

RI ESEKI'EL

Keb' Oxib' tzij puwi' ri uwuj ri Esekiel q'axal utzij ri Dyos

Ri Q'axel utzij ri Dyos Eseki'el kuchaple'j ri uchak pa ri B'ab'ilonia, pa ri 593junab' are taq chi' ri Nabuchodonosor ajawinel rech ri B'ab'ilonia, xuk'am ri ajawinel pa ri Juda are ri Joiakin pa ri B'ab'ilonia (598) (Eseki'el 1,1-3). Pa Esekiel 1, ri Esekiel q'axal utzij ri Dyoskril ri uch'ich' ri Yahweh puwi' ri nimaja' Keb'ar pa ri B'ab'ilonia. Ri Yahweh kkowinik kb'ek jawije' ek'o wi kekojon chrech are'. Manm kkanaj ta xaq pa ri Nim Rachoch ri Dyos pa ri Jerusalem.

Ri utzij ri Yahweh xoquje' jun k'ax chrech ri q'axal utzij ri Dyos (Esekiel 1-3) rumal rech che we tzij ri' jun k'ax chrech ri Jerusalem. Ri Eseki'el kub'ij che kwilitajik na ri' Jerusalem (587) rumal ri utzij (3,16ss) tek'uri' xoquje' rumal ri uk'aslemal (3,22-5,17) ri Esekiel. Ri Eseki'el kril ri umak ri jerusalem (Es'eki'el 8). Ri Uq'ijil ri Dyos kuya kan ri Nim Rachoch ri Dyos (8,18-22) e xoquje' ri Jerusalem (10,22-25). Ri Eseki'el kub'ij che Nabucodonosor ke'uk'am na ub'i ri' ri e'uwinaq ri Jerusalem xas k'a ri Babilonia, xoquje' rumal uk'aslemal ri Esekiel (12,1-20).

Ri Esekiel kub'ij jun tzij pakiwi' rikik'aslemal ri Israel (16.20.22.23) k'atek'uri' ri kik'aslemal ri erajawinela ri Juda (17.19). Kub'ij che konojel winaq k'o ri uq'atb'al tzij pa ri uk'aslemal e man k'o ta pa ri kik'aslemal ri ejujun chik winaq (18). Pa Eseki'el 24 ri q'axal utzij ri dyos kuya ub'ixik ri k'ax puwi' ri Jerusalem.

Pa Eseki'el 25-32 k'o ri taq k'ax tzij pakiwi' ri esiwantinimit. Ammon; Moab'; ri Edom e ri e'ajfillistia che e'uk'ulja ri Jerusalem che xketz'eb'ej uwach ri we tinimit ri'(25). Puwi' ri Tiro (26-28), aretaq chi' k'o ri k'ax puwi' ri Jerusalem e Tiro jun ch'aqap ulew k'o pa ri polow. Ri Tiro,jun k'amb'al no'j che ko xk'oji' chuwach ri B'ab'ilonia. Xoquje' ri rajchakib' ri Tiro xkib'an sib'alaj taq chak pa ri nim rachoch ri Dyos. K'atek'uri' puwi' ri Egipto (29-32) aretaq chi' ri rajawinel ri Babilonia chuwach ri Jerusalem, e ri kiwinaq ri Jerusalem kkeye'j ri upetik ri Egipto.

Pa Eseki'el 33 k'o wi ri ub'ixik che ri Jerusalem xtzaq na. Pa Eseki'el 34 k'o wi jun k'ax tzij pakiwi' ri e'ajawinel che xkik'am ri ulew pa ri uk'isb'alil. Pa Eseki'el 35 k'o jun k'ax tzij puwi' ri Edom, che junam pa jun utzil tzij puwi' ri Israel pa Eseki'el 36. Pa Eseki'el 37 k'o ri tzij puwi' ri chaqij taq b'aq, ri Yahweh kkowin che uya'ik jumul chik kik'aslemal. Pa Eseki'el 38-39 k'o jun k'ax tzij pakiwi' ri Gog e ri Magog, ri e'are' jun wacb'al rech ri Itzel.

Pa Eseki'el 40-48 k'o ri richik' ri q'axel utzij ri Dyos puwi' jun k'ak' Nim Rachoch ri Dyos,k'atek'uri' jun k'ak' Juda ruk' ri kitzalejem ri e'are' par i B'ab'ilonia.

RI ESEKI'EL

Ri uq'alajisanik ri Dyos

¹Pa ri juwinaq lajuj junab', pa ri ukaj ik', e pa ri job' q'ij rech ri ik', aretaq chi' ri in, in k'o chkixo'l ri ek'amom ub'ik pa ri kaxlan tinimit, in k'o chunaqaj ri nimaja' Keb'ar, ri kaj kujaq rib' e ri in xinwil jujun taq wachb'al rech ri Dyos. ²Pa ri job' q'ij rech ri ik' -job' junab' chik che ri ajawinel Yoyakin xe'uk'am ub'i pa ri kaxlan tinimit- ³ri utzij ri Yahweh xpe ruk' ri chuchqajaw Eseki'el, uk'ojol ri B'usi, pa ri kamaq' ri e'ajkalde'a, chuchi' ri nima' Keb'ar. Pa we k'olb'al ri' ri uq'ab' ri Yahweh xpe puwi' ri are'.

Ri uwachb'al ri uch'ich' ri Yahweh

⁴In xinwilo: jun nimalaj kyaq'iq' che kxut'un uloq pa ri Rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij, ruk'am uloq jun nimalaj sutz' che k'o q'aq' chrech, we jun sutz' ri' sutul rij che jetaq chaj, e panik'aj chrech ri q'aq' kch'ub'linik ri kaqkoj q'anpu'r rilik. ⁵Panik'aj chrech, xinkowin chrilik kijeb' kiwachib'al winaq che ek'ask'oj, e ri kiwachb'al jewa' ri': ri e'are' kiwachb'al winaq k'olik. ⁶Chkijujnal e'are' k'o kijeb' kiwachb'al, e chkijujunal k'o kijeb' kixik'. ⁷Suk' ri kaqan e ri upakiqan, jeri' jacha ri uparaqan ama' wakax, kch'ub'lin jeri' jacha ri saq ch'ich' che tz'urem rij. ⁸Chuxe' ri kixik', k'o jujun q'ab' rech winaq che kuk'ut apanoq ri kijeb' taq b'e, ri kiwach e ri kixik' junam chi ekijeb'. ⁹Ri kixik', jun uriqom rib' ruk' ri jun chik; aretaq chi' kib'inik man keka'y ta uloq chkij, chkijujunal suk' eb'enaq chkiwach. ¹⁰K'atek'uri', ri uka'yib'al ri kiwachb'al, jeri' jacha ri upalaj winaq; pa ri kikq'ab', chi ekijeb', uwachb'al koj k'o kuk', pa ri kimox, chi ekijeb' k'o uwachb'al ama' wakax kuk', e chi ekijeb' k'o jun upalaj xik kuk'. ¹¹Ri kixik' lik'ilik chikaj; chi ekijeb' k'o keb' kixik' che kuriq rib' e ri keb' chik kuch'uq ri kib'aqil, ¹²k'atek'uri', chkijujunal keb'inik, keb'e chkiwach; keb'ek jawije' ke'uch'ikmej ub'i ri uxlab'xel, man kkisutij ta uloq kib', suk' eb'enaq chrech ri kib'e.

¹³Chkixo'l ri ekijeb' ek'ask'oj winaq, tziyalik rachaq q'aq' e che jeri' jacha jun utza'm si' che ksilob' chkixo'l ri kijeb' winaq ri'; ri q'aq' kchub'linik, e pa ri are' kel uloq nik'aj taq kaypa'. ¹⁴Ri kijeb' winaq keb'ek e kepetik, e ri kiwachb'al jacha ri kaypa'.

¹⁵Xe'inka'yey ri ek'ask'oj winaq e xinwilo che k'o jun setesik pulew, chkitzal ri ek'ask'oj winaq che k'o kijeb' kiwachb'al. ¹⁶Ri kika'yib'al ri jetaq setesik e ri kib'anik kch'ub'linik jacha ri krisolito. Chi ekijeb' junam ri kib'anik; chkijujunal setesik, q'alaj che jun k'o chupan ri jun chik setesik. ¹⁷Pa ri kib'e kkisuk' ub'ik pa ri kijeb' b'e e man ketzalij ta uloq chkij aretaq chi' eb'enaq. ¹⁸Ri useteb'alil sib'alaj nim e xib'irib', e ri kiseteb'alil chi ekijeb' nojinaq chrech jawi' ri keka'y wi'. ¹⁹Aretaq chi' ri ek'ask'oj winaq keb'inik, ri jetaq setesik keb'in kuk' e'are', e aretaq chi' ri ek'ask'oj winaq kipaqaqab'a' kib' chikaj xoquje' ri taq setesik kkipaqaqab'a' kib' kuk'. ²⁰Jawi' ke'uch'ikmej ub'i ri uxlab'al chila' keb'e ub'i wi, e ri taq setesik xoquje' kkich'elej ub'i kib' kuk' e'are', rumal rech che ri ruxlab'al ri k'aslemal pa taq ri setesik k'o wi. ²¹Aretaq chi' ri ek'ask'oj winaq keb'inik, ri jetaq setesik keb'in kuk' e'are', e aretaq chi' ketak'i'k xoquje' ketak'i'k ri jetaq setesik e aretaq chi' kkipaqib'a' kib' chikaj, ri taq setesik xoquje' kkipaqaqab'a' kib' chikaj kuk' e'are', rumal rech che ri ruxlab'al ri k'aslemal pa ri jetaq setesik k'o wi. ²²Puwi' ri kijolom ri ek'askoj winaq k'o jun jas uwach

che jeri' jacha jun utzalaj ch'imil kch'ub'linik, chujala' ub'i ri saqcho'q, ulik'em rib' cho ri kijolom; ²³ri ek'ask'oj winaq kitoq'em ri ch'imil ruk' keb' chkech ri kixik che etak'toj, ri kixik', jun k'o chuwach ri jun chik, chi ekijeb', k'o keb' chkech ri kixik' che kuch'uq ri kanima'.

²⁴K'atek'uri', xinto che ri kixik', kechojojik jeri' jacha sib'alaj nimalaj taq ja', on jeri' jacha uch'awib'al ri Shadda'i; aretaq chi' keb'linik, ktatajik jeri' jacha ujaninib'al ri kyaqiq', on jeri' jacha ri raqoj chi'aj pa ri kik'olb'al ri e'ajch'o'j; aretaq chi' ketak'ik, ri kixik' kub'us rib'. ²⁵E xtatajik jun nimalaj ch'awib'al.

²⁶Puwi' ri taq ch'imil che k'o cho ri kijolom k'o jun jas uwach che jeri' jacha jun ab'aj safiro e jacha jun tem ub'antajik e puwi' we jun tem ri', ajsik chi sib'alaj chikaj uloq k'o jun wachb'al jeri' jacha jun winaq.

²⁷K'atek'uri', xinwilo che kch'ub'linik pa ri kaqkoj q'anpu'r rilik, jun jas uwach che jacha jun q'aq' upisom rij, usutim rij, kumajij b'i cho ri upam e kpaqi' ajsik; e chi chuxe' upam kopan ikim, xinwilo jun q'aq' che kchub'linik usutim rij; ²⁸ri uka'yib'al we jun chaj che kchub'linik usutim rij, jeri' jacha ri xikq'ab' che kilitaj uwach aretaq chi' kub'an jab'. Weri', jeri' jacha ri uq'ijil ri Yahweh. Aretaq chi' xinwilo, xinqasaj ri nuwach cho ri ulew; k'atek'uri' xinta ri uch'ab'al jun winaq che kch'aw wuk'.

Rilik ri wuj tz'ib'atalik

²¹Xub'ij chwech: «Uk'ojol achi, chattak'aloq, ri in kinya na ub'ixik jun tzij chawech». ²Ri uxlab'xel xok wuk' in, jeri' jacha xb'ix chwech, xinutak'ab'a' e xinta' ri utzij ri jun che kch'aw wuk'. ³Xub'ij chwech: «Uk'ojol achi, ri in katintaq ub'i chkech ri e'ajisra'el, ri jun amaq' che man animanel taj, ri e'are' che man xeniman ta chnuwach in. Ri e'are' e ri ekitat xkib'an ri k'ax chwech chi k'ate' pa we jun q'ij na ri'. ⁴Ri ek'ojolxel k'ax uch'ab'exik ri kijolom e ab'aj ri kanima', kuk' e'are' katintaq ub'i in arech kab'ij chkech: "Jewa' kub'ij ri Ajawaxel Yahweh". ⁵We ri e'are' kkitatab'ej ri tzij on man kkitatab'ej taj, rumal rech che ri e'are' ejun ija'lil man animanel taj, keta'maj ri' che k'o jun q'axel utzij ri Dyos chkixo'l. ⁶Ri at, at uk'ojol achi, maxib'ij awib' chkech e'are', maxib'ij awib' chech ri kitzij we katkik'ule'laj e we kkib'ij ri k'ax taq tzij chawech o we kketzelaj awach, e we ri at kawilo che att'uyul pakiwi' jetaq xäkab'. Maxe'j awib' chrech ri kitzij, maxe'j awib' chkiwach e'are', rumal rech che ejun ija'lil che xas man animanel taj. ⁷Kaya na ub'ixik chkech ri jetaq nutzij, we kkitatab'ej on man kkitatab'ej, rumal rech che ejun ija'lil che ma animanel taj.

⁸E ri at, che at uk'ojol achi, chatatab'ej ri tzij che kinya' na ub'ixik chawech, mab'ano che man at nimanen taj jeri' jacha ri jun ija'lil che man animanel taj. Chajaq ri achi' e chatija' ub'ik ri kinya' na in chawech». ⁹In xinwilo che k'o jun q'ab' ulik'om uloq rib' wuk' in e ruk'am jun wuj che b'otolik. ¹⁰Xusol chnuwach: ri tz'ib'atalik chuwach e chrij; tz'ib'atalik weri': «Jetaq oq'ej, k'isb'al taq k'u'x, e jilowem».

³¹Xub'ij chwech: «Uk'ojol achi, chatija' ub'ik ri xya' chawech; chatija' we jun wuj ri' e jat ub'i chub'ixik chrech ri rachoch ri Isra'el». ²Ri in xinjaq ri nuchi' e xub'ano che ri in kintij ub'i we wuj ri', ³K'atek'uri', kub'ij chwech: «Uk'ojol achi, ri at chatzuqu' awib' e chanojisaj awib' ruk' we jun b'otolik wuj ri' che ri in kinya' chawech». Ri in xintij ub'i we wuj ri' e pa ri nuchi' ki', jeri' jacha ri uwa'lche'.

⁴K'atek'uri', kub'ij chwech: «Uk'ojol achi, jat chuwach ri rachoch ri Isra'el e chak'ama' ub'i chkech we jetaq nutzij. ⁵Ri at man katb'e taj kuk' jun siwantinimit che q'equ'm ri kitzij chawach on che k'ax ri kich'ab'al, xane ruk' ri rachoch ri Isra'el katintaq ub'ik. ⁶Man katintaq ta ub'i chkiwach jun siwantinimit che sib'alaj ek'i, che q'equ'm ri kitzij on che k'ax

ri ch'ab'al che man aweta'm ta ri at ri kitzij –we ri in katintaq ub'i chkiwach, ri e'are' kkita' ri' ri atzij–.

⁷K'atek'ut, ri rachoch ri Isra'el man kraj taj kutatab'ej ri atzij rumal rech che man kraj taj kutatab'ej ri nutzij in. Rumal rech che ronojel ri e'ajuparachoch ri Isra'el k'ax uch'ab'exik ri kijolom e ab'aj ub'anom ri kanima'. ⁸Je' nak'ut, ri in kinb'ano jun kowlaj apalaj jeri' jacha ri kupalaj e'are' e jun k'axalaj uch'ab'exik ri ajolom jacha ri kijolom e'are'; ⁹kinb'ano kowlaj apalaj jeri' jacha ri di'amante, ri di'amante are sib'alaj ko chi na chuwach ri ab'aj. Maxib'ij awib' chkech, matb'irb'itik chkiwach e'are', rumal rech che ri e'are' ejun ija'lil che man enimanel taj».

¹⁰K'atek'uri', kub'ij chwech: «Uk'ojol achi, ronojel ri tzij che ri in kinya na ub'ixik chawech, chak'olo' pa ri awanima', qas chakojo' retal, ¹¹jat ub'i kuk' ri e'esam uloq pa ri kamaq' e eya'om pa jun k'axlan amaq', kuk' ri eralk'uwa'l ri asiwantinimit, ka'b'a'ch'ab'ej e kab'ij na ri' chkech: “Jewa' kub'ij ri Ajaw Yahweh”. Pune'taj ri e'are' kkitatab'ej on man kkitatab'ej taj».

¹²Ri uxlab'axel xinuk'am ub'ik e chwij xinto jun nimalaj xib'rikil ch'awib'al: «;Tewchib'al ri uq'ijilol, ri uremelik ri Yahweh pa ri uk'olib'al jawi' jeqel wi!». ¹³Ri ch'awib'al che xkib'an ri jetaq kixik' ri ek'askoj winaq aretaq chi' kujapja' rib' ri jun ruk' ri jun chik, e ri ch'awib'al kkib'ano ri jetaq setesik che ek'o chunaqaj e'are', jun ch'awib'al che xib'alalaj b'irb'item. ¹⁴K'atek'uri', ri uxlab'xel xinuwaw'lisaj e xinuk'am ub'ik; ri in, ink'arinaq inb'enaq, in k'atinaq rumal ri uxlab'xel e sib'alaj kinna' ri ra'laj ri uq'ab' ri Yahweh panuwi'. ¹⁵Ri in xinopan kuk' ri e'asam uloq pa ri kamaq', ri e'are' che ek'o pa ri Tel Ab'ib', ri kijeqab'am ri kachoch chunaqaj ri nimaja' Keb'ar; –chiri' kijeqab'am wi kib' e'are'–, e ri in xinkanaj kan chila' wuqub' q'ij, moxirinaq ri nuchomab'al chkixo'l e'are'.

Ri q'axel utzij ri Dyos che ajlaq'b'anel

¹⁶K'atek'uri', aretaq chi' xok'ow ri wuqub' q'ij, ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' xb'ix chwech ri': ¹⁷«Uk'ojol achi, ri in xatinkojo atchajinel chrech ri rachoch ri Isra'el. Ri at kata ri' ri tzij che kel uloq panuchi' e kab'ij na ri' chkech. ¹⁸We ri in kinb'ij chrech ri Itzel Winaq: “Ri at katkam ri'”, e ri at man kayaj ta ri are', man kaya ta ub'ixik chrech ri itzel winaq arech kuya' kan ri itzel b'e ruk'am, arech ri are' kk'asi'k, ri itzel winaq kkam ri' rumal ri umak, k'atek'ut, chawech ri at kinta' ri' ri ukik'el. ¹⁹We ri at kayajo e kaya ub'ixik jun tzij chrech ri itzel winaq e ri are' man ktzalej ta pa raqan chrech ri retzalal, chrech ri itzel b'e ruk'am, ri are' kkam ri' rumal ri umak, e ri at kakol na ri' ri ask'aslemal.

²⁰Aretaq chi' ri suk' winaq kutas apan rib' chuwach ri usuk'il arech kok che ub'anik ri man suk'il taj, ri in kinkoj na ri' jun k'amb'al chuwach, e ri are' kkam ri'; rumal rech che ri at man xaya ta ub'ixik jun tzij chrech, kkam ri' rumal ri umak e man kna'tisaxik ta chi ri' ri usuk'il xuk'aslemaj, k'atek'ut, chawech at ri' kinta' na ri ukik'el. ²¹We ri at xaya' ub'ixik chrech ri suk' winaq arech man kmakun taj e ma are wi' ri are' man kmakun taj, kk'asi' ri' rumal rech che xya' ub'ixik chrech, e ri at kakol ri' ri ak'aslemal».

Ri Eseki'el xmemerik kanoq

²²Pa we jun k'olb'al ri' xpe ri uq'ab' ri Yahweh panuwi' in e kub'ij chwech: «Chatwa'lijoq, chatel uloq cho ri taq'aj e chila' ri' ri in katinch'ab'ej na ri'». ²³Xinwa'laj ub'ik e xinol ub'ik, xinb'e pa ri alaj taq'aj, e ri uremelik, ri uq'ijilol ri Yahweh tak'alik chila', junam ruk' ri uq'ijilol che ri in xinwil chunaqaj ri nimaja' Keb'ar, e jupulik xqaj ri nupalaj cho ri ulew. ²⁴K'atek'uri', ri uxlab'axel xok wuk' in, xinutak'ab'a' e xinuch'ab'ej. Xub'ij

chwech: «Ja'tz'apij awib' pa ri awachoch. ²⁵Ri at che at uk'ojol achi, kokisax na ri' chawech e katxim na ri' ruk' jetaq ch'ich' arech man katel ta chi uloq chkixo'l e'are'. ²⁶Ri in kinb'an na ri' che ri awaq' kunak' rib' pa ri aja'aj, e katmemerik kanoq, e ri at man k'o ta chi ke'ach'ab'ej ri', rumal rech che ri e'are' ejun ija'lil che man nimanel taj. ²⁷K'atek'uri', aretaq chi' ri in katinch'ab'ej, kinjaq ri' ri achi' e kaya ub'ixik ri' chkech: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh; jachin kraj kutatab'ej chutatab'ej b'a', e jachin man kraj taj kutatab'ej mutatab'ej b'a'; rumal rech che ri e'are' ejun ija'lil che man nimanel taj».

Ri k'ax petinaq puwi' ri Jerusalem

⁴Ri at, at uk'ojol achi, chak'ama' ukoq jun letril e chakojo' uloq chawach: chat'iq'a' jun tinimit chuwach che are ri Jerusalem. ²K'atek'uri', kab'an chuwach jacha tajin kasutij rij e kab'an k'ax chrech: chayaka' nik'aj keqte' puwi', chnuk'u' e chawa'lisaj mulmik taq ulew chuwach e chakojo' ri kik'olb'al ri e'ajch'ojab' chuwach e chakojo' chuwach ri jetaq ch'ich' che kuqasaj ri tapya. ³K'atek'uri', chak'ama' koq jun ch'ich' e chakojo' koq jacha jun tapya chaxol at e ri tinimit. Kasutij awib' chrilik e ri are' sutul rij ri' kkanajik pa ri k'ax: at ri' ri asutum rij pa ri k'ax. Weri' jun k'utb'al chkech ri rachoch ri Isra'el.

⁴Chatkotz'ol pa ri amox e chakojo' chawij ri kimak ri rachoch ri Isra'el. Chi pa ronojel ri q'ij jeri' at kotz'olik, aweqam ri' ri kimak. ⁵Ri in xinkoj paw'i ri junab' che kaweqaj na ri kimak ri rachoch ri Isra'el, b'elejlajujk'al lajuj (390) q'ij ri'. ⁶Aretaq chi' ri at kak'is we taq q'ij ri', katkotz'i' na ri' cho ri awikyaq'ab', e kaweqaj na ri' ri kimak ri rachoch ri Juda pa kawinaq q'ij. Ri in xinkoj paw'i, jun q'ij, kub'an jun junab'. ⁷K'atek'uri', kasuk'ub'a' ri awach e ri aq'ab' ch'analik puwi' ri k'ax che k'o chrij ri Jerusalem, e kab'an na ri' ri at q'axel utzij ri dyos puwi'. ⁸Ri in atinximom ruk' nik'aj taq ch'ich' e man xaq ta k'la ri' kasutij awib', xas k'ate' na katz'aqatisaj ri aq'ij che at tz'apatalik.

⁹Chak'ama' koq triko, salwa't, jawux, karwa'n, ixim e ri triko ub'i espelta; chakojo' ronojel weri' xa pa jun k'olb'al, jat e chab'ana' jun kaxlanwa ruk' weri'. Are wa' ri awa' katijo' ronojel taq q'ij aretaq chi' ri at atkotz'olik -b'elejlajujk'al lajuj q'ij-. ¹⁰Ri katijo, kapaj na ri', juwinaq siklos ronojel taq q'ij, jeri' katijo pa jun q'ij e jun chik q'ij. ¹¹Xoquje' pajtalik ri ja' katijo; pa jun q'ij xuwi kaqumuj jun uwaq chrech ri sextari'o. ¹²We awa katijo ri', jeri' ub'antajik jacha jun kaxlanwa b'anom ruk' salwa't, che kachaq'ejisaj puwi' ukis winaq, man ruk' ta si', kachaq'ejisaj chkiwach ri winaq. ¹³K'atek'uri', ri Yahweh kub'ij: «Jeri' utijik ri tz'ilob'inaq kiwa' kkib'an na ri e'ajisra'el chkixo'l ri e'amaq' jawije' ri ke'ink'yaq na ub'i in ri e'are'». ¹⁴K'atek'uri', ri in xinb'ij: «jAyum, Ajawxel Yahweh!, ri walma' man tz'ilob'inaq taj. Chi arechi' in ak'al uloq k'ate' na we ukamik ri', ri in mawi nutijom jun kaminaq chikop on che ch'aqapim chikop, on jun ti'j che ub'anom chi k'ax ma okinaq ta pa nuchi' in». ¹⁵E xub'ij chwech: «Utz nak'uri', ri in xinya' alaj chawech che pa uk'exwach ri ukis winaq are kakoj ri ukis ama' wakax; arech kachaq'ejisaj na ri akaxlanwa puwi'». ¹⁶Kub'ij chi chwech: «Uk'ojol achi, ri in kink'is na ri' tzij puwi' ri k'olb'al wa pa ri Jerusalem, kkitij na ri' ri kaxlanwa ruk' k'ax e pajtalik ri', e ri joron pajtalik ri' ri kkiqumuj e ruk' xib'rikil ri', ¹⁷rumal rech che man k'o ta kaxlanwa ri' e man k'o ta joron ri': konojel ri' sachib'al k'u'x ri' kekanajik chuwach ri k'ax e keq'iy na ri' rumal ri kimak».

⁵¹Uk'ojol achi chak'ama' ub'i jun ch'ich' ruk' upuchi', chak'ama' ub'ik jeri' jacha ri ujosb'al ri ajb'anal uxe'wi'aj e chaq'axij puwi' ri ajolom e ri awisämchi'. K'atek'uri' chak'ama' ukoq jun pajb'al e ri at katas uwach ri wi'aj che xaqupij. ²Jun chech oxib' chaqap kat'iq q'aaq' ri' chrech pa ri unik'ajal ri tinimit aretaq chi' kopan ri q'ij che kb'antajik ri k'ax chrech are'; ri jun chik ch'aqap chech ri oxib', kaqupij na ri' ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j e kasutij rij ruk'

ronojel ri tinimit. Ri k'isb'al urox ch'aaqap, kajub'uj ub'i ri' pa ri kyaqiq' e ri in kinwesaj ri' ri ch'ich' rech ch'o'j chkij ri e'are'. ³K'atek'uri', kak'am na kanoq jub'iq wi'aj che kakoj na ri' pa ri awatz'yaq ⁴e chi ruk' weri' kak'am na ukoq jub'iq' ri' e ri at kak'yaq na ri' pa unik'ajal ri q'aaq' e kaporoj ub'i ri'. Chi waral nak'uri' kel ub'i ri q'aaq' e kb'e ri' pa ronojel ri rachoch ri Isra'el.

⁵Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Are wa' ri Jerusalem che ri in xinkoj panik'aj chkech ri jetaq amaq', e sutul rij kumal ri ekaxlan taq winaq. ⁶K'atek'uri' ri are' are xas man nimanel ta wi chuwach ri nupixab' e sib'alaj itzel chi na xub'an chkiwach ri enik'aj taq amaq' chik, e sib'alaj itzel chi na xub'an chuwach ri jetaq nutzij chkiwach ri ekaxlan taq winaq che kisutim rij. Je' nak'ut, ri e'are' xkik'yaq ub'i ri nupixab' e ri nutzij, man xeb'in ta chupan ri are'.

⁷Rumal k'u wa' weri', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: rumal rech che ri ix are sib'alaj ix itzel chi na chkiwach ri jetaq amaq' che kisutim iwij ix, rumal rech che ri ix man kib'an taj ri nutzij, man kek'ol ta ri nupixab' -xoquje' man xib'an ta ne' ri kipixab' ri enik'aj taq amaq' chik che ek'o chinaqaj ri ix, man xik'ol taj, ⁸utz nak'uwa' che jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Xoquje' ri in kinkoj ri nutzij piwi' e chkiwach ri jetaq amaq' kinb'an na ri' nuq'atojtzij chawech. ⁹Kinb'an na ri' awuk' ri mawi nub'anom e mawi ri' kinb'an chi jumul, rumal rech ronojel ri itzel ab'antajik. ¹⁰Rumal k'uwa' weri' ri etatxel ke'kitij na ri' ri ekalk'uwa'l chaxo'l, e ri e'alk'uwa'l xel ke'kitij na ri' ri ekitat. Ri in kinb'an q'atb'altzij ri' paw'i e ronojel jastaq che kanajinaq na chawech kinjub'uj ub'i ri' pa ri kyaqiq'. ¹¹Rumal k'u wa', rumal ri nuk'aslemal, utzij ri Ajawxel Yahweh, jeri' jacha utz'ilob'isaxik kab'an ri tyoxlaj nuk'olb'al ruk' ronojel ri xib'ib'al taq awetzalal e ri jetaq k'ax taq amak, xoquje' ri in katink'yaq na ub'i ri' e man kintoq'ob'isaj ta awach ri', xoquje' man katinkuy ta ri'. ¹²Jumulaj chrech ri oxib' jumulaj chkech ri e'awinaq kekam na ri' rumal b'innelyab'il on rumal ri wi'jal chaxo'l ri at, jumulaj chik keqaj na ri' chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j chunaqaj taq ri at k'o wi e ri in ke'injub'uj ub'i ri' ri jun jumulaj chik pa ri taq kyaqiq' e kinwesaj uloq ri' ri ch'ich' rech ch'o'j chkij.

¹³K'atek'ut, ruk' weri' utz uk'isik chkij kinb'an ri uq'aaq'al woyowal, kuk' e'are' kinnojisaj ri' ri woyowal, e ri in kintoj na uk'axel ri' chkech ri k'ax xkib'an chwech; k'atek'uri', ri e'are' keta'maj ri' che in, ri in Yahweh, xinch'awik arechi' achixom ink'olik, aretaq chi' utzalaj uk'isik ri uq'q'al ri woyowal kinb'an chkij. ¹⁴Kink'is tzij ri' paw'i, kinb'an ri' tze'b'al awach chkixo'l ri jetaq amaq' che ek'o chanaqaj ri at e tze'b'al awach chkiwach konojel ri keq'ax chanaqaj. ¹⁵Ri at tze'b'al awach ri' e at rech yoq'ib'al taq tzij ri', at jun k'utb'al tzij e xib'rikil ri' chkiwach ri jetaq amaq' che naqaj ek'o wi chawech, aretaq chi' kinb'an na ri' ri aq'atb'altzij ruk' q'aaq' e ruk' k'ax, ruk' k'ajisab'al awach. In, in Yahweh xinch'awik. ¹⁶Aretaq chi' ri in kink'yaq na ri' pakiwi' ri k'ax taq ch'ab' rech wi'jal, che kupetisaj ri kamikal -che kintaq ub'i in weri' arech kink'is iwach, kintz'aqatisaj ri' ruk' ri numik- kink'is tzij ri' puwi' ri k'olb'al taq rech ri ikaxlanwa. ¹⁷Kintaq na b'i ri' chiwech ri numik e ri etijnel taq chikop che kekik'am na ub'i ri' ri e'iwalk'uwa'l, ri b'innelyab'il e ri kik'el keb'e na ri' pa ri awochoch e kinpetisaj ri' paw'i ri ch'ich' rech ch'o'j. In, in Yahweh ri xinch'awik.

Ri tzij puwi' ri taq juyub' rech ri Isra'el

⁶¹Jewa' ri utzij ri Yahweh che xpe wuk': ²Uk'ojol achi, chaka'yej ri jetaq ujuyub' ri Isra'el e chaq'axej ri utzij ri Dyos pakiwi'. ³Kab'ij na ri': Juyub' rech ri Isra'el chitatab'ej ri utzij ri Ajawxel Yahweh puwi' ri taq juyub', puwi' ri alaj taq juyub', puwi' ri taq siwan e puwi' ri jetaq taq'aj. Je' nak'ut, ri in kinpetisaj na ri' piwi' ri ch'ich' rech ch'o'j, k'atek'uri' kink'is na tzij ri' piwi' ri nimalaj ix elenaq wi chikaj. ⁴Ri uk'olb'al tab'al toq'ob' kchup kiwach ri', ri

uk'olb'al porb'al ri k'ok' q'ol kpaxix ri', kinb'an na ri' arech ri asiwantinimit, sib'alaj ech'ayom, ketzaq chuwach taq ri k'yaqb'al mes, ⁵kinjilab'a kan ri' ri kaminaq taq kib'aqil ri e'ajisra'el chuwach ri taq k'yaqb'al mes e kinjub'uj na ri' ri kib'aq chrij ri taq k'olb'al rech tab'al toq'ob'. ⁶Pa ronojel k'olb'al jawije' ix jeqel wi ix, ri jetaq tinimit kkis tzij ri' pakiwi' e ri taq k'olb'al che elenaq chikaj kchup kiwach ri', arech ri taq k'olb'al rech tab'al toq'ob' kcha chi' jeri' jacha e'ajamakib' e ri imes kepaxik e kek'yaq ub'ik, ri jetaq porb'al k'ok' q'ol ch'qeta'q ri' kb'an kan chkech e ri jetaq uchak iq'ab' kk'is kiwach ri'. ⁷Ri ekaminaqib' etutz'tuj ri' chixo'l ix e ri ix kiweta'maj ri' che in ri in Yahweh.

⁸K'atek'ut, ri in ke'ink'ol na kan ri' ejujun chiwech ix, chkixo'l ri jetaq amaq', ejuq'at ri' che ket'otaj kan chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j, aretaq chi' ri ix kijub'uj ub'i iwib' chkixo'l ri jetaq tinimit; ⁹k'atek'uri', ri e'are' che xeto'taj kanoq, kinna'taj na ri' chkech chkixo'l ri jetaq amaq' jawi' ri etz'apatalik xek'am ub'ik, ri e'are' che xinb'an k'ax chrech ri kanima' che rech nim ch'uti'n, ri jun kanima' che xinuya' kan ri in, e ri taq kiwoq'och che xemakun ruk' ri taq mes. Ri e'are' xas itzel na ri' kil kib' rumal ronojel ri ketzelal xkib'ano. ¹⁰K'atek'uri', keta'maj na ri' che in ri in Yahweh: man xaq ta loq' xinya ub'ixik che in kinya' na chkech we k'ax ri'.

Ri jetaq umak ri Isra'el

¹¹Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Chach'aya' ri aq'ab', chajilja' ri awaqan e chab'ij: «¡Utz oq'ej!»». Rumal ronojel ri ketzalal ri rachoch ri Isra'el, che kqaj na chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j, ri wi'jal e ri b'innelyab'il. ¹²Ri naj ek'o wi, kekam na ri' rumal ri b'innelyab'il, k'atek'uri' ri naqaj ek'o wi keqaj na ri' chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j; ri e'are' che ksutix kan kij e kekanaj kanoq kekam na ri' rumal ri wi'jal, rumal rech che kink'is na ri' wi wiyowal chkij e'are'. ¹³K'atek'uri', ri ix kiweta'maj na ri' che ri in ri in Yahweh aretaq chi' ek'o sib'alaj esoktajinaq chuxo'l taq ri imes, chunaqaj ri tab'al taq toq'ob', pa ronojel paqalikalaj juyub', puwi' ronojel nimalaj juyub', chuxe' ronojel raxalaj che', chuxe' ronojel b'ujb'ikalaj tak'ar, xaq jawije' kchi'xik ri utzalaj kunab'al chkech konojel ri man tzij taj edyos. ¹⁴Kinlik' na ri' ri nuq'ab' pakiwi' ri e'are', k'atek'uri' kinb'an na jun k'axalaj tolonik ulew chrech we tinimit ri', chi pa ri tz'inalik ulew ub'ik kopan pa ri Rib'la, pa ronojel k'olb'al jawi' kkijeqeb'a' na kib' ri e'are'; k'atek'uri', ri keta'maj na ri' che in ri in Yahweh.

Ri k'isb'al che naqaj chik k'o wi

⁷Ri utzij ri Yahweh xya ub'ixik chwech jewa' ri'. ²Uk'ojol achi, chab'ij b'a' jeri': Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh chrech ri rulewal ri Isra'el: ¡Ri k'isb'al! Petinaq ri k'isb'al puwi' ri kijeb' uxtut we ulew ri'. ³Kamik ri' are wa' ri kajb'al k'isb'al awech at; ri in kinq'eje na ri' ri uq'aq'al woyowal paw'i at, arech kinb'an q'atb'altzij puwi' ri achak ab'anom e puwi' ronojel ri jetaq awetzalal. ⁴Ma kintoq'ob'isaj ta awach ri', man kinkuy ta ri amak ri', xane are kinb'an ri' che ktzaq ri achak paw'i, kq'alajinik na ri' ri jetaq awetzal chaxo'l, k'atek'uri' ri ix kiweta'maj na ri' che in ri in Yahweh.

⁵Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: ¡Jun chi nimalaj k'ax!, ¡petinaq ri k'ax! ⁶Ri k'ax petinaq chik naqaj, ri k'ax k'ak'alanel petinaq paw'i, ri k'ax xas petinaq chi uloq. ⁷Xopan ri q'ij paw'i, che ri at siwantinimit. Petinaq ri junab', naqaj chik k'o wi uloq ri q'ij; xaq k'ax chik k'olik, man k'o ta chi jun ki'kotemal pa taq ri juyub'. ⁸Kamik ri', kinq'eje na ri' e ma k'o ta uk'isik ri', ri uq'aq'al woyowal paw'i e kink'isej na ri' ri woyowal chawij; kinb'an na ri' q'atb'altzij puwi' ri achak e puwi' ronojel ri awetzalal. ⁹Man kintoq'ob'isaj ta awach ri', ma

kinkuy ta amak ri'; k'atek'ut, jeri' nak'uri' kinb'an chawech jacha ri achak, ri jetaq ames kq'alajin uloq ri' chixo'l e ri ix kiweta'maj ri' che in ri in Yahweh, ri are' che kixusoko.

¹⁰Petinaq uloq ri q'ij, xetz'ab'exik uch'akik ri ak'aslemal, are xel uloq ri ak'aslemal, e are ri che' xsi'jinik e xsi'jinik ri nimal. ¹¹Xwa'lajik uloq ri k'ax arech kuxik jun ch'imi'y rech nimalaj itzel, k'atek'uri', man petinaq ta kuk' ri e'are', xoquje' man petinaq ta uloq kuk' ri kiq'inomal, xoquje' man petinaq ta uloq kuk' ri mulmikalaj winaq. Mak'oji' chi b'a' k'ax kumal ri e'are'. ¹²Xopan ri ukamik, naqaj chik k'o wi ri q'ij. Maki'kot b'a' ri loq'omanel, mab'ison b'a' ri k'ayinel, rumal rech ri uq'aq'al royowal chkij ri e'uwinaq. ¹³Ri ajk'aj man ktzaliy ta chi ri' chrij ri xuk'ayij ub'ik, aretaq chi' k'as na chkixo'l ri ek'aslik choq'ijsaq, rumal rech che ri oyowal kuna'taj chkij konojel ri winaq, man ktzaliy ta ri' pa raqan; e man k'o ta jun winaq ri' kk'oji' ri uk'aslemal rumal ri retzala. ¹⁴Kch'awisax ri' ri ruk'a wakax, ronojel ri' suk'umam chik, k'atek'ut man k'o ta jun ri kb'e ub'ik pa ri ch'o'j, rumal rech che woyowal chkech konojel ri e'uwinaq.

Ri jetaq umak ri Isra'el

¹⁵Ri ch'ich' rech ch'o'j elenaq pa ri rij chrij ri tinimit, ri b'innelyab'il e ri wi'jal k'o chupam ri tinimit. Jachin k'o chrij ri tinimit pa ri ulew kkam ri' rumal ri ch'ich' rech ch'o'j, e jachin k'o pa ri tinimit kkam na ri' rumal ri wi'jal e rumal ri b'innelyab'il. ¹⁶Jachintaq ke'to'taj kanoq keb'e na ri' pa taq ri juyub' jeri' jacha taq ri tukumuk pa taq ri taq'aj, konojel oq'ej kkib'ano puwi' ronojel ri kimak. ¹⁷Ronojel taq q'ab'aj ketuqa'rik na ri', ronojel taq ch'e'k keja'r ub'i ri' jacha ja'. ¹⁸Kkikoj na ri' chkij nik'aj taq kiq'u', kpe jun b'irb'item ri' chkij. Ronojel palaj k'ixb'al ri' k'olik, ronojel jolomaj sokam ri' ri uwi'. ¹⁹Kkik'yaq na ub'i ri' ri saq kipwaq pa taq ri k'ayib'al, e ri q'an kipwaq kujal itzel: ri saq kipwaq e ri q'an kipwaq man kkoltaj ta ri' pa ri uq'ij ri uq'aq'al royowal ri Yahweh. Man jun ta chi kiwa ri' k'olik, man k'o ta chi jumal ri' kkinojisaj na ri kipam, rumal rech che are wa' ri rumal xemakunik. ²⁰Ruk', pa ri uje'lal ri taq ab'aj xkib'an wi ri nimal kkina'o: ruk' ri je'likalaj taq ab'aj xkib'an ri itzel taq wachb'al, ri xib'ib'al taq ketzela; rumal k'uri' ri in kinb'an na mes chrech weri'. ²¹Kinjach na ub'i ri' pa kiq'ab' ri ekaxlan taq winaq, chkech ri e'itzel taq winaq ek'o cho ri uwachulew, kinjach ub'i ri' chkech jacha jun kich'akoj. E kketzelaj na uwach ri'. ²²Kinwesaj ub'i ri' chkiwach ri nupalaj, kketzelaj uwach ri' ri nuq'inomal, nik'aj eb'anal taq k'ax winaq ke'ok na ri' chupam e kketzelaj uwach ri'.

²³Chab'ana' jun ch'ich' utiqem rib', rumal rech che we jun tinimit nojinaq chrech kamikal ruk' kik'el, ri tinimit nojinaq chech k'ax. ²⁴Ri in ke'ink'am na uloq ri jetaq tinimit che eb'anal taq k'ax arech ke'okik e kechb'ej na ri' ri jetaq kachoch. Kink'is na uwach ri' ri nimal kkina'o ri esib'ib'al taq winaq e ri tyoxlaj taq kik'olb'al ketzela na uwach ri'. ²⁵Petinaq uloq ri k'ax; ri e'are' kkitzujuk na ri' ri nimalaj utzil e man k'o ta ri'. ²⁶Kpe na ri' jun k'ax chrij jun chik k'ax, jun utzijol tziy chrij jun chik utzijol tziy; kata na ri' chrech ri q'axel utzij ri Dyos ri kaq'alajinik, man k'o ta ri' ri q'ataltzij ruk' ri chuchqajaw, ma k'o ta ri' ri pixab' kuk' ri enim taq winaq. ²⁷Ri ajawinel kqaj ri' chech ri oq'ej, ri winaq nim ub'antajik k'ax b'is ri' kk'oji'k, ri kiqab' ri winaq ri siwantinimit kb'irb'itik ri'. Ri in kinb'an na ri' chkech jacha ri kichak kib'anom, kinq'attzij ri' pakiwi' jacha ri kiq'atb'altzij ri e'are', k'atek'uri', keta'maj na ri' che in ri in Yahweh.

Q'alajisanik taq wachb'al puwi' ri jetaq umak ri Jerusalem

8¹Pa ri waqib' junab', uj k'o pa ri waqib' ik', pa ri job' q'ij chech ri ik', ri in, in tuyul pa ri wachoch e ri enim taq uwinaq ri Juda et'uyul chnuwach in; aretaq chi', ri uq'ab' ri Ajawxel Yahweh, chila', xinuchapo ri in.

²Ri in xinka'yb'läk: Chila' k'o jun che jeri' ub'antajik jacha jun winaq. Chi chuxe' ri upam b'ik kopan ikim jacha jun q'aq', e chi chuxe' ri upam ub'ik kopan ajsik, jacha jun chaj xch'ub'linik jacha kyaqkoj e q'anpur rilik. ³Ri are' xulik' uloq ri jun jas kuwach che jacha jun q'ab'aj, xinuchap chech juputz nuwi'; ri uxlab'xel xinuk'am ub'ik, xinuw'alisaj ub'i chuxo'l ri kaj e ri ulew, xinuk'am ub'i pa ri Jerusalem pa jun wichik' che ruk' ri Dyos petinaq uloq wi, pa ri rokb'al ub'i ri tinimit che kka'y apan chuwach ri rikyaq'ab' ri relb'alq'ij, chila' jawi' k'o wi ri utem ri man tzij taj dyos che rech ri achixom, ri kupetisaj ri achixom. ⁴K'atek'uri', ri uq'ijil ri uremelik ri Udyos ri Isra'el k'o chila'; ri uka'yib'al jacha ri wilom kanoq pa ri jun lya'nik taq'aj. ⁵Xub'ij chwech: «Uk'ojol achi, chawa'lisaj ri awoq'och chuwach ri Rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij». Xinyak ri nuwoq'och pa ri Rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij, k'atek'uri', xinwilo che pa ri Rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij che ri rokb'al ri tab'al toq'ob', chila' k'o wi ri man tzij taj dyos ri yab'al achixom. ⁶K'atek'uri', kub'ij chwech: «Uk'ojol achi, ¿la kawilo ri kkib'an ri e'are', ronojel ri nimalaj taq itzelal kkib'an ri e'ajuparachoch ri Isra'el waral, arech naj kinb'e wi chrech ri tyoxlaj nuk'olb'al? K'atek'uri', kawil na nik'aj nimalaj taq itzel jastaq chi na».

⁷Xinuk'am pa ri rokb'al ri k'ayib'al. In xinwilo: k'o jun teq' cho ri xan. ⁸Kub'ij chwech: «Uk'ojol achi, chaworo' ub'i le xan». Xinwor ri xan e xb'antaj jun jul, xwortajik. ⁹Xub'ij chwech: «Chatok ub'ik e chaka'yej ri itzel taq chak kkib'an ri e'are' waral». ¹⁰Xinok ub'ik e xinwilo: ronojel uwach sib'alaj kiwachb'al jetaq kumatz e jetaq itzelalaj taq chikop, e ronojel ri taq umes ri rachoch ri Isra'el etz'ajom cho ronojel ri xan. ¹¹K'atek'uri', e'oxk'al lajuj achijab', che ekanimal ri rachoch ri Isra'el, etak'al chuwach ri man tzij taj edyos -jun chkech e'are' are ri Yasani'as, ri uk'ojol ri Shafan, tak'al chkixo'l- konojel k'o pa kiq'ab' ri kiporob'al k'ok' q'ol; e ri uk'ok'al ri usib'al ri k'ok' q'ol kpaq'i chikaj. ¹²Kub'ij chwech: «¿La xawil at, uk'ojol achi, ri kkib'an pa ri q'equ'm ri ekanimal ri rachoch ri Isra'el, chkijujunal konojel ek'o pa ri kik'olb'al che wiqitalik e tz'ajom? Kkib'ij: "Ri Yahweh ma kka'y ta uloq chqech uj, ri Yahweh xuk'yaq kan ri qatinimit". ¹³Tek'uri', kub'ij chwech: «Ri at kawil na nik'aj nimalaj taq k'ax chik che kkib'an e'are'».

¹⁴Xinuk'am ub'i pa ri rokb'al ri Nim Rachoch ri Yahweh che kka'y pa Rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij e waral ri, xe'inwil ri ixoqib' et'uyt'uj e kkoq'ej ri Kammuz. ¹⁵Xub'ij chwech: «¿La kawil weri' uk'ojol achi? Kawil chi na nik'aj itzelal che are nim chi na chuwach weri'».

¹⁶Aninaq chik xinuk'am ub'i pa ri k'ayb'al rech ri Nim Rachoch ri Yahweh. K'atek'uri' chiri', pa ri rokb'al ri tyoxlaj uk'olb'al ri Yahweh, chuxo'l ri okb'al ub'ik e ri ab'aj rech ri tab'al toq'ob', ek'o juwinaq job' achijab' che kisutim apan ri kij chuwach ri tyoxlaj uk'olb'al ri Yahweh, e ri kupalaj e'are' jela' kka'y pa ri Relb'alq'ij. Kkixukub'a kib' pa ri Relb'alq'ij chuwach ri q'ij. ¹⁷K'atek'uri' kub'ij chwech: «¿La xawil at, at uk'ojol achi? ¿La man kub'an ta chkech ri rachoch ri Juda ri itzelal kkib'an waral che kkinojisaj ri uwachulew chrech k'ax, kkiwa'lisaj chi jumul ri uq'aq'al woyowal? Chawilampe', jas ri ukojik kkib'an chkitza'm ri joyotaj uq'ab' che'. ¹⁸Xoquje' na k'uri', ri in, ruk' ri uq'aq'al woyowal ri kinchakunik; man e'utz ta ri' ke'inwlo e man ke'inya' ta kanoq. Xoquje', we k'o kkiraq kichi' chrech ri kitzij pa ri nuxikin, ri in man k'o ta ke'intatab'ej ri'».

Ri k'ax k'ajisab'al wach

9¹K'atek'uri', ruk' jun kowlaj uch'ab'al xuraq uchi' pa nuxikin: «Epetinaq chik ri jetaq k'ax k'ajisab'al wach rech ri tinimit, konojel k'o chi pakiq'ab' ri kichukb'al rech kamikal'».

²K'atek'uri', xepe loq waqib' achijab', chi pa ri jun ok'b'al ajsik che kka'y apan pa ri Rikyaq'ab' Relb'alq'ij, konojel k'o pa kiq'ab' ri kichukb'al rech kekijich'ij ri tinimit. Chkixo'l ri e'are' k'o jun achi che lino ri ratz'yaq ukojom, k'o pa ri ximb'al upam jun k'olb'al che rech ajtz'ib'. Xe'ok ub'ik e xetak'ik chuwach ri jun k'olb'al rech tab'al toq'ob' che b'anom ruk' saq ch'ich'. ³Ri uq'ijil ri Udyos ri Isra'el xwa'laj uloq chi pakiwi' uloq ri kerub'ines jawi' jeqel wi ri are', xpe pa ri rok'b'al ri Nim Rachoch ri Dyos. K'atek'uri', xusik'ij ri jun achi che ukojom ri lino ratz'yaq, ri are' che k'o jun uk'olb'al rech ajtz'ib' chuxe' upam; ⁴k'atek'uri', ri Yahweh xub'ij chrech: «Jat, chatq'ax pa ri tinimit, pa ri Jerusalem e chakojo' jun ketal pa ri ukursik kupalaj ri achijab' che kejiliwik pa ri k'ax e che ke'oq'ik rumal ronojel etzelal che kb'an pa ri are'». ⁵E xinta'o che xub'ij chkech ri enik'aj chik: «Jix e chixb'in pa ri tinimit chrij ri are' e che'ijich'ij konojel ri winaq. Man k'o ta jun winaq kitoq'ob'isaj uwach, man k'o ta jun kikuyo, miya' kan jun winaq: ⁶chi enim winaq, chi alab'om, chi eq'apojib', chi ak'alab', chi ixoqib' che'ikamisaj e chik'isa' kiwach konojel winaq. K'atek'ut, jachin k'o ri retal pa ri ukursal upalaj, michapo ri are'. Chichapalej ub'i ub'anik weri' chi pa ri tyoxlaj nuk'olb'al». Xkichapalej b'a' ub'anik, kuk' ri enim taq winaq che ek'o pa ri Nim Rachoch ri Dyos. ⁷Kub'ij chi chkech: «Chitz'ilob'isaj ri Nim Rachoch ri Dyos, chi'nojisaj ri taq k'ayb'al ruk' kaminaqib': chixel ub'ik». Xe'el ub'ik e kekijich'ij ri winaq pa ri tinimit.

⁸K'atek'uri', aretaq chi' ri e'are' kekijich'ij ri winaq, ri in xinkanaj kanoq nutukel chila' e xinqasaj wib' cho ri ulew xas k'ate' na xopan ri nupalaj cho ri ulew. Ri in xinraqaqej nuchi': «jAyum! Ajawxel Yahweh, ¿la ke'akamisaj na ri at konojel ri winaq che eto'tajinaq kanoq pa ri Isra'el ruk' che kak'isej ri uq'aq'al awoyowal chrij ri Jerusalem?». ⁹Kub'ij chwech: «Ri kimak ri e'ajuparachoch ri Isra'el e ri Juda sib'alaj nim, ri uwachulew nojinaq chrech ri kik'el, ri tinimit nojinaq chrech ri etzelal. Rumal rech che kkib'ij: "Ri Yahweh xuya' kan ri uwachulew, ri Yahweh ma kril ta uloq weri'". ¹⁰Utz na k'uri', xoquje' ri in man k'o ta jun kintoq'ob'isaj uwach, man jun chi winaq kinya' kanoq. Kintzaq na ri kimak pakiwi'».

¹¹K'atek'uri', chi pa uchanim ri' ri jun achi che ukojom ri lino ratz'yaq e k'o chuxe' upam ri jun uk'olb'al rech ajtz'ib', xpetik che ub'ixik: «Ri in xb'antaj wumal ri xinataq chrech».

10¹Xinka'yik e xinwilo che ri kaj k'o puwi' ri kijolom ri kerub'ines, xq'alajinik che jeri' jacha jun ab'aj rech safiro e jeri' jacha jun tem k'o pakiwi' e'are'. ²K'atek'uri', kub'ij chech ri achi che ukojom ri jun lino ratz'yaq: «Chatok ub'i pa ri unik'ajal ri ch'ich', chkixe' ri kerub'ines, chak'ama' ukoq ruk' aq'ab' ri rachaq q'aq knikowik che k'o chkixo'l ri kerub'ines e chajub'uj ub'i weri' pa ronojel ri tinimit». K'atek'uri', xinwilo che ri are' xok ub'ik.

³Ri kerub'ines etak'toj pa ri rikyaq'ab' ri Nim Rachoch aretaq chi' kok' ub'i ri achi e ri sutz' unojisam ri jun k'ayb'al che k'o pa ja. ⁴Ri uq'ijil, ri utik'ilik ri Yahweh xwa'laj ub'ik pakiwi' ri kerub'ines e kusuk' ub'i pa ri rokb'al ri Nim Rachoch ri Dyos, e ri Nim Rachoch ri Dyos xnojik che ri sutz' e k'u ri k'ayb'al nojinaq chrech ri usaqil ri uq'ijil ri Yahweh. ⁵K'atek'uri', ri uch'ab'al ri urapipik ri kixik' ri kerub'ines kopanik tza pa ri jun k'ayb'al che k'o chrij ri Nim Rachoch, jeri' jacha ri uch'awib'al ri Dyos ruk' sib'alaj uchuq'ab', aretaq chi' kch'awik.

⁶Aretaq chi' xuya' b'i we jun taqanik chech ri achi ri' che ukojom ri jun lino ra- tz'yaq: «Chak'ama' b'i ri q'aq' pa ri unik'ajal ri jetaq setesik chkixo'l ri kerub'ines», ri achi xpetik e xtak'i' chunaqaj ri jun setesik. ⁷Ri jun kerub'in xulik' b'i ri uq'ab' pa ri kik'olb'al ri kerub'ines, chkixo'l ri e'are' jawi' k'o wi ri q'aq'; xuk'am koq e xuya puq'ab' ri achi che ukojom ri jun lino ra- tz'yaq. Ri are' xuchapo e xel b'ik. ⁸Tek'uri', xq'alajinik jeri' jacha jun uq'ab' winaq chuxe' ri kixik' ri kerub'ines. ⁹Xinwilo: k'o kijeb' setsa'q chkitzaltmal ri kerub'ines, chjunal setesik chunaqaj chkijujunal ri kerub'ines, e ri uka'yib'al ri setesa'q

kch'ub'link jacha raxroj ch'ich' (crisolito). ¹⁰Sas chi ejunam chi ekijeb', rilik che jun setesik k'o pa unik'ajal ri jun chik. ¹¹Xeb'e b'ik pa ri kijeb' b'e; ma keka'y ta uloq chkij, kisuk'ub'a'm b'i ri kupalaj e jikom eb'enaq pa ri b'e, e ma keka'y ta uloq chkij. ¹²Tek'uri', ronojel ri kib'aq'il, ri ub'o'jalkij, ri kiq'ab' e ri kixik' xoque' ri jetaq setesa'q sutul rij sib'alaj kch'ub'linik, tza chi ekijeb' setesa'q. ¹³Xinto che «galgal» kuchu'xik ri setesa'q. ¹⁴Chjunal k'o kijeb' kupalaj: ri nab'e are ri upalaj ri kerub'in, ri ukab' are jun upalaj winaq, ri urox ri jun upalaj koj e ri ukaj jun upalaj xik. ¹⁵Ri kerub'ines xewa'lajik: are ri k'askoj chikop che xinwil in puwi' ri nimaja' Keb'ar. ¹⁶Aretaq chi' ri kerub'ines keb'inik, xoquje' keb'in ri setesa'q chkitzal; aretaq chi' ri kerub'ines kkijapja ri kichik' arech kkiwa'lisaj b'i kib' cho ri ulew, ri setesa'q tza ek'o wi chunaqaj ri e'are'. ¹⁷Aretaq chi' ketak'i'k ri e'are' xoquje' ketak'i'k ri setesa'q, e aretaq chi' kewa'laj b'ik xoquje' kewa'laj b'i ri setesa'q kuk', rumal rech che ri ruxlab'al ri chikop k'o kuk' e'are'.

Ri uq'ijil, ri uremelik ri Yahweh kuya' kan ri Nim Rachoch ri Dyos

¹⁸Ri uq'ijil ri Yahweh xel uloq pa ri rok'b'al ri Nim Rachoch ri Dyos e xkanaj pakiwi' ri kerub'ines. ¹⁹Ri kerub'ines xkijapaja' ri kixik' e xkiwa'lisaj kib' cho ri ulew sas chnuwach e xe'el b'ik, e ri setesa'q k'o b'i kuk'. Xetak'i' ku chuwach ri okib'al che k'o chuwach ri Relb'alq'ij rech pa ri Nim Rachoch ri Yahweh; ri q'ijilal, ri uremelik ri Udyos ri Isra'el kanajinaq pakiwi' ri e'are'. ²⁰Are ri jun k'ask'oj chikop che ri in xinwil chuxe' ri Udyos ri Isra'el pa ri nimaja' Keb'ar, tek'uri' xinweta'maj che ekerub'ines. ²¹Chkijunal k'o kijeb' kupalaj e kijeb' kixik', tek'uri', chuxe' ri kixik' k'o kiq'ab' che jacha uq'ab' winaq. ²²Ri ub'antajik ri kupalaj jacha ri kupalaj xinwilo chunaqaj ri nimaja' Keb'ar. Chkijunal keb'inik, jikom ri kiwach eb'enaq.

Nik'aj umak chik ri Jerusalem

11¹Ri uxlab'axel xinuch'elej ub'ik e xinuk'am ub'i pa ri rok'b'al ri relb'alq'ij rech ri Nim Rachoch ri Dyos, ri ka'yinaq chuwach ri relb'alq'ij. K'atek'uri' pa ri rok'b'al, ek'o juwinaq job' (25) achijab', e chkixo'l ri e'are' xinwil ri Yasani'as ri uk'ojol ri Assur e ri Pelatyahu uk'ojol ri B'enayahu che kinimal ri tinimit. ²Ri Are' kub'ij chwech: uk'ojol achi, e'are wa' ri achijab' che kkichomaj ub'anik ri itzelal, che kkiya itzel taq pixab' pa we tinimit ri'. ³Kkib'ij: «¡Man rajawaxik taj che aninaq kqayak uj ri jetaq ja! Are wa' ri ch'ich' b'o'j e uj ri uj ti'j». ⁴Rumal k'uwa' weri' chab'ana' b'a' at q'axel utzij ri Dyos pakiwi' e'are', ri at atuk'ojol achi! ⁵Ri ruxlab'al ri Yahweh xokla' ub'ik wuk' in e kub'ij chwech: Chab'ij: Jewa' kub'ij ri Yahweh: Are wa' ri ib'im, ri ix rachoch ri Isra'el e ri in qastzij weta'm ri nimal kina'o. ⁶Ri ix xe'k'irisaj ri kaminaqib' pa we tinimit ri'; ri ix xinojisaj ri jetaq k'ayb'al chrech sib'alaj ekaminaqib'. ⁷Rumal k'uwa' weri', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Ri ekaminaqib' che ri ix xe'ik'yaq pa ri are', are wa' ri ti'j, e ri are' are ri ch'ich' t'u'y, k'atek'ut, ri in kixinwesaj na chupan ri are'. ⁸Ri ix kixe'j iwib' che ri ch'ich' rech ch'o'j, ri in xane kink'am na uloq piwi' ri' ri ch'ich' rech ch'o'j, utzij ri Ajawxel Yahweh. ⁹Kixinwesaj ub'i wa' pa we tinimit ri', kixinjach na ri' pa kiq'ab' ri ekaxlan taq winaq e kinb'an na ri' q'atb'altzij piwi'. ¹⁰Ri ix kixqaj na ri' chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j; pa ri rulew ri Isra'el, ri in kinb'an na ri' q'atb'altzij piwi' e ri ix kiweta'maj na ri' che in ri in Yahweh. ¹¹We tinimit ri' ma jun ch'ich' t'uy taj chiwech ri ix, e ri ix man ix ti'j taj pa ri are'; puwi' ri rulew ri Isra'el kinb'an na ri' q'atb'altzij piwi', ¹²e ri ix iweta'm che in ri in Yahweh e man xiteremb'ej taq ri nupixab' e

man xikol taj ri taq utzij –xane are xib'an ri taqanik tzij kech ri jetaq amaq' che ek'o chunaqaj ri ix.

¹³K'atek'uri', aretaq chi' xinq'axej ri utzij ri Dyos, ri Pelatyahu uk'ojol ri B'enayahu xk'amik. Ri in jupulik xtzaq ri nuwach cho ri ulew e k'o xinraqaqej nuchi': «¡Ayum Ajawxel Yahweh!, ¿la ke'akamisaj na ri at ri winaq che xeto'taj kanoq pa ri Isra'el?»

Ri k'ak' chapb'al q'ab' jikib'an ub'ixik

chkech ri xek'am ub'i pa jun kaxlan ulew

¹⁴K'atek'uri', jewa' ri utzij ri Yahweh xpe wuk': ¹⁵Uk'ojol achi, chjunal chkech ri e'awachalal, ri e'awachalaxik e konojel ri e'ajuparachoch ri Isra'el, kkib'ij ri e'ajjerusalem: «Chitaqej na che naj ix k'o wi chrech ri Yahweh; qechb'al wa' uj ya'om we ulew chqech ri'». ¹⁶Rumal k'u weri', chab'ij b'a': Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Je' nak'ut, ri in, naj xe'intaq ub'ik chkixo'l ri jetaq amaq', xe'injub'uj ub'ik chkixo'l ri kaxlan taq winaq, k'atek'ut, man naj taj xkiq'i'o che in jun tyoxlaj k'olb'al chkech e'are' pa taq ri tinimit jawije' xe'opan wi. ¹⁷Rumal k'uwa' weri', chab'ij b'a' weri': Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri in kixinmulij na uloq chkixo'l ri jetaq tinimit, xa jun kinb'an na uloq chiwech iwonojel pa ri jetaq tinimit jawije' xixinjub'uj ub'ik, e kinya' na ri' chiwech ri ulew rech ri Isra'el. ¹⁸Ri e'are', kepe na ri' che uk'yaqik ub'ik ronojel ri xib'ib'al e ri itzel jastaq kech. ¹⁹Ri in kinya na ri' chkech xa jun chi kanima' konojel e kinkoj na ri' chkech jun k'ak' kuxlab'al: kinwesaj ub'i ri' pa ri kib'aqil ri jun ab'ajalaj kanima' e kinya' na ri' chkech jun ti'jalaj kanima', ²⁰arech ri e'are' keb'in pa ri nupixab', kkik'aslemaj ri jetaq nutzij e kkik'ol pa kanima'. K'atek'uri', ri e'are' enuwinaq ri' e ri in Inkidyos ri'. ²¹E ri jachintaq kiyutum ri kanima' chrij ri kitzelal e ri taq k'ax, ri in kinb'an na ri' q'atb'altzij puwi' ri kichak, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri uq'ijilal ri Yahweh kusetej

kan ri Nim Rachoch ri Yahweh

²²K'atek'uri', ri kerub'ines kkijapaja' ri kixik' e ri setesa'q kb'e ub'i kuk' aretaq chi' ri uq'ijilal ri Udyos ri Isra'el k'o ajsik pakiwi' ri e'are'. ²³Ri uq'ijilal ri Yahweh xuwa'lisaj ub'i rib' chi pa ri unik'ajal ub'i ri tinimit e xtak'i'k puwi' ri juyub' che k'o pa ri relb'alq'ij chrech ri tinimit. ²⁴Ri uxlab'xel xinuwaw'lisaj ub'ik e xinuk'am ub'i chkixo'l ri e'ajkalde'a, jawi' ek'o wi ri xe'esax uloq pa ri kitinimit e xeya chkixo'l ek'axlan taq winaq, weri' pa jun wichik', pa ri utyoxil ri Dyos; e ri jun wichik' che xinwilo, naj xb'e ub'ik chwech. ²⁵K'atek'uri', ri in xincholej ub'ixik chkech ri winaq che ek'o pa ri kaxlan tinimit, ronojel ri jastaq che ri Yahweh xuk'ut chnuwach.

Ri are' che k'amom ub'ik

pa jun kaxlan tinimit

12¹Xpe wuk' ri utzij ri Yahweh, jewa' ri': ²uk'ojol achi, ri at keqel chkixo'l jun ija'lil winaq che man enimanel taj: k'o kiwoq'och arech keka'yik e man keka'y taj, k'o kixikin arech ketanik e man ketan taj, rumal rech che ri e'are' e jun ija'lil winaq che man enimanel taj. ³K'atek'uri', ri at, at uk'ojol achi, chab'ana' ub'i jun aweqa'n jacha ri kruk'aj ub'i jun winaq che kb'e ub'ik pa jun chik tinimit e jat ub'i paq'ij chkiwach ri e'are' pa jun kaxlan tinimit. Katel ub'i pa ri jun k'olb'al jawi' atjeqel wi e katb'e ub'i pa jun chik k'olb'al chkiwach. Wene' jeri' keta'maj na, che ri e'are' ejun rija'lil ekaxlan taq winaq. ⁴Ri at kasuk'umaj ri' ri

aweqa'n jacha ri reqa'n jun winaq che kb'e b'i pa jun kaxlan tinimit, chi paq'ij kasuk'umaj chkiwach. E ri at katel b'i ri' b'enaq'ij chkiwach, jeri' jacha kkib'an ri winaq che keb'e b'i pa jun kaxlan tinimit. ⁵Chkiwach chab'ana' jun tel cho ri tapya jawi' ri katel na ub'i ri'. ⁶Kaya ri' ri aweqa'n chub'o'jal awij chkiwach e katel ub'i ri' pa ri q'equ'm; kach'uq na ri' ri apalaj arech man kawil ta uwach ri ulew, rumal rech che ri in kinb'an na chawech at jun k'utb'al chkiwach ri rachoch ri Isra'el.

⁷Ri in xinb'ano jacha ri xintaq che ub'anik: xinsuk'umaj ri weqa'n paq'ij jacha ri reqa'n jun winaq che kb'e ub'i pa jun kaxlan tinimit, e b'enaq'ij ruk' nuq'ab' xinb'an jun jul cho ri tapya; k'atek'uri' xinnel ub'i chaq'ab' pa ri q'equ'm e chkiwach xinya ub'i ri weqa'n chub'o'jal wij.

⁸K'atek'uri', aq'ab'il, jewa' ri utzij ri Yahweh xpe wuk': ⁹Uk'ojol achi, ri e'ajuparachoch ri Isra'el, we jun ja che erija'lil man enimanel taj, ¿la man xkik'ot ta achi': «¿Jas ri kab'ano?». ¹⁰Chab'ij b'a' chkech: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. We jun tzij ri' are kuya' ub'ixik ri Jerusalem e are kuya' ub'ixik konojel ri e'ajuparachoch ri Isra'el jawi' ri ejeqel wi. ¹¹Chab'ij b'a': ri in, in jun k'amb'altzij chiwach ix; jeri' jacha xinb'an in, jeri' kb'an na chkech e'are'; kek'am b'i ri' pa jun kaxlan ulew, keb'e ri' pa jun naj tinimit. ¹²Ri winaq che nim ub'antajik k'o chkixo'l e'are', kreqaj na ri' ri reqa'n chub'o'jal rij pa ri q'equ'm e kel na ub'i ri' cho ri tapya pa ri jun teq' che xub'ano; kuch'uq na ri' ri upalaj arech man kril ta ri uwachulew ruk' ri taq uwoq'och. ¹³Ri in kinkoj na ri' jun k'amb'al puwi' ri are' e ktzaq na ri' pa ri nuk'amb'al; kink'am ub'i ri' pa ri B'ab'iloni'a, ri kamaq' ri e'ajkalde'a; k'atek'ut, man kril ta ri', e kkam ri' chila'. ¹⁴Konojel ri etaren chrij ri are', ri erajch'imi'y e konojel ri e'ajch'o'j, ke'injub'uj ub'i ri' pa taq ri kyaqiq' e kinwesaj na ri' chkij ri ch'ich' rech ch'o'j. ¹⁵K'atek'uri', keta'maj na ri' che in ri in Yahweh aretaq chi' ke'injub'uj ub'i ri e'are' chkixo'l ri jetaq amaq' e ke'inchikej ub'ik pa ri kaxlan taq ulew tinimit. ¹⁶K'atek'ut, ke'into' kan ekeb' oxib' ri' chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j, ri wi'jal e ri kinnelyab'il, arech kki- tzijoj ronojel ri ketzalal chkixo'l ri jetaq tinimit jawi' ri keb'e na wi ri e'are', arech ri e'are' keta'maj che in ri in Yahweh.

¹⁷Xpe wuk' ri utzij ri Yahweh, jewa' ri': ¹⁸Uk'ojol achi, ri at katij na ri' ri akaxlanwa ruk' xib'rikil e kaqumuj na ri' ri ajoron ruk' k'ax e kana' awib' ri'; ¹⁹e ri at, kab'ij na ri' chkech ri siwantinimit rech ri Jerusalem: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh chkech ri e'ajjerusalem che ek'o pa ronojel ri rulew ri Isra'el: kkitij na ri' ri kikaxlanwa ruk' xib'rikil, kkiqumuj na ri' ri kijoron ruk' k'ax, arech we ulew ri' e ri winaq ejeqel waral, man k'o ta chi jun k'ax k'oqb'al kkiriqo. ²⁰Ri jetaq tinimit che sib'alaj e'uwinaq, kk'is kiwach ri' e we ulew ri' rech k'ax wa' e ri ix kiweta'maj ri' che in ri in Yahweh.

Ri tzij rech k'utb'al taq no'jib'al

²¹Xpe ri utzij ri Yahweh wuk', jewa' ri': ²²Uk'ojol achi, ¿jas kiwaj kib'ij ruk' ri jun tzij puwi' ri rulew ri Isra'el, che kb'in chi- xo'l ri ix:

Knimar upam ri jetaq q'ij e ronojel ri taq ichik' ksach kan uwach? ²³Utz b'a' ri', chab'ij b'a' chkech: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Ri in kinb'an na ri' che ktz'apisaxik ri chi'aj chech we jun tzij ri', ma kb'ix ta chi jumul ri' pa ri Isra'el. K'atek'ut, chab'ij b'a' chkech:

Petinaq uloq ri jetaq q'ij jawi' qastzij ronojel ichik' kb'antajik, ²⁴rumal rech che ma kk'o'ji' ta chi jun ichik' ri' che mata tzij on jun b'analtzij ch'ob'onik pa ri rachoch ri Isra'el, ²⁵rumal rech che in in Yahweh kinb'ij na ri' jun tzij. E ri tzij che kinb'ij in, qastzij chanim kb'antajik. Je' nak'ut, pa taq ri iq'ij, ix ija'lil che man kixniman taj, ri in kinb'ij na ri' jun tzij e qastzij ri' kinb'an na, utzij ri Ajawxel Yahweh.

²⁶Xpe ri utzij ri Yahweh wuk', jewa' ri': ²⁷Uk'ojol achi, ri rachoch ri Isra'el tajin kub'ij: «Ri ichik' che tajin kril ri are', rech pa sib'alaj naj taq junab' la'; ri are' kuq'axej ri utzij ri Dyos arech kb'antajik sib'alaj b'a'tam na, naj taq junab na kraj'». ²⁸Je' nak'ut: Chab'ij b'a' chkech: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Man k'o ta chi b'iytajem chrech ronojel ri nutzij. Ri tzij che kinb'ij, jun tzij che xas wi kb'antajik, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Pakiwi' ri man tzij taj eq'axel utzij Dyos

¹³Ri utzij ri Yahweh xpe wuk'; jewa' ri': ²Uk'ojol achi, chaq'axej ri utzij ri Dyos pakiwi' ri eq'axel taq utzij ri Dyos rech ri Isra'el, chaq'axej ri utzij ri Dyos e chab'ij chkech ri xaq pa kech wi' e'are' kkiq'axej ri utzij ri Dyos: Chitatab'ej ri utzij ri Yahweh. ³Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Itzel kech ri eq'axel taq utzij ri Dyos che man k'o ta kino'j e xas are kkiteremb'ej ri kuxlab'al, k'atek'uri' man k'o ta jun jas uwach kilom. ⁴Ejeri' jacha ri eyo'k ek'o pa taq ri k'olb'al che xk'is tzij puwi', ejewa' ri eq'axel taq utzij ri Dyos rech ri Isra'el.

⁵Ri ix man xixpaqi' taj jawi' k'o wi ri jul to'l kech ri ek'ulel, ri ix man xiyak taj man xisutuj ta rij ri rachoch ri Isra'el ruk' jun tapya arech ko ktak'ik pa ri ch'o'j, pa ri uq'ij ri Yahweh. ⁶Ri e'are' kichik'aj man utz taq ichik' taj; kkiya' ub'ixik jun taq k'utb'al che man tzij taj, ri e'are' che kkib'ij: «Utzij ri Yahweh», k'atek'uri' man k'o ta e'utaqom ri Yahweh man; e kkeye'j che kjikib'ax ri kitzij. ⁷La man tzij ta k'ut che ri ix xuwi kiwichik'aj man utz taq ichik' taj e xaq xuwi kiya ub'ixik jetaq tzij che man tzij taj aretaq chi' ri ix kib'ij: «Utzij ri Yahweh», k'atek'uri', ri in man inch'awinaq taj?

⁸Je' nak'uri', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Rumal ri jetaq itzij che man tzij taj e ri itzel taq iwichik', jeri', ri in kixink'ule'laj ri in, utzij ri Ajawxel Yahweh.

⁹Kinlik' na ri' ri nuq'ab' pakiwi' ri eq'axel utzij ri Dyos che kichik'aj man utz taq ichik' taj e kkiya ub'ixik jetaq tzij che man tzij taj: ri e'are' man ke'ok ta ri' pa ri mulin ib' kech ri enuwinaq, man ktz'ib'ax ta ri' ri kib'i' pa ri wuj rech ri rachoch ri Isra'el, man ke'ok ta ri' cho ri rulew ri Isra'el e ri ix kiweta'maj ri' che in ri in Ajawxel Yahweh. ¹⁰Rumal rech che ix ri kixb'anowik che kkijal ri kib'e ri enuwinaq aretaq chi' kib'ij: «Nimalaj utzil!», k'atek'uri', man k'o ta nimalaj utzil. Aretaq chi' ri are' kuyak jun tapya, ri e'are' kkikoj ri tz'ajb'al.

¹¹Chab'ij b'a' chkech ri jachintaq kkikoj ri tz'ajb'al. Chpet b'a' jun nimalaj jab', chqaj b'a' ri saqb'ach, chjumum b'a' uloq jun nimalaj kyaqiq', ¹²k'atek'uri' chiwila' le', ri jun tapya tzaqinaq chik! La man kb'ix ta k'u na ri' chiwech: «Jawi' k'o wi ri jun tz'ajb'al che ch'uqb'al rech xikoj ix puwi'?».

¹³Utz b'a' ri', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri in kink'yaq na ri' jun nimalaj kyaqiq' pa ri uq'aq'al ri woyowal, jun nimalaj jab' k'o pa ri woyowal, jun nimalaj saqb'ach ri' ruk'am uloq ri nuch'u'jilal rech kuk'is tzij piwi'.

¹⁴Kinqasaj na ri' ri jun tapya che sib'alaj xitz'ajej ix, kinsetej na ri' pulew e ri jetaq utak'ab'alil kq'alajinik uloq ri' cho ri uwachulew. Ktzaq uloq ri' e ri ix kixkam kan ri' chuxe', k'atek'uri', ri ix kiweta'maj na ri' che in ri in Yahweh.

¹⁵Aretaq chi' k'isinaq chik ri uq'aq'al woyowal puwi' ri jun tapya e pakiwi' ri xkikoj ri jun tz'ajb'al chuqb'al uwi', ri in kinb'ij na ri' chiwech: Man k'o ta chik ri jun tapya e man ek'o ta chik ri jachintaq xkikoj ri jun tz'ajb'al ch'uqb'al uwi'. ¹⁶Ri eq'axel taq utzij ri Dyos rech ri Isra'el che kkiya ub'ixik ri utzij ri Dyos puwi' ri Jerusalem e kkichik'aj ri nimalaj utzil chrech ri are' aretaq chi' man k'o ta ri nimalaj utzil chrech, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri ixoqib' che man tzij taj eq'axel utzij ri Dyos

¹⁷K'atek'uri', ri at, uk'ojol achi, chasuk'ub'a apan awib' chkiwach ri e'umi'al ri e'awinaq che eq'axel utzij ri Dyos kkib'ano pa kech wi ri e'are' e chaya'a' ub'ixik ri utzij ri Dyos pakiwi' e'are': ¹⁸Kab'ij na ri': Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Itzelalaj kech ri e'are' che kkit'is ri jetaq retz'ab'alil ronojel uwach q'ab'aj, ri e'are' che kkib'an ch'uqb'al uwi' ronojel unimal jolomaj, arech kekik'amij ri kuxlab'al. Ri ix kik'amij ri kuxlab'al ri nusiwantinimit, ¿la kicol k'u ri' ri iwuxlab'al ix? ¹⁹Ri ix kiwesaj uk'ixb'al ri nuq'ijilal chkiwach ri nutinimit rumal jumuw' salwa't e rumal uch'aqapil taq kaxlanwa aretaq chi' are ke'ikamisaj ub'i ri winaq che man rajawaxik taj kekamik, e are ke'ik'asb'a' kanoq ri man rajawaxik taj kek'asi'k, e aretaq chi' kiya' ub'ixik chkech ri nutimit ri tzij che man tzij taj, ri e'are' qas utz utatab'exik kkib'ano.

²⁰Je' nak'ut! jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri in, in k'o waral ri' arech kinb'an na ri' k'ax chech ri jetaq kolob' che ruk' ke'ik'amij ri jetaq uxlab'al jacha kik'amixik ri jetaq chikop ajuwokaj. Ri in kint'oqopij na ri' cho taq ri iq'ab' e ke'in- tzoqopij ub'i ri' ri jetaq uxlab'al che ri ix ke'ik'amij jacha echikop ajuwokaj. ²¹Kinb'it' na ri' ri ch'uqb'al taq jolomaj e ke'inwesaj ub'i ri' ri enuwinaq pa ri iq'ab'; man ketz'apatajik ta chi jumul ri' pa ri iq'ab'. K'atek'uri', ri ix kiweta'maj ri' che in ri in Yahweh.

²²Rumal rech che ri ix xib'an ri k'ax chrech ri ranima' ri suk' winaq ruk' ri jetaq tzij che man tzij taj, e k'u ri in man k'o ta k'ax nub'anom chrech, e ri ix kiya' uchuq'ab' ri uq'ab' ri itzel arech ma kuya' ta kan ri itzel ub'e e arech k'o uk'aslemal, ²³utz nak'uri', ri ix man kiwichik'aj ta chi ri' ri jetaq ichik' che man utz taj e man kiya ta chi ub'ixik ri' ri jetaq tzij che man tzij taj. Ri in ke'inkol na ri' ri enuwinaq pa ri iq'ab' ix, e ri ix kiweta'maj ri' che in ri in Yahweh.

Ri man tzij taq edyos

¹⁴¹Ejupun chkech ri enim taq winaq rech ri Isra'el xepe wuk' cho ri wachoch e xet'uyi' chnuwach. ²Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' ri tzij ri': ³Uk'ojol achi, we winaq ri' kikojo ri kimes pa taq ri kanima', xuwi kikojom chkiwach ri jastaq che ke'uk'am ub'i chrech ub'anik ri kitzelal, ¿la ri in kinya' k'u na alaj ri' che kkita' jun jas uwach chwech? ⁴Je' nak'ut!, Chatch'aw b'a' e chab'ij chkech: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Ronojel achi rech ri ajuparachoch ri Isra'el che kukoj ri taq umes pa ri ranima', on che kukoj chupalaj ri jastaq che rech ri retzelal, e k'atek'uri' kpe chi uloq ruk' ri q'axel utzij ri Dyos, xas in wi in Yahweh, kintzalijisaj uwach ri' ri utzij rumal ri jetaq umes, ⁵rumal rech che are kwaj kinok na pa ri kanima' ri e'ajuparachoch ri Isra'el, e kwaj ke'intzalijisaj uloq ri naj xeb'e ub'i chwech rumal ronojel ri jetaq kimes.

⁶Je' nak'uri', chab'ij b'a' chkech ri e'ajuparachoch ri Isra'el: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Chixtzalej b'a' uloq, chiya'a kan ri jetaq imes, chiwesaj ri ipalaj chuwach ri xib'ib'al taq iwetzalal, ⁷rumal rech che konojel ri e'uwinaq ri e'ajuparachoch ri Isra'el, on konojel ri ekaxlan taq winaq che ejeqel pa ri Isra'el, che naj kib'e ub'i chwech arech kkikoj ri taq kimes pa ri ranima', che kkikoj ri kupalaj chuwach ri jastaq kech che ke'uk'am ub'i pa ri ketzalal, k'atek'uri' kepe chi uloq ruk' ri q'axel utzij ri Dyos arech kech'aw wuk' in, xas in in Yahweh, kintzalijisaj na uwach ri' ri utzij.

⁸Ri nupalaj ke'uk'ule'laj na ri' we winaq ri', ke'inokisaj na ri' ejun k'utb'al e jun tzeb'al kiwach, kinsach na kiwach ri' pa ri nutinimit, e ri ix kiweta'maj na ri' che in ri in Yahweh. ⁹K'atek'uri', we ri jun q'axel utzij ri Dyos kqaj pa ri sub'unik e kuya' ub'ixik jun tzij, in ri' ri Inyahweh xinsub' we jun q'axel utzij ri Dyos ri'; kinlik' na ri' ri nuq'ab' puwi' ri are' e kinsach ub'i uwach ri' chkixo'l ri enusiwantinimit Isra'el. ¹⁰Chi ekeb' ri' keqaj na ri ra'lal ri kichak: ri umak ri jun che kuta koq ri tzij jeri' na k'uri' jacha ri umak ri q'axel utzij ri Dyos.

¹¹Je' na k'uri', ri rachoch ri Isra'el man kb'e ta chi naj ri' chwech e ma kre- tzelaj ta chi rib' ri' rumal ronojel ri retzalal. Ri e'are' enuwinaq ri' e ri in ri' Inkidyos, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Chjunal winaq kukol ri uk'aslemal rumal ri ub'antajik

¹²Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' ri': ¹³Uk'ojol achi, we jun tinimit kmakun chnuwach aretaq chi' man kub'an ta ri ujikib'am wuk' in, k'atek'uri' ri in kinlik' ri nuq'ab' puwi' e kink'is tzij puwi' ri k'olb'al ukaxlanwa e kintaq ub'i ri wi'jal puwi' arech kinchup kiwach chi chikop e chi winaq, ¹⁴e pa we jun tinimit ri' ek'o ri oxib' achijab' ri', ri No'e, ri Danel e ri Job'; rumal ri usuk'il kik'aslemal we achijab' ri' kkoltajik na ri' ri kik'aslemal, utzij ri Ajawxel Yahweh.

¹⁵We ri in ke'intzoqopij ub'ik ri jetaq chikop eb'anal taq k'ax, pa we tinimit ri', arech kink'is tzij pakiwi' ri ekalk'uwa'l e jun tolonikalaj ulew kinb'an chrech, jawi' man loq' taj k'o jun kq'ax chila' kumal ri jetaq chikop ri', ¹⁶e pa we tinimit ri' ek'o we oxib' achijab' ri': xas rumal ri nuk'aslemal, utzij ri Ajawxel Yahweh, man loq' ta ri' kekikol ri ekik'ojol e ri ekimi'al, xuwi kekowin ri' chukolik kib' e'are', k'atek'uri' ri tinimit jun tz'inalik ulew ri' kkanaj kanoq.

¹⁷We ri in kintaq uloq ri ch'ich' rech ch'o'j puwi' we tinimit ri' e we kinb'ij: «Ri ch'ich' rech ch'o'j kq'ax wa' pa we tinimit ri' e ke'injich'ej na ri' chi awaj e chi winaq», ¹⁸e we oxib' achijab' ri' ek'o pa we tinimit ri': rumal ri nuk'aslemal, utzij ri Ajawxel Yahweh, man kekowin ta ri' chukolik ri kik'ojol e ri kimi'al, xaq xuwi e'are' ri' kkikol na kib'.

¹⁹On we kintaq ub'i b'innelyab'il puwi' we tinimit ri' e we kik'el ri uq'aq'al woyowal kinq'ejej pakiwi', aretaq chi' kinchup kiwach chi awaj e chi winaq, ²⁰e ri No'e, ri Danel e ri Job' ek'o pa we tinimit ri'; rumal ri nuk'aslemal, utzij ri Ajawxel Yahweh, man kekowin ta ri' kekikol ri ekik'ojol e ri ekimi'al, k'atek'ut, xuwi kekowin ri' chukolik na ri kik'aslemal e'are' rumal ri kisuk'il.

²¹Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Pu- ne'taj ri in kintaq ub'i ri kijeb' sib'alaj k'ax: ri ch'ich' rech ch'o'j, ri wi'jal, ri chikop eb'anal taq k'ax e ri b'innelyab'il puwi' ri Jerusalem, arech kinchup kiwach chi awaj e chi ewinaq, ²²k'atek'ut ekanajinaq na chila' ejujun taq winaq che ekowininaq e'elenaq ub'ik, xoquje' ri ekik'ojol e ri ekimi'al; e ri e'are' ke'el ub'ik arech keb'e iwuk' ix arech kiwil ri kib'antajik e ri kichak, arech ri ix kk'oji' iwutzilal chuwach ri itzel k'ax che ri in nutaqom uloq puwi' ri Jerusalem, chuwach ronojel ri k'ax che ri in nutaqom uloq puwi'.

²³Ri ix k'o iwutzilal ri' aretaq chi' ri ix kiwil na ri kib'antajik e ri kichak, e ri ix kiweta'maj na ri' che ri in man xa ta mat k'o rumal che ri in xinb'an ronojel weri' pa ri Jerusalem, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri k'amb'altzij chrech ri uche'al uva

15¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' ri tzij ri':

²Uk'ojol achi: ¿Jas ri utzil chi na che ri uche'al ri uva chuwach ronojel ri jetaq uq'ab' che' che k'o pa taq ri k'ache'laj?

³¿La k'o che' kk'am chech are' arech kb'an jun jas uwach ruk'?

¿La k'o jun jas uwach kb'an ruk' ri uche'al arech kkoj jun jas uwach chuwach?

⁴Man k'o taj, xane kk'yaq pa ri q'aq' arech kportaj ub'ik. Ri q'aq' kuporoj ub'i ri keb' uchaph'al; ri upanik'ajal k'atinaq, ¿la k'o na upatan kokisax chi na che ub'anik jun jas

uwach? ⁵Aretaq chi' ri are' ri utz, man k'o ta kokisax wi; k'atek'uri' aretaq chi' xportaj ub'i rumal ri q'aq', ¿la k'o kokisax wi ri'?

⁶Rumal k'uwa' weri',

jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh:
 Jeri' jacha ri uche'al ri uva chkixo'l
 ri jetaq che' ek'o pa ri k'ache'laj;
 ri in xink'yaq ub'i
 pa ri q'aq' arech kupororej ub'ik,
 jeri' xinb'an kuk' ri e'ajjerusalem.

⁷Xinwesaj apanoq ri nupalaj chkiwach.

Ri e'are' xe'animaj chuwach ri q'aq', k'atek'ut, ri q'aq' ke'upororej ub'i ri',
 e ri ix kiweta'maj na ri' che in ri in Yahweh, aretaq chi' ri in kinwesaj na ri nupalaj
 chkiwach ri e'are'.

⁸Ri ulew kinb'an na ri' jun tz'inalikalaj ulew chrech, rumal rech che ri e'are' man esuk' winaq taj, utzij ri Ajawxel Yahweh.

K'amb'altzij ucholajil ri Jerusalem

16¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' ri tzij ri': ²Uk'ojol achi, chab'ana' arech ri Jerusalem kreta'maj ri retzalal. ³Kab'ij na ri': Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh puwi' ri Jerusalem. Rumal ri awija'alil e ri awalaxik, ri at are awamaq' ri Kana'an. Ri atat ajamorre'o e ri anan ajhitita. ⁴Pa ri awalaxik, pa ri q'ij che ri at xatpe chuwachulew, man xqupix ta ri amuxu'x, man xatch'ajch'ob'ex ta ruk' ri ja', man xatsu' ta pa atz'am e man xatb'otz' ta pa taq chocho'. ⁵Man k'o ta jun winaq xutoq'ob'isaj awach ri at arech krilij ri arajawaxik, man k'o ta xtoq'ob'isan awach. Xatk'yaq kanoq pulew rumal rech che kxib'ix ib' chawech, ri q'ij che xatalaxik.

⁶Ri in xinq'a'x ukoq awuk' chanaqaj e xatinwilo, che kawolqatij awib' pa ri akik'el. Ri in xinb'ij chawech aretaq chi' at k'o pa ri akik'el: «Chk'oji' b'a' ak'aslemal», ⁷k'atek'uri', ri in xatink'iyisaj jeri' jacha ri q'ayes pa taq ri ulew. Ri at xatk'iyik, xatq'apojirik e xab'an ali. Xk'iy ri taq atu', xk'iy nimalaj awi'; k'atek'uri', ri at atch'analik. ⁸Ri in xinq'a'x ukoq chanaqaj ri at e xatinwilo. Arechi' aq'ijil, uq'ijil ri jetaq loq'oq'eb'al ak'u'x. Xinlik' ri uchi' ri nuq'u' pawu' e xinch'uqu ri ch'analik chawech; ri in xinjikib'a' jun nimalaj nutzij, xinb'an jun chapb'alq'ab' awuk', utzij ri Ajawxel Yahweh –e ri at xatokik at wech ri in. ⁹Xatinch'ajch'ob'ej ruk' ri ja', xinsu' ri akik'el che atuch'uqum, xatink'ok'arisaj ruk' ri ole'o; ¹⁰xinkoj chawech tyoxlaj taq atz'yaq, utz taq tz'um xajab', lino ri b'a- tz'b'al awech e jun xela aq'u'. ¹¹Xatinwiqo ruk' utzalaj taq ab'aj, xinkoj ri uje'lal ri aq'ab' e jun chachal cho ri aqul. ¹²Xinkoj jun wiqib'al cho ri atza'm, xinkoj uwi'axikin e jun je'likalaj retz'ab'alil ri ajolom. ¹³Ri at katqopqatik pa q'an pwaq e pa saq pwaq, e akojom lino awatz'yaq, ruk' xela e q'o'm. Ri awa are ri utzalaj k'aj, ri uwa'lche' e ri ole'o. Xatk'iyik ronojel q'ij, sib'alaj at je'lik e xatajawinik. ¹⁴Ri at sib'alaj utzalaj atzijoxik chkixo'l ri jetaq amaq' rumal ri tz'aqatalaj aje'lal, rumal ri utzil che xinya' ri in chawech –utzij ri Ajawxel Yahweh–.

¹⁵K'atek'ut, ri at nimal xab'ano rumal ri aje'lal, ri at rumal ri utzalaj atzijoxik kb'anik xatmakun kuk' achijab', xajach awib' e xab'an ri awetzalal kuk' konojel ri keq'a'x pa ri b'e. ¹⁶Ruk' ri jetaq awatz'yaq xab'an nimalaj taq ak'olib'al ruk' utzalaj taq tz'ajb'al e chila' xatmakun kuk' ri achijab'. ¹⁷Ri wiqib'al taq awech xinya' ri in, ri q'an pwaq e ri saq pwaq, ri at xab'an jujun taq kiwachib'al achijab' ruk', arech katmakun kuk' ri e'are'. ¹⁸Ri q'o'm taq awatz'yaq xakoj puwi' ri ak'olb'al; ri ole'o e ri k'ok' q'ol che wech ri in, xakoj chkiwach ri

e'are'. ¹⁹Ri kaxlanwa, ri utzalaj k'aj, ri ole'o e ri uwa'lche' che are tzuqb'al awech xinya ri in, xakoj chkiwach jacha utzalaj kunab'al e rech utzil.

K'atek'uri' -utzij ri Ajawxel Yahweh- ²⁰xoquje', ri e'ak'ojol e ri e'ami'al che xawil kiwach e xaya' chwech, ri at xe'achi'j pa ri tab'al toq'ob' arech ke'kitij ub'i ri e'are'. ¿La xa jub'iq' puch xatmakun kuk' ri achijab'? ²¹Ri at, xat'en kijolom ri enuk'ojol e xe'aq'a'xix pa ri q'aq' rech tab'al toq'ob'. ²²K'atek'uri', pa ronojel we taq awetzalal ri' e pa ronojel ri amak kuk' ri achijab' man k'o ta kna'taj chawechech ri uq'ijil ri aq'apojil, aretaq chi' ri at, at ch'analik e kab'olkatij awib' pa ri akik'el.

²³E pa ri uk'isb'alil ri awetzalal -;Sib'alaj k'ax, k'ax awech ri at!, -ri Ajawxel Yahweh- ²⁴xayak jun ak'olib'al jawi' katmakun wi, xab'an jun ajuyub'al puwi' ronojel k'ayb'al. ²⁵Pa rokib'al ronojel taq b'e xayak jun juyub' arech kawetzalal ri aje'lal e xajach ri ab'aqil chkech konojel winaq che keq'a'x chila'; sib'alaj xatmakun kuk' ri achijab'. ²⁶Sib'alaj xatmakun kuk' ri e'ajegipto ri e'ak'ulja, ri e'are' che kowlaj taq kib'aqil, k'i taq mul xatmakunik kuk' ri achijab' arech kayak ri uq'aq'al woyowal. ²⁷K'atek'uri', ri in xinwa'lisaj ri nuq'ab' chawij, xinjek' ri awa, xatinjach kan pa kiq'ab' ri e'ak'ulel, pakiq'ab' ri ekimi'al ri e'ajfiliste'o, ri e'are' che sib'alaj ke'k'ix rumal ri awetzalal ab'anom. ²⁸K'atek'uri', man xub'an ta weri' chawechech, xatmakun chi kuk' ri e'ajasiri'a. Xatmakun chi na e man xub'an ta chawechech. ²⁹Sib'alaj xatmakun chi na pa ri jun amaq' kech ri e'ajk'ayib', pa ri Kalde'a, e jumul chik, weri' man xub'an ta chawechech.

³⁰Je' nak'ut, sib'alaj tuqa'rinqa ri awanima' chi' -utzij ri Ajawxel Yahweh- che rumal ne ri' xab'an ronojel taq we achak ri' che xas taqal chrij jun ixoq che kech nim ch'utin! ³¹Aretaq chi' ri at xayak jun k'olib'al pa ri rokib'al ronojel b'e, aretaq chi' kab'an jun juyub' puwi' ronojel k'ayb'al, aretaq chi' xawetzalal uwach ri tojb'al aq'ij, man at jun ixoq ta ri' kech nim ch'utin. ³²Ri jun ixoq che kech nim ch'uti'n, pa uk'exwach ri rachajil are ke'uk'am ri ekaxlan taq winaq. ³³Chkech konojel ri ixoqib' che ekech nim ch'uti'n kya'taj na jun kisipanik. E k'u ri at, at ri katya'ow ri taq sipanik chkech konojel ri e'ukab' taq achijab'; xachi'ij ri tab'al taq toq'ob' chkech, arech kepe uloq ri achijab' awuk' pa ronojel taq k'olib'al e keqaj pa q'ab' che ri kimak. ³⁴Awuk' ri at, man jeri' taj xb'antajik jacha xb'antajik kuk' ri enik'aj taq ixoqib' chik aretaq chi' kemakun k'uk' ri achijab': man k'o ta jun xukoj anim chawij, at ri xattojonik e man at taj xattojik; jun ixoq jacha ri at, man k'o ta jun chik jeri'.

³⁵Utz b'a' ri', ixoq kech nim ch'uti'n, chata'tab'ej b'a' ri utzij ri Yahweh! ³⁶Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Rumal rech che xaq'ejejeje ri ak'ixb'al, xak'ut ri ch'analik taq ak'ixb'al jeri' jacha jun ixoq kech nim ch'uti'n kuk' ri e'ukab' taq achijab' e kuk' ri nimalaj taq ames e'esal uwach dyos, rumal ri kikik'el ri e'awal che xaya' chkech e'are', ³⁷rumal weri', ri in ke'inmulij na konojel ri e'ukab' taq achijab' che ri at sib'alaj xaya chkech ri kkaj, xoquje' konojel ri xe'aloq'oq'ej e konojel ri e'are' che ri at xe'ak'yaq ub'ik; ke'inmulij na uloq ri e'are' qas ronojel taq k'olib'al uloq kepe chawij, e at ch'analik ri' kink'ut na ri ak'ixb'al chkiwach, arech ri e'are' katkil na atch'analik. ³⁸Ri in kink'ajisaj na awach ruk' ri kk'ajisab'ax kiwach ri ixoqib' che kemakun kuk' achijab' e ri kk'ajisab'ax kiwach ri ixoqib' che kkitixexej ri kik'el: ri in katinjach na ri' chuwach ri kik'el e chuwach uq'aq'al ri woyowal e ri achixom. ³⁹Katinjach na ri' pa kiq'ab'; ri e'are' kakik'is tzij ri' puwi' ri ak'olib'al e kakiqasaj na ri' ri jetaq atab'al, kkesaj na ri' ri taq awa- tz'yaq e kkit'oqopij ub'i ri' ri awiqib'al, at ch'analik ri' katkiya kanoq. ⁴⁰K'atek'uri', kekisik'ij na ri' ri winaq chawij, katk'yaq na ri' cha'b'aj e katsoktaj na ri' rumal ri ch'ich' rech ch'o'j, ⁴¹kt'iq na ri' ri q'aq' chech taq ri awachoch e kb'an na ri' suk'il q'atojtzij paw' chkiwach sib'alaj ixoqib'; ri in, kinb'an na ri' che ri at man katmakun ta chi jumul kuk' ri achijab' e man kaya ta chi jumul ri' jun tojb'al che rech ixoq kech nim ch'uti'n. ⁴²Utzalaj uk'isik na ri' ri uq'aq'al woyowal

kinb'an na chawij, k'atek'uri', man kinna' ta chi achixom ri' chawij, ja'maril ri' kinkanajik e man k'o ta chi uq'aq'al woyowal ri'. ⁴³Rumal rech che man kna'taj ta chik chawech ri uq'ijil ri aq'apojil ali, e ruk' ronojel weri', ri at xab'an k'ax chwech, xoquje' ri in kinb'an na ri' arech ri ab'antajik ktzaq paw'i, utzij ri Ajawxel Yahweh. ¿La man sib'alaj itzel taj xab'ano ruk' ronojel we awetzalal ri'?

⁴⁴Je' nak'ut, konojel ri kesaj k'amb'al taq tzij, kkib'ij na ri' paw'i:

«Jeri' jacha ri nan, jeri' nak'uri' ri ral».

⁴⁵Ri at, at alk'uwa'lxel, je' nak'ut, at ral ri anan, ri are' che man xe'uloq'oq'ej ta ri erachajilal e ri eral; ri at, at kachalal ri e'awachalal che man xekiloq'oq'ej ta ri ekachajilal e ri ekal. Ri inan, ri are' ajhittita e ri itat ajamorre'o.

⁴⁶Ri nab'e'al awatz are ri Samari'a, che k'o pa ri amox kuk' ri eral. Ri achaq' che k'o pa ri awikyaq'ab' e k'o kuk' ri ral are ri Sodoma. ⁴⁷Ri at man xuwi taj xab'ano jacha ri kib'antajik e'are', xane ri at xak'utu che nim chi na ri awetzalal chkiwach e'are'. ⁴⁸Rumal ri nuk'aslemal, utzij ri Ajawxel Yahweh, ri Sodoma ri awachalal e ri eral are', man xkib'an taj jeri' jacha xab'an at e jacha ri xkib'an ri awal. ⁴⁹Are wa' ri umak ri awatz Sodoma: Nimal, xaq utz chik kuna'o k'o jastaq rech, xaq ja'maril chik k'olik ri are' e ri eral; man xub'an ta jun toq'ob' chrech ri meb'a' e chrech ri winaq che uriqom k'ax. ⁵⁰Ri are' nimal xub'ano e xub'an ri retzelal chnuwach ri in: rumal k'uri', ri in kinsach na uwach ri are' jeri' jacha ri xawilo. ⁵¹K'atek'uri', ri Samari'a, man xub'an ta panik'aj chrech ri mak che xab'an at.

Ri at sib'alaj xab'an chi na nimalaj taq awetzalal chuwach ri are'. Aretaq chi' xab'an ronojel we jetaq awetzalal ri', ri e'awachalal xe'elik jacha esuk' chawach at. ⁵²Xa jek'uri', chaweqaj b'a' ri ak'ixb'al rumal rech ri xab'ano, utzil xub'an chkech ri e'awachalal: rumal rech ri jetaq amak xab'an at che nimalaj taq itzel chi na chuwach ri kech e'are', ri e'are' e'are' esuk' winaq chawach at. Ri at, chatkanaj b'a' kanoq pa ri ak'ixb'al e chaweqaj ri awetzalal rumal rech che ruk' ri awetzalal xab'an suk' chkech ri e'awachalal.

⁵³Ri in ke'ikoj chi na ri e'are' pa ri utzil. Ke'insikij chi na jumul ri Sodoma e ri eral, k'atek'uri', ri at katinjegeb'a chi na jumul ri' chkixo'l e'are', ⁵⁴arech ri at kaq'i' ri ak'ixb'al e katkyaqarik chuwach ronojel ri jastaq xab'ano e weri' xokik utzil chkech ri e'are'. ⁵⁵Ri awachalal Sodoma ruk' ri eral, ke'ux chi na jumul ri' jacha ri ojer. Ri Samari'a e ri eral, ke'ux chi na jumul ri' jacha ri ojer. Ri at e ri e'awal, kixux chi na jacha ri ojer. ⁵⁶¿La man xawetz'b'ej ta uwach ri awachalal Sodoma pa ri taq uq'ijil ri nimal kab'ano, ⁵⁷aretaq chi' maja' katch'anab'axik? Jeri' jacha ri are', kamik ri', at ri jun tze'b'al awach chkixo'l ri eral ri Edom e chkixo'l konojel ri ek'o naqaj chawech, ri eral ri e'ajfiliste'o che kketz'eb'ej awach pa ronojel taq b'e. ⁵⁸Xas at wi ri' kaq'i' ri awetzalal e ri k'ax xab'ano, utzij ri Yahweh.

⁵⁹Xa jek'uri', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri in kinb'an na awuk' at, jeri' jacha xab'an at, ri at che xawetzalaj uwach ri tzij che xjikib'axik e xab'an k'ax chrech ri chapb'alq'ab'. ⁶⁰K'atek'ut, ri in, kinna'tisaj na ri' ri nuchapb'alq'ab' xinb'an awuk' aretaq chi' ri at, at q'apoj ali e kinb'an na ri' awuk' jun junalikaj chapb'alq'ab'. ⁶¹K'atek'uri', ri at kna'taj na ri' chawech ri achak xab'ano e katk'ix na ri' rumal, aretaq chi' ke'ak'ulaj na ri e'awachalal: ri e'awatz e ri e'achaq', ri in ke'inya' na ri' ri e'are' chawech jeri' jacha e'awal, e weri' man rumal taj ri nuchapb'alq'ab' xinb'an awuk'. ⁶²In ri' ri kink'ak'arisaj chi na ri nuchapb'alq'ab' awuk' at, e ri at kaweta'maj na ri' che in ri in Yahweh, ⁶³arech ri at kna'taj chawech e katk'ix rumal weri', e pa ri ak'axk'olil, ri at katmemerik kanoq aretaq chi' ri in kinsach na ri' ronojel ri jastaq xab'ano, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri k'amb'altzij chrech ri Xik

17¹Ri utzij ri Yahweh, xpe wuk' jewa' ri': ²Uk'ojol achi, chakojo' b'a' jun k'axalaj tzij e chak'utu' jun k'amab'altzij chkiwach ri rachoch ri Isra'el. ³Kab'ij na ri':

Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh.

Ri nimalaj xik k'o nimalaj taq uxik'
sib'alaj ajsik kpaqi' wi'
k'o rismal che k'i uka'yb'alil
xpe pa ri Lib'ano

e xuq'ip ub'i ri upurnum ri tāk'ar;
⁴xuq'ip ri upurnum ri nimalaj uq'ab',
xuk'am ub'i pa ri kitinimit ri e'ajk'ayib'
e xukoj pa jun tinimit rech q'inomal.

⁵K'atek'uri',
kuk'am koq jun ija' rech ri tinimit
e xutiko pa jun tikonb'al ulew;
chunaqaj jun nimja' che kchojoj uja'
e xutiko jacha jun tz'oloyche'.

⁶Xk'iyik e xuxik jun utzalaj uche'al uva,
che jun alaj ko'lik che',
xk'iy ub'ik ri taq uq'ab' xas
chukolomal ub'ik ri xik
e ri taq urab' b'enaq ub'i chuxe' ri are'.
Ri are' xuxik jun uche'al uva,
Xtuxnik e jub'jikalaj uche'al xub'ano.

⁷K'o chik jun nim xik,
k'o nima'q taq uxik' e sib'alaj rismal.
K'atek'uri', we jun uche'al uva ri' xub'ensaj ub'ik ri jetaq urab' ruk' ri are',
Xub'ensaj apan ri jetaq uq'ab' ruk' ri are',
arech kuja'aj ri uja'
xas pa ri ulew jawi' tikom ri are'.

⁸Pa jun utzalaj ulew chunaqaj jun nimaja' che kchojoj uja',
tikom ri are',
arech kk'iy taq uq'ab' e kuya' uwach,
arech kuxik jun utzalaj uche'al uva.

⁹Chab'ij b'a':
Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh.
¿La utz k'u ri' kelik ri are'?'
¿La man kuq'ip ta ub'i ri'
ri jetaq uq'ab' ri jun xik?,
¿la man kuch'up ta ub'i ri'
ri jetaq uwach,
k'atek'uri' kb'uch'uyarik b'i ri' ronojel
ri jetaq utux kel uloq chrech,
e man rajawaxik ta ri'
jun nimalaj chuq'ab' e ek'i winaq
arech kb'oq ub'i ri are'
qas pa urab' ub'ik?

¹⁰Chiwilampe', ri are' che tikom,
 ¿la kub'an na la' utz ri are'?'
 Aretaq chi' kjumum uloq ri kyaqiq'
 pa ri Relb'alq'ij,
 ¿la man kchaqij ta ub'i ri' ronojel?
 ;Kchaqijarik ub'i ri'
 pa ri ulew jawi' k'iyinaq wi uloq!

¹¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk',
 jewa' we taq tzij ri':

¹²Chab'ij b'a' chrech we jun tinimit ri' che man nimanenel ija'alil taj. ¿La man iweta'm ta ix ri kub'ij we jun k'utb'al ri'? Chab'ij: Je' nak'ut, ri rajawinel ri B'ab'iloni'a xpe pa ri Jerusalem; xe'uk'am ub'i ri ajawinel e ri winaq che nim kib'antajik, xe'uk'am ub'i ri e'are' pa ri rachoch, pa ri B'ab'iloni'a. ¹³K'atek'uri', kucha' jun che rija'alil ajawinel e xub'an jun chapb'alq'ab' ruk' ri are', xub'ano arech ri are' kujikib'a' nimalaj utzij aretaq chi' xek'amtaj ub'ik pa ri amaq' ri enima'q taq winaq, ¹⁴arech ri ajawib'al kqaj jub'iq' e man kusutuj ta rib' chrech e arech kukol ri chapb'aluq'ab' e utz ujeqeb'a'xik kub'ano. ¹⁵K'atek'ut, we jun winaq che nim ub'antajik ri', xch'ojinik ruk' e xe'utaq ub'ik ejujun eq'a'xel tzij pa ri Egipto che utzukuxik sib'alaj kej e sib'alaj winaq. ¿La utz ri' kel chuwach weri'? ¿La kkoltajik ri jun che xub'an weri'? Xut'oqopij ri chapb'alq'ab' ¿La kkoltaj k'uri'? ¹⁶Rumal nuk'aslemal, utzij ri Ajawxel Yahweh, kinya ub'ixik weri': pa ri utinimit ri ajawinel che xukoj ri are' pa ri ajawib'al, ri are' che xretzelaj uwach ri tzij xjikib'axik e xut'oqopij ri chapb'alq'ab', chila', pa unik'ajal ri B'ab'iloni'a kkam na wi. ¹⁷Ruk' ri ek'i laj taq uwinaq e ri sib'alaj erajch'o'jab', man kukol ta ri' ri Fara'on pa ri ch'o'j, aretaq chi' kyaktaj na ri mulmik taq ulew e kyaktaj na ri jetaq k'olib'al rech ch'o'j, arech kekamisaxik ek'i winaq. ¹⁸Xretzelaj uwach ri tzij che xjikib'axik aretaq chi' xut'oqopij ri chapb'alq'ab'; ya'tajinaq chi ne ri utzij, k'atek'uri' xub'an ronojel weri'; rumal rech xub'an weri' man kanimaj ta ub'i ri' ruk' uk'aslemal.

¹⁹Rumal k'u weri', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Rumal ri nuk'aslemal, ri nimalaj nutzij che xinjikab'a' ub'ixik: ri xretzelaj uwach ri are', ri nuchapb'alq'ab' che xut'oqopij ri are' kinqasaj na ri' puwi' ri ujolom. ²⁰Kinkoj na ri' ri nuk'am puwi' ri are', e kqaj ri' pa ri nuk'am, kink'am ub'i ri' pa ri B'ab'iloni'a e chila' kink'ajisaj na wi uwach, rumal che xusutij rij chwech. ²¹K'atek'uri', konojel ri e'utz taq ajch'o'jab' chkixo'l, keqaj na ri' chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j, e jachintaq keto'taj kanoq kejub'ux ub'i ri' pa ronojel kyaqiq'. K'atek'uri', ri ix kiweta'maj ri' che in ri in Yahweh, xinch'awik.

²²Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh:

Xoquje' ri in kink'am na xas
 pa ri upurnum ri nimalaj tak'ar,
 pa ri jetaq uq'ab' kinq'up na ri'
 jun k'ak' uq'ab' e kintik na ri'
 pa jun nim e utzalaj juyub'.

²³Puwi' ri nim ujuyub'al
 ri Isra'el kintik na wi.
 Kuya' na ri' jetaq uq'ab' e ri jetaq uwach
 e kux na ri' jun je'likalaj tak'ar.
 Sib'alaj chikop ajuwokaj
 kekanaj na ri' chuxe' ri are',
 sib'alaj chikop ajuwokaj kejeqi' ri'
 chuxe' ri umu'j ri uq'ab'.

²⁴K'atek'uri', konojel ri che' ek'o cho

ri ulew kketa'maj ri' che in, ri in Yahweh,
 kinqasaj ri che' che nim elenaq wi
 e kinwa'lisaj ri jun che' che man naj
 taj elenaq wi,
 kinchaqi'jarisaj ri raxalaj che'
 e kinraxrojisaj ri chaqi'j che'.
 In ri in Yahweh xinya ub'ixik weri'
 e kinb'an wa' weri'.

Chjunal winaq kuk'am uq'ab' ri kub'ano pa ri uk'aslemal

18¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we tzij ri': ²¿Jasche kitzijob'ej we jun tzij ri' pa ri utinimit ri Isra'el:

Ri etataxel xkitij ri ch'am taq uva e ri kiware' ri ekik'ojol kkik'axk'ob'ej ri retzelal kiware' are'?

³Rumal nuk'aslemal, utzij ri Ajawxel Yahweh, man kib'ij ta chi wa' we jun k'amab'altzij ri' pa ri Isra'el. ⁴Je' nak'ut, ronojel k'aslemal wech ri in, wech ri uk'aslemal ri tatxel e ri uk'aslemal ri k'ojolxel. Jachin ri kmakunik, are ri are' kkamik.

⁵Jachin ri suk' winaq e kub'an ri suk'il e ri jikom, ⁶man kutij ta uwa puwi' ri taq juyub' e man kuwa'lisaj ta uwoq'och chkiwach ri jetaq umes ri rachoch ri Isra'el, man kub'an ta ri itzel ruk' ri rixoqil ri uk'ulja, man kqeb' ta ukoq ruk' jun ixoq aretaq chi' k'o ri uch'ajo'n, ⁷man kub'an ta k'ax chrech jun winaq, kutzalij ri xya' kan chrech pa prenta rumal jun k'as, man kelaq'an taj, kuya' ukaxlanwa ri jun che knumik e kukoj jun atz'yaq chrech ri jun che ch'analik, ⁸man kuqaj ta pwaq ruk' nima'q taq ral, man kuk'am ta ral ri pwaq kuya pa qajkil ub'ik, kresaj ri uq'ab' chuwach ri itzel, kub'an jun qastzijalaj q'atb'altzij pakiwi' ri winaq, ⁹kruk'aj ri ub'e pa ri nupixab', kuk'ol ri nutzij pa ranima' e are kuk'aslemaj ri qastzij, jun achi che jeri', ri are' suk' winaq, ri are' k'o uk'aslemal ri', utzij ri Ajawxel Yahweh.

¹⁰K'atek'ut, we ri are' kralk'uwa'l jun uk'ojol ajb'anal k'ax e ajkamisanel, che kmakunik, kub'ano jacha weri', ¹¹e ri are' man xub'an ta we makaj ri', jun k'ojolxel che kutij uwa pa taq juyub' e kutz'ajo ri itzel chrij ri rixoqil ri uk'ulja, ¹²kub'an k'ax chrech ri meb'a' e che ri winaq che k'ax k'olik, kelaq'anik, man kutzalijisaj ta ri xya' chrech pa prenta, kuwa'lisaj aq'anoq ri uwoq'och chkech ri jetaq mes, kub'an ri itzel, ¹³kuya paqajik pwaq ruk' nima'q taq ral e kuchap ri jetaq ral pwaq, we are' ri' man kkasi' ta ri' aretaq chi' xb'antaj ronojel we itzel taq jastaq ri'; ri are' kkam na ri' e ri ukik'el kqaj ri' puwi' ri are'. ¹⁴K'atek'ut, ri jun winaq ri', we kralk'uwa'laj jun uk'ojol che kril ronojel ri umak xub'an ri utat, krilo, k'atek'ut man kub'an ta rech ri are', ¹⁵man kutij ta uwa pa taq ri juyub', man kuwa'lisaj ta apanoq ri uwoq'och chkech ri taq mes ek'o pa ri rachoch ri Isra'el, man kub'an ta ri itzel ruk' ri rixoqil ri uk'ulja, ¹⁶man kub'an ta ri k'ax chech jun winaq, man krechb'ej ta kan jun prenta, man kelaq'an taj, kuya' ub'i ukaxlanwa ri winaq che knumik, kuya ratz'yaq ri jun che ch'analik, ¹⁷kresaj ri uq'ab' pa ri man suk' taj, man kuqaj ta pwaq ruk' nima'q taq ral e man kuta ta ral ri pwaq kuya pa qajkilal ub'ik, kub'an ri taq nupixab' e kruk'aj ri ub'e jacha ri nutzij, ri jun winaq ri' man kkam ta ri' rumal ri umak ri utat, ri are' kk'asi' na ri'.

¹⁸K'atek'ut, ri utat, rumal rech che ri are' xub'an ri k'ax, xelaq'anik e man kub'an ta ri utzil chkixo'l ri tinimit, ri are' xas kkam na ri' rumal ri umak. ¹⁹E ri ix kib'ij: «¿Jasche ri uk'ojol man kreqaj ta ri umak ri utat?». K'atek'ut, ri uk'ojol xuk'aslemaj ri suk'il e ri jikom, xuk'ol ri nupixab' e xub'ano; ri are' kk'asi' ri'. ²⁰Jachin ri kmakunik, are ri' ri kkamik; jun

k'ojolxel man kreqaj ta ri' ri umak ri utat e ri tatxel man kreqaj ta ri' ri umak ri uk'ojol: chech ri suk' winaq kokisax ri' ri usuk'il e chrech ri itzel winaq kokisax ri' ri retzelal.

²¹K'atek'uri', we ri itzel winaq kuya' kan ronojel ri umak ub'anom, kuk'ol ronojel ri nupixab', kub'an ri suk'il e kub'an ri jikom, ri are' kk'asi' na ri', man kkam ta ri'. ²²Man kna'tisax ta chik chrech ronojel ri jetaq itzel xub'ano, kk'asi' ri' rumal ri suk'il uk'aslemal. ²³¿La xa pa' kinki'kot in aretaq chi' kkam ri itzel winaq –utzij ri Ajawxel Yahweh– ¿la man are ta kwaj kuya kan ri itzel ub'e umajom ub'ik arech kk'o'ji' uk'aslemal?

²⁴K'atek'ut, we ri suk' winaq kuya' kan ri usuk'il e kub'an ronojel ri itzel che kub'an ri itzel winaq, ¿la kk'asi' ri' ri are'? Man kna'tisax ta chi ri' ri suk'il xub'ano, xane rumal che man nimanel taj e rumal che xmakunik, ri are' kkam na ri'. ²⁵K'atek'uri', ri ix kib'ij: «Ri kub'an ri Ajawxel, man suk' taj». Chitatab'ej ri ix che ix rachoch ri Isra'el, ¿la man suk' taj ri kinb'an ri in? ¿La man ix taj ri kixb'anowik, ri xas man suk' taj? ²⁶We ri suk' winaq kuya' kan ri usuk'il, kmakunik e kkamik, ri are' kkamik rumal ri itzel kub'ano. ²⁷K'atek'uri', we ri ajb'anal k'ax kuya' kan ri umak che xub'ano arech kuk'aslemaj ri suk'il e ri jikomal, ri are' kk'asi' ri'. ²⁸Ri are' xujaq ri uwoq'och, xraj xuya' kan ronojel ri itzel ub'anom, ri are' kk'asi' ri', man kkam ta ri'. ²⁹K'atek'uri', ri rachoch ri Isra'el kub'ij: «Ri kub'an ri Ajawxel man suk' taj». ¿La man suk'il taj ri kinb'ano rachoch ri Isra'el?, ¿la man ix taj ri kixb'anowik ri xas man suk'il taj? ³⁰Ri in kinb'an na ri' q'atb'altzij piwi' chijujunal jacha ri ichak ib'anom, rachoch ri Isra'el, utzij ri Ajawxel Yahweh. Chik'exa' iwib' e chiya'a kan ri iwitzelal, arech man k'o ta chik jun b'e rech makaj chiwach. ³¹Chiya'a' kanoq ronojel ri jetaq itzel xib'an chwech e chib'ana' k'ak' chrech ri iwanima' e chrech ri iwuxlab'al. ¿Jasche kixkam na ix rachoch ri Isra'el? ³²Ri in man kintki'kot taj chrech ri ukamikal jun winaq, utzij ri Ajawxel Yahweh. Chik'exa' iwib' e ri ix k'o ik'aslemal ri'.

Ri k'isb'alk'u'x pakiwi' ri winaq che nim kib'antajik pa ri Isra'el

19¹K'atek'uri', ri at, chab'ixoj b'a' jun tzij pakiwi' ri enim taq winaq rech ri Isra'el. ²Kab'ij na ri'. ¿Jas ri ub'antajik ri anan?, ri are' jun ati't koj chkixo'l ri ama' taq koj.

Kotolik chkixo'l ri e'alaj taq koj
ke'uk'iysaj ri e'alaj taq koj.

³Sib'alaj xuchajij jun chkech ri e'alaj taq koj
e ri are' xuxik jun alaj koj,
xreta'maj ukamisaj ri jetaq awaj,
xe'ub'iq'ej ub'i achijab'.

⁴Ri jetaq amaq' xkita utzijol weri',
xtzaq ub'i pa ri ujul;
xk'am ub'i ri are' ruk' taq ch'ich'
pa ri tinimit ri Egipto.

⁵Xrilo ri ati't koj che man k'o ta
re'yexik ktzalij uloq,
man reye'xik taj kraj.
Xuk'am chi ukoq jun
chkech ri e'alaj taq ral,
e xub'an chrech jun alaj koj.

⁶Ri alaj koj ri' k'o chkixo'l ri koj
ri are' xuxik jun alaj koj;
xreta'maj ukamisaxik ri jetaq awaj,

- xe'ub'iq'ej ub'i achijab',
⁷xuwilij ub'i ri nima'q taq kachoch ri e'are',
 xuk'is tzij pakiwi' ri jetaq kitinimit,
 ri uwachulew e ri siwantinimit
 sib'alaj ek'o pa ri k'ax
 rumal ri uch'ab'al we koj ri'.
- ⁸Xkimulij kib' chrij ri jetaq amaq',
 ri alaj taq ulew che ek'o chunaqaj
 xkikoj ri kik'am puwi'
 ri are' ktzaq pa ri jul.
- ⁹Ruk' taq ch'ich' xkitz'apij ri are' pache',
 xkik'am ub'i ri are'
 chuwach ri rajawinel ri B'ab'iloni'a,
 xkinim ri are' pa jun k'ax
 e q'equ'm k'olib'al,
 arech man kta'taj ta chik ri uch'ab'al
 pa taq ri ujuyub'al ri Isra'el.
- ¹⁰Ri anan kjunamitaj ruk' jun uche'al uva,
 tikom chuchi' ri taq ja'.
 Ri are' nim e utzalaj che',
 k'o sib'alaj taq uxaq
 rumal che sib'alaj kchojoj ri ja'.
- ¹¹Ri are' k'o ko taq uq'ab'
 arech kb'an uch'imi'y ajawinel chrech;
 ri unimal uche'al xk'iyik,
 xopanik qas pa unik'ajal ri taq sutz'.
 Xas nimalaj kq'alajinik
 rumal ri unimal ri raqan
 e rumal che jub'jik taq uq'ab' k'olik.
- ¹²K'atek'ut, xb'oq ub'i
 ri are' ruk' ri uq'aq'al oyowal,
 e xk'yaq cho ri ulew,
 ri kyaqiq' pa ri Relb'alq'ij xuchaqijarisaj ri jetaq uwach ri are' xq'ipatajik,
 ri kowlaj uq'ab' xchaqijarik,
 xuporoj ub'i ri q'aq'.
- ¹³Kamik ri',
 ri are' tikom pa ri tz'inalikalaj ulew,
 pa jun chaqi'jalaj ulew
 e jawi' man k'o ta wi ri ja'.
- ¹⁴Xel uloq q'aq' pa taq ri uq'ab',
 xuporoj ub'i ri uche'al e ri taq uwach.
 Ri are' man kk'oji' ta chi ri'
 ri kowlaj taq uq'ab',
 ri uche'al rech ajawinel.
 Weri' jun tzij k'isb'al k'u'x;
 xb'ixik jeri' jacha jun oq'ej.

Ucholajil ri Isra'el

che jun tinimit man nimanel taj

20¹Pa ri uwuq junab', pa ri job' ik', e pa ri lajuj q'ij rech ri ik', ejujun chkech ri nim taq winaq rech ri Isra'el xepetik arech k'o kkita' chrech ri Yahweh e xet'uyi'k chnuwach in. ²Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri: ³uk'ojol achi, chab'ij chkech ri enima'q taq winaq rech ri Isra'el. Kab'ij na ri' chkech: Jewa' kub'ij ri Ajawaxel Yahweh. ¿La xixpe ix wuk' arech kita' jun jas uwach chwech? ;Rumal ri nuk'aslemal! Ri in, man kinya' ta alaj ri' che ri ix kita' jun jas uwach chwech, utzij ri Ajawaxel Yahweh. ⁴¿La kab'an na at ri q'atojtzij pakiwi' ri e'are'?, ¿la kab'an na at, at uk'ojol achi, ri q'atojtzij pakiwi' ri e'are'? Chak'utu' chkiwach, ri ketzelal ri kinan kitat. ⁵Kab'ij na ri' chkech: Jewa' kub'ij ri Ajawaxel Yahweh. Pa ri jun q'ij che ri in xinha'o ri Isra'el, xinwa'lisaj ri nuq'ab' ruk' ri ija'alil ri rachoch ri Jakob', xink'ut wib' chkiwach pa ri tinimit ri Egipto, k'atek'uri', xinyak ri nuq'ab' kuk' ri e'are' e xinb'ij: «In ri in Yahweh ri Inidyos». ⁶We jun q'ij ri', xinyak ri nuq'ab' kuk' ri e'are' e xinjikib'a' ub'ixik jun nimalaj tzij, che ri in ke'inwesaj na uloq pa ri Egipto e ke'ink'am ub'i pa jun ulew che wilom chi apanoq in, arech kech ri e'are' e jawi' kb'ulb'utik uloq ri leche e ri uwa'lche', jun je'lik e utzalaj ulew chuxo'l ronojel ulew. ⁷K'atek'uri', xinb'ij chkech: Iwonojel chik'yaqa' ub'ik ri jetaq mes che b'enaq iwoq'och kuk', mixtz'ajtaj ruk' ri itzel taq kimes ri Egipto; in ri in Yahweh ri Idyos. ⁸K'atek'ut, ri e'are' man xeniman ta chwech e man xkaj taj xkitatab'ej ri nutzij. Man k'o ta jun xuk'yaq ub'i ri jetaq itzel che b'enaq kiwoq'och kuk'; man k'o ta jun xuya' kan ri jetaq mes rech ri Egipto. K'atek'uri', xinchomaj kink'isisej ri woyowal pakiwi' e utzalaj ub'anik ri uq'aq'al woyowal kinb'an pakiwi' pa ri unik'ajal ri Egipto. ⁹K'atek'ut, xintoq'ob'isaj uwach ri nub'i' e xinb'ano arech ri nub'i' man ketzelax ta uwach chkiwach ri siwantinimit, chkixo'l jawi' ejeqel wi ri e'are', che xas chkiwach ri e'are', ri in xink'ut wib' chkiwach ri Isra'el e xe'inwesaj uloq pa ri tinimit ri Egipto. ¹⁰Rumal k'uri', ri in xe'inwesaj uloq pa ri Egipto e xink'am ub'i kib'e pa ri tz'inalik ulew. ¹¹Xinya' chkech ri jetaq nupixab' e xink'ut chkiwach ri jetaq nutzij, che rajawaxik kub'an ri winaq arech k'o ri uk'aslemal. ¹²Xoquje', jun k'utb'al chkixo'l ri e'are' e ri in, xinya' chkech ri taq nusab'ado, arech ri e'are' keta'maj che in ri in Yahweh ri ke'intyoxrisaj. ¹³K'a'ek'ut, ri rachoch ri Isra'el man nimanel taj wuk' pa ri tz'inalik ulew; man keb'e taj pa ri ub'e ri jetaq nupixab', xkik'yaq kan ri jetaq nutzij che rajawaxik kub'an jun winaq arech k'o uk'aslemal, k'atek'uri', xuwi xkib'an itzel chrech ri jetaq nusab'ado. Xa jek'uri', xinchomaj kinq'ejejeje ri uq'aq'al woyowal pakiwi' pa ri tz'inalik ulew, arech ke'inkamisaj ri e'are'. ¹⁴K'atek'ut, xintoq'ob'isaj uwach ri nub'i' e xinb'ano arech man ketzelax ta uwach chkiwach ri jetaq amaq', che chkiwach, ri in xe'inwesaj uloq e'are'. ¹⁵Jumul chik, xinwa'lisaj ri nuq'ab' chkij ri e'are' pa ri tz'inalik ulew, e xinjikib'a' ri jun nimalaj tzij che ri in man ke'ink'am ta chi ub'ik pa ri jun ulew che xinya' chkech, jawi' kb'ulb'utik uloq ri leche e ri uwa'lche': ri je'lik e utzalaj ulew chuwach ronojel ulew. ¹⁶Rumal rech che xkik'yaq kan ri jetaq nupixab', man xeb'in ta pa ri nutzij e xketzelaj uwach ri taq nusab'ado, ri kanima' are xutereneb'ej ri taq mes (e'esal uwach dyos). ¹⁷K'atek'ut, xintoq'ob'isaj kiwach e'are', arech man ke'inkamisaj taj, e man xinsach ta kiwach pa ri tz'inalik ulew.

¹⁸K'atek'uri', xinb'ij chkech ri ek'alk'uwa'l pa ri tz'inalik ulew: Miterneb'ej ri jetaq pixab' kech ri inan itat, mib'an ri kitzij, mixtz'ajtajik chech ri kimes. ¹⁹In ri in, in Yahweh, ri Inidyos. Chixb'in pa taq ri nu- tzij, chik'olo' ri nupixab' pa iwanima' e chik'aslemaj ri are'. ²⁰Chityoxrisaj, chichajij ri taq nusab'ado, chux b'a' jun k'utb'al chqaxo'l, ri in e ri ix, arech keta'maxik che in ri in Yahweh ri Inidyos. ²¹K'atek'ut, ri ekik'ojol man xeniman ta chwech, man xeb'in ta pa ri nupixab', man xkilij taj e man xkib'an ta ri jetaq nutzij che rajawaxik kub'an jun winaq arech k'o ri uk'aslemal e xketzelaj ri taq nusab'ado. K'atek'uri',

xinchomaj kink'yaq ri woyowal pakiwi' e kink'isesej ri uq'aq'al woyowal pakiwi' pa ri tz'inalik ulew. ²²E xinq'il ri nuq'ab' e xintoq'ob'isaj uwach ri nub'i', e xinb'ano arech man ketzelaq ta uwach chkiwach ri jetaq amaq' che chkiwach xe'inwesaj uloq ri e'are'. ²³K'atek'ut, jumul chik, xinwa'lisaj ri nuq'ab' chkij ri e'are' pa ri tz'inalik ulew, xinjikib'a' nimalaj ub'ixik che ke'injub'uj ub'ik chkixo'l ri jetaq amaq' e chkixo'l ekaxlan taq winaq. ²⁴Rumal rech che man xkib'an taj ri nupixab', xkik'yaq ub'i ri nutzij e xketzelaj uwach ri taq nusab'ado, e b'enaq ri kiwoq'och ruk' ri kimes ri kinan kitat. ²⁵K'atek'uri' xoquje' xinya' chkech jujun taq pixab' che man utz taj e jujun taq tzij che man k'o ta kik'aslemal ri' rumal, ²⁶k'atek'uri' xinb'an itzel chkech rumal ri tab'al taq toq'ob' kkib'ano, aretaq chi' xinb'ano che kekiq'axej pa ri tab'al toq'ob' ronojel nab'e'al alk'uwa'lxel, arech k'ax kkina'o e keta'maj che in ri in Yahweh.

²⁷Rumal weri', chatch'aw kuk' ri rachoch ri Isra'el, uk'ojol achi. Kab'ij na ri' chkech: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Pa weri', xoquje' ri inan itat xketzelej nuwach ruk' che man xeb'in ta chupam ri saqalaj tzij. ²⁸Ri in xe'ink'am ub'i ri e'are' pa ri tinimit, che nuwa'lisam nuq'ab' xinjikib'a' nimalaj ub'ixik che kinya' na chkech. Ri e'are', chila' xkil wi sib'alaj taq juyub', sib'alaj utzalaj che', k'atek'uri' xkib'an ri tab'al toq'ob' e xkiya' ri k'axalaj taq kisanpanik; chila' xkikoj wi ri utzalaj taq kunab'al e xkiq'ejejeje ri jetaq ja'. ²⁹K'atek'uri', xinb'ij chkech: ¿Jas ub'anik ri nimalaj k'olib'al jawi' kixb'e wi ix? K'atek'uri', xokisax ri ub'i' B'ama, qas k'ate' na pa we q'ij kamik ri'. ³⁰Utz nak'uri'! Chab'ij b'a' chkech ri rachoch ri Isra'el: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: ¿La qastzij che ri ix kiwetzelaq iwib' rumal rech che jeri' kib'ano jacha xkib'ano ri inan itat, kixmakunik, ix rech nim ch'uti'n aretaq chi' kiterene'b'ej ri ketzelaq, ³¹kiya' ri taq isipanik e ke'iq'a'xej ri iwalk'uwa'l pa ri q'aq'. Aretaq chi' xiwetzelaq iwib' ruk' ronojel ri jetaq imes qas k'ate' we q'ij kamik ri'. K'atek'uri' ¿la kinya' k'u alaj ri' arech ri ix kita' jun tzij chwech, ix rachoch ri Isra'el? Rumal ri nuk'aslemal, utzij ri Ajawxel Yahweh, ri in man kinya' ta alaj ri' che ri ix kita' jun tzij chwech. ³²K'atek'uri', man kb'antaj ta ri' ri jetaq chomab'al che kepe uloq pa ri iwuxlab'al, aretaq chi' kib'ij: «Ri uj kqab'an na uj jeri' ejacha ri jetaq nik'aj amaq' chik, uj jeri' na k'uri' jacha ri ejuq'at kech ri ekaxlan taq winaq, ri e'are' che kekipatanij ri jetaq che' e ri jetaq ab'aj». ³³Rumal ri nuk'aslemal, utzij ri Ajawxel Yahweh, kinjikib'a' ub'ixik weri': ri in kinajawinik piwi', ruk' kowlaj nuhuq'ab' e nulik'ek'em ri nuq'ab' aretaq chi' kinq'ejejeje na ri' uq'aq'al woyowal. ³⁴Kinb'an na ri' che ri ix kixel uloq chkixo'l ri jetaq tinimit e kixinmulij na uloq pa ri kaxlan taq tinimit jawi' ri xixinjub'uj ub'ik ruk' chuq'ab' e nulik'ek'em ri nuq'ab', aretaq chi' xinq'ejejeje ri uq'aq'al woyowal; ³⁵kixink'am na ub'i ri' pa ri tz'inalik ulew kech ri jetaq tinimit e kinb'an na ri' q'atojtzij piwi' e xas kril rib' qawach ri'. ³⁶Jeri' jacha ri q'atojtzij xinb'an pakiwi' ri inan itat pa ri tz'inalik ulew rech ri Egipto, jeri' ub'anik na ri' q'atojtzij kinb'an na piwi' ri ix, utzij ri Ajawxel Yahweh. ³⁷Ri in kixinq'a'xej na chuxe' ri nuch'imi'y e chijujunal kixinwokisaj na ri' pa ri uketkatil ri chapb'alq'ab'; ³⁸ke'intas na ri' chiwech ix, ri man enimanel ta chwech in, ri xkib'an k'ax chwech; ri in kinb'an na ri' arech ke'el uloq pa ri tinimit jawi' ejeqel wi, k'atek'ut, man ke'ok ta ri' pa ri rulew ri Isra'el, e ri ix kiweta'maj na ri' che in ri in Yahweh. ³⁹K'atek'uri', chiwech ri ix, ix rachoch ri Isra'el, jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Jix iwonojel che kipatanaxik ri je'taq imes, e chuwach chi aq'anoq weri' ri in kinjikib'a' ri nutzij che ri ix, kitatab'ej ri' ri nutzij. K'atek'uri', man kiwetzelaq ta chi jumul ri' ri tyoxlaj nub'i' ruk' ri tab'al taq toq'b' kib'ano e ruk' ri jetaq imes. ⁴⁰Rumal rech che puwi' ri tyoxlaj nujujub', puwi' ri nimalaj ujujub' ri Isra'el –utzij ri Ajawxel Yahweh– jawi' ri kinkipatanij wi konojel ri erachoch ri Isra'el, konojel pa we tinimit ri'. Chila' ri' ke'ink'ulaj ruk' loq'oq'eb'al nuk'u'x e kinta ri' ri tab'al taq toq'ob' chiwech, ri utzalaj taq isipanik e ronojel ri tyoxlaj taq ijastaq k'olik. ⁴¹Jeri' ix jacha jun utzalaj k'ok' kunab'al rech utzil, ri in kixink'ulaj na ri' ruk'

loq' oq'eb'al nuk'u'x, aretaq chi' kixinwesaj na uloq chkixo'l ri jetaq tinimit; e aretaq chi' kixinmulij na uloq chkixo'l ri jetaq tinimit jawi' xixinjub'uj ub'ik, e rumal iwech ix, in tyox ri' kink'ut wib' chkiwach ri jetaq tinimit. ⁴²Kiweta'maj ri' che in ri in Yahweh, aretaq chi' kixintzalejisaj pa ri rulew ri Isra'el, pa ri ulew che ri in xinjikib'a nimalaj ub'ixik che kinya' na chkech ri inan itat. ⁴³Chila' k'uri', kna'taj ri' chiwech ri ib'antajik e ronojel ri jetaq itzel chak che tz'ajtajinaq chiwij, e ri ix kiwetzelay iwib' ri' rumal ronojel ri iwetzelay xib'ano. ⁴⁴K'atek'uri', ri ix kiweta'maj ri' che in ri in Yahweh, aretaq chi' ri in kintoq'ob'isaj na iwach rumal che kintoq'ob'isaj uwach ri nub'i', e man xata kinb'an utz chrech ri iwetzelay e chrech ri q'inaq taq ichak ri ix, ix rachoch ri Isra'el, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri ch'ich' rech ch'o'j rech ri Yahweh

21¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' ri': ²Uk'ojol achi chatka'y apanoq chawikyaq'ab', chab'ij ri atzij puwi' ri umox ri relb'alq'ij, chaq'a'xej ri utzij ri Dyos puwi' ri k'ache'laj rech ri tinimit Negueb'. ³Kab'ij na ri' chrech ri k'ache'laj rech ri Negueb': Chatatab'ej ri utzij ri Yahweh. Jewa' kub'ij ri utzij ri Ajawxel Yahweh. Je' nak'ut, ri in kint'iq na ri q'aq' paw'i', arech kuporoj ub'ik ronojel raxalaj che' e ronojel chaq'ij che'; jun q'aq' ri' che man k'o ta uchupik, xas kjanin ronojel, chi pa ri Negueb' ub'ik e kopan pa ri rikyaq'ab' relb'alq'ij. ⁴Ronojel b'aqilal kril na ri' che in in Yahweh ri xint'iqiw q'aq' chrech e man k'o ta uchupik ri'. ⁵—K'atek'uri', ri in xinb'ij: ;Ayum, Ajawxel Yahweh! ri e'are' kinkitzijoj e kkib'ij chwech: «¿La man xa ta jun ajroq'rotem che ub'ixik k'amb'al taq tzijob'elil?». —⁶Xa jek'uri', ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we tzij ri': ⁷Uk'ojol achi, chasuk'ub'a' apanoq ri apalaj chuwach ri Jerusalem, chab'ij b'a' ri atzij puwi' tyoxlaj kik'olib'al e chaq'a'xej ri utzij ri Dyos puwi' ri tinimit Isra'el. ⁸Kab'ij na ri' chkech ri kitinimit ri Isra'el: Jewa' kub'ij ri Yahweh: Ri in, in k'o waral ri' che ak'ule'laxik; ri in kinwesaj na ri ch'ich' rech ch'o'j pa ri uk'olib'al rij e kinchup na kiwach ri' awuk' ri esuk' taq winaq e ri itzel taq winaq. ⁹Arech ri in kinsach na kiwach ri esuk' taq winaq e ri itzel taq winaq, kinwesaj na ri' ri nuch'ich' rech ch'o'j pa uk'olib'al rij pakiwi' konojel b'aqilal, kmajtaj ub'i pa ri Negueb' e kopan pa ri rikyaq'ab' relb'alq'ij. ¹⁰E ronojel b'aqilal kreta'maj ri' che in ri in Yahweh xinwesaj ri nuch'ich' rech ch'o'j pa ri uk'olib'al rij e man ktzalij ta ri' pa ri uk'olib'al.

¹¹K'atek'uri', ri at, at uk'ojol achi, chatoq'oq, chajiliwisaj ri awanima', chak'isa' ak'u'x. Ruk' k'achajijchi' chak'isej ak'u'x, chatoq'oq chkiwach. ¹²K'atek'uri', we kkib'ij chawech: «¿Jasche kab'an we oq'ej ri'?».

Ri at kab'ij na ri': «Rumal ri utzijol jun tzij che aretaq chi' kpetik, ronojel anima' kb'ison ri', ri jetaq q'ab'aj ketuqa'rik na ri', ri e'uxlab'axel kemayow ri', ri jetaq ch'ek keja'r ub'i ri' pa ri ja'. Chiwilampe', petinaq chi uloq; weri' b'antajinaq chik, utzij ri Ajawxel Yahweh».

¹³Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri': ¹⁴Uk'ojol achi, chaq'a'xej ri utzij ri Dyos. Kab'ij na ri': Jewa' kub'ij ri Ajawxel. Chab'ij: Ch'ich' rech ch'o'j, ch'ich' rech ch'o'j, k'o ri upuchi', b'anom ri upuchi'.

¹⁵Arech kb'antajik

rech ri nimalaj kamisanik,
ri ch'ich' rech ch'o'j k'o upuchi',
«Kinb'an na kb'iririk
ri uch'imi'y ri nuk'ojol,
ri uch'imi'y mes chrech ronojel che'»,
ri ch'ich' rech ch'o'j suk'umam chik
arech kresaj kuypa' pa ri ch'o'j.

¹⁶Xsu'ik arech xaq suk'ub'am

- chik arechi' kuchap ri q'ab'aj;
 xb'an upuchi' ri ch'ich' rech ch'o'j,
 xsu'ik arech kya puq'ab' ri kamisanel.
- ¹⁷Charaqej achi',
 chatwinoq at uk'ojol achi;
 rumal rech che ri ch'ich'
 rech ch'oj b'enaq chrij ri nutinimit,
 b'enaq chkij konojel
 ri enima'q taq winaq rech ri Isra'el
 b'enaq che ub'anik
 ri ch'o'j kuk' ri enuwinaq.
 Rumal k'uwa' weri' chat'okt'a'
 ri uwo'ak'ux,
- ¹⁸rumal rech che weri' jun k'ajisab'al
 wach e jun nimalaj k'ax chi na
 aretaq chi' man xa ta jun ri ch'imi'y
 k'olik, jun ch'imi'y che mes
 -utzij ri Ajawxel Yahweh-.
- ¹⁹K'atek'uri' ri at, at uk'ojol achi,
 chaq'a'xej ri utzij ri Dyos
 e chalik'la' ri aq'ab'.
 Chch'ayin b'a ri ch'ich'
 rech ch'o'j, kamul, oxmul,
 ri ch'ich' rech ch'o'j kech ri ekaminaqib',
 ri ch'ich' rech ch'o'j
 rech ri nimalaj kaminaq.
- ²⁰Arech kb'irb'itik ri anima',
 arech sib'alaj k'i ri ketzaqik,
 pa ronojel uchi'ja, ri in nukojom
 ri kamikal ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j
 ri are' che xb'anik arech kqopqatik,
 xsu'ik arech k'i ke'ukamisaj.
- ²¹Chak'ama' ub'i jun b'e:
 pa ri awikyaq'ab',
 chattzaliq uloq pa ri amox,
 jawi' rajawaxik wi ri upuchi'
 ri ach'ich' rech ch'o'j.
- ²²Ri in xoquje' kinlik'la' ri' ri nuq'ab'
 kink'isesej na ri' ri uq'aq'al ri woyowal.
 In ri in Yahweh xinch'awik.

**Ri rajawinel ri B'ab'iloni'a
 e ri b'e che keb' uwach**

²³Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we tzij ri': ²⁴K'atek'uri', ri at uk'ojol achi, chakojo' retal ri keb' b'e jawi' ri kpe wi ri ch'ich' rech ch'o'j che rech ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, qas chi keb' b'e kel ub'ik xa pa jun tinimnit. Chakojo' retal; chakojo' jun retal chjujunal b'e jawi' kmajtaj ub'ik ri tinimit. ²⁵Chajuch'u' ri b'e arech ri ch'ich' rech ch'o'j qas puwi' ri Rab'b'a

kech ri e'ajammon kpe wi e puwi' ri Juda, kpe pa ri kowlaj uk'olib'al ri Jerusalem. ²⁶Rumal rech che ri rajawinel ri B'ab'iloni'a xtak'i' pa ri b'e jawi' kub'an ub'i keb' uwach, arech kretz'b'ej uch'ob'ik ri kub'ano. Xutota' ri jetaq ch'ab', kuk'ot kichi' ri eq'atb'altzij, xunik'oj ri seseb'. ²⁷Pa ri rikyaq'ab' uq'ab' k'o wi' ri uk'aslemal ri Jerusalem: kokisax ri taq che', kya ri taqanik chrech ri kamisanik, kraqex chi'aj chrech ri ch'o'j, kokisax ri taq che' chuwach ri taq uchi' ri tinimit, arech ktukix ub'i ri mulma'q taq ulew e ksutij rij ri kowlaj k'olib'al. ²⁸Chkiwach e'are', weri' xa jun q'alijisab'al xb'an chkiwach: Jikab'a'm nimalaj tzij chkech, k'atek'ut, ri are' kna'taj ri' chrech ri itzel e are ri' ri kb'anowik chech arech ketzaq na. ²⁹Rumal k'uwa' weri', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Rumal rech che xina'tisaj koq ri imak aretaq chi' xq'alajanik ri iwetzelal, xk'uttaj uloq ri imak pa ronojel ri ichak xib'ano, e rumal che jeri' una'tisaxik chiwach, ri ix kixqaj ri' pa ri uq'ab'. ³⁰K'atek'uri', ri at che at itzelalaj kamisanel, che at nim winaq pa ri Isra'el, ri aq'ij xopanik ruk' ri k'isb'al amak, ³¹jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Kresaj na ri' ri wiqib'al ujolom, kresaj na ri' ri ketakik wiqib'al ujolom, ronojel kk'extaj na ri', ri k'o ikim kpaqi' ri' chikaj, ri k'o chikaj kqasax uloq ri' ikim. ³²K'isb'al tzij puwi', k'isb'al tzij puwi', k'isb'al tzij puwi', are wa' ri kinb'an na puwi' ri are', man k'o ta jumul wa' b'antajinaq weri' puwi', qas k'ate' kpe na ri' ri jun ajq'ataltzij, ri are' che kinya na in puq'ab' ri q'atb'altzij.

Ri k'ajisab'al uwach ri Ammon

³³K'atek'uri', ri at uk'ojol achi, chaqa'xej ri utzij ri Dyos, chab'ij jeri': Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh chkech ri e'ajammon e chrech ri ketzelal, kab'ij na ri'. Ri ch'ich' rech ch'o'j, ri ch'ich' rech ch'o'j, esam chi pa ri uk'olib'al arech kub'an sib'alaj kamisanik, su'um chi rij arech kchupchatik ³⁴-aretaq chi' ri at k'o jetaq awichik' che man utz taq ichik' taj, e kya' ub'ixik chaweche jetaq tzij che man tzij taj- arech kukut kiq'ul ri e'itzel taq kamisanelab', che xopan ri kiq'ij ruk' ri uk'isb'al ketzelal xkib'ano. ³⁵Chakojo' chi jumul pa ri uk'olib'al. Pa ri ak'olib'al, jawi' ri xatb'antaj wi', pa ri atinimit, chila' ri' kinb'an na ri q'atojtzij paw'i, ³⁶kinq'ejeje na ri' uq'aq'al woyowal paw'i, kinxut'uj ub'i ri' uq'aq'al nuk'ux paw'i, k'atek'uri' katinjach na ri' pa kiq'ab' ri achijab' che eb'anal taq k'ax, ri e'are' che e'ajchupul kiwach winaq. ³⁷Ri at, at rech na k'u ri' ri q'aq', ri akik'el kb'e'el na ri' panik'aj chrech ri amaq', man k'o ta kna'tisan awech ri', are ri Yahweh xch'awik.

Ri retzelal ri Jerusalem

²²¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we tzij ri': ²K'atek'uri', ri at, at uk'ojol achi ¿la man kab'an ta ri q'atojtzij puwi'? ¿La man kab'an ta q'atojtzij puwi' ri jun tinimit che ajkamisanel? Chak'aaq' chupalaj arech kreta'maj ronojel ri retzalal ub'anom. ³Kab'ij na ri': Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. At jun tinimit che kaq'ejeje ri kik'el panik'aj chaweche ri at, arech kopan ri aq'ij, ri at che kab'an jujun taq mes puwi' ri awulew arech kawetzelaj awib', ⁴rumal ri kik'el che aq'ejejem, ri at k'o ri amak, rumal ri taq mes ab'anom, ri at xawetzelaj awib'; ri at xanab'esaj arech kopan ri aq'ij, xopan ri uk'isb'alil ri taq ajunab'. Rumal k'u wa' weri', ri in xib'ano arech ri at tze'b'al awach chkiwach ri jetaq tinimit e arech man k'o ta apatan chuwachulew. ⁵Ri ek'o naqaj e ri ek'o naj kkitze'j awach ri', at jun tinimit che k'o jun itzel ab'i', at nojinaq chrech ri jetaq k'ax. ⁶Je' nak'ut, konojel ri enim taq winaq rech ri Isra'el ek'o pa ri tinimit, ek'olik jacha ri kipatan, are kichak che kkiq'ejeje ri kik'el. ⁷Pa ri atinimit ketzelax kiwach ri tatxel e ri nanxel, kb'an k'ax chrech ri kaxlan winaq che jeqel awuk'; kb'an k'ax chrech ri minor e che ri malka'n ixoq. ⁸Man k'o ta chi awas chawach chuwach ri tyoxlaj taq nujastaq e ri tyoxlaj nuk'olib'al, kawetzelaj ri taq nusab'ado. ⁹Pa ri

atinimit ek'o jujun taq winaq, che rumal ri tzijtal kkib'ano kq'ejejik ri kik'el. Pa ri atinimit ktijowik wa puwi' ri taq juyub' e kb'anik ri itzel. ¹⁰Awuk' at, kq'alajisaxik ri uch'analik ri atat, awuk' ri at kb'an k'ax chrech ri ixoq aretaq chi' k'o ruk' ri uch'ajo'n. ¹¹Ek'o nik'aj kemakun ruk' ri rixoqil ri uk'ulja, ri enik'aj chik kemakun ruk' ri alib'atz; enik'aj chik kkib'an k'ax chrech ri kanab' che xas umi'al ri utat. ¹²Awuk' ri at, k'amom ri jetaq sipanik arech ktixexik ri kik'el; ri at kaya ri pwaq pa qajik ruk' nima'q taq ral e kak'am ri ral, ri at kab'an k'ax chrech ri awajil atz'aqat, k'atek'uri', man k'o ta in na'tal chaweche, utzij ri Ajawxel Yahweh.

¹³K'atek'ut, ri in kinpaq'apa' na upanuq'ab' rumal ri elaq' che ab'anom at e rumal ri kik'el che kb'elb'etik panik'aj chrech ri tinimit. ¹⁴¿La kuq'i' ri' ri awanima' e la k'o na uchuq'ab' ri' ri aq'ab' pa ri jun q'ij che ri in kinch'ojin na ri' awuk'?, in Inyahweh ri xinch'awik e kinb'an na ri'. ¹⁵Ri in katinjub'uj ub'i ri' chkixo'l ri jetaq amaq', katink'yaq ub'i ri' pa kaxlan taq ulew, kinsu' ub'i ri' ri itzel che k'o awuk' at; ¹⁶xas at wi kawetzelay awach chkiwach ri jetaq amaq', e ri at kaweta'maj na ri' che in ri in Yahweh.

¹⁷Ri utzij ri Yahweh xpe wuk' jewa' ri tzij ri': ¹⁸uk'ojol achi, ri kachoch ri Isra'el, chnuwach xujal jun q'uxlaj ch'ich'; konojel ri e'are' ekob're, e'estaño, ech'ich', eploma che keja'r pa ri q'aq', jun q'uxalaj ch'ich'. ¹⁹Rumal weri', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Rumal rech che nimalaj iwonojel ix q'uxalaj ch'ich'; ri in kixinmulij na pa ri unik'ajal ri Jerusalem. ²⁰Jeri' jacha junam umulixik ri saq pwaq, ri kob're, ri ch'ich', ri ploma e ri estaño pa ri q'aq' e kt'iq uchuq'ab' ri q'aq' chuxe' arech ronojel kja'rik, jeri' ri imulixik na kinb'ano pa ri uq'aq'al ri woyowal e pa ri k'ax kinna'o e kixinja'risaj na ri'; ²¹kixinmulij na ri' e kixint'iq na ri' ruk' ri uchuq'ab' ri uq'aq'al woyowal e kixinja'risaj na ri' pa ri unik'ajal ri tinimit. ²²Jeri' jacha uja'risaxik ri saq pwaq pa ri q'aq', jeri' ija'risaxik na ri ix pa ri unik'ajal ri tinimit, k'atek'uri' ri ix kiweta'maj na ri' che in ri in Yahweh che xinq'ejejej ri uq'aq'al wiyowal piwi'.

²³Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri': ²⁴Uk'ojol achi; chab'ij chrech: ri at, at jun ulew che man k'o ta ujab' e ujonon pa ri q'ij rech ri q'aq', ²⁵ri enima'q taq winaq ejeri' jacha jun koj che kuraqej uchi' e kupitz'ej ri awaj xuchapo. Xetijik ri winaq, xk'am ub'i ri kiq'inomal e ri utzalaj taq ab'aj e ek'i kanoq ri emalka'n taq ixoqib' chixo'l ix. ²⁶Ri e'uchuchqajawib' xketzelaj uwach ri tyoxlaj nuk'olib'al e ri nupixab'; man xkili' taj jachike ri tyox e ri man tyox taj e man xkik'ut taj ri k'extajinaq wi ri tz'il e ri man tz'il taj. Man xkichajij taj ri taq nusab'ado e xketzelaj uwach ri nuq'ijil. ²⁷Ri ekinimal chkixo'l, ejeri' jacha e'utiw che kkipitz'etz'ej ri awaj xkichapo e kkiq'ejejej ri kikik'el, kekikamisaj ri winaq arech ke'kelaq'aj ri jastaq kech. ²⁸Ri eq'a'xel utzij ri Dyos xkik'u' we jastaq ri' ruk' ri jetaq kichik' e ri kitzij che man tzij taj aretaq chi' kkib'ij: «Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh», k'atek'uri' ri Yahweh man k'o ta jun tzij ub'im. ²⁹Ri tinimit rech ri uwachulew xub'an nimalaj k'ax e nimalaj elaq', xub'an k'ax chrech ri meb'a' e chrech ri winaq che k'ax k'olik, e xub'an k'ax chrech ri kaxlan winaq e man taqal taj kub'an weri'. ³⁰Xintzukuj chkixo'l e'are' jun winaq arech kuyak jun tapya e ktak'i' kanoq chuxo'l ri tapya chnuwach in, arech kch'o'jin wuk' che utoq'ob'isaxik uwach ri ulew e arech man kink'is ta tzij puwi', k'atek'uri' man k'o ta jun xinriqo. ³¹Xa jek'uri' xinq'ejejej ri uq'aq'al woyowal pakiwi' ri e'are', pa ri uq'aq'al ri woyowal ri in xe'inkamisaj ri e'are'. Xink'yaq ri kichak puwi' ri kijolom, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Jun k'amb'altzij

puwi' ri Jerusalem e ri Samari'a

23¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' jacha weri': ²uk'ojol achi, ek'o keb' ixoqib', xa jun kinan. ³Ri e'are' xkijal ekech nim ch'uti'n pa ri Egipto, erech nim ch'uti'n pa ri kiq'apojil. Chila' xmalmax ri kitu', chila' xkitzaq wi ri kiq'apojil. ⁴Are wa' ri kib'i: Ohola ri nab'e'al, Oholib'a ri chaq'xel. Ri e'are' xinb'an wech in chkech e xkil uwach ri kal chi alab'om e chi alitomab'. Ri kib'i: Ohola, are ri Samari'a, Oholib'a are ri Jerusalem. ⁵K'atek'uri', ri Ohola aretaq chi' wech in ri are', xujal b'i jun ixoq ekech nim ch'uti'n. Xe'uloq'oq'ej ri e'ukab' taq rachajil, e'are ri e'ajasiri'a ri e'uk'ulja, ⁶che kikojom kyaqtuntuj katz'yaq, enima'q taq winaq e eq'atal taq tzij, konojel eje'lik taq alab'om e utzalaj kekejb'enik. ⁷Xub'an toq'ob' chkech -konojel e'are' e'are ri utzalaj taq kixu'mal ri e'ajasiri'a- e pa ri kachoch, konojel ri xe'uloq'oq'ej, xretzelaj rib' ruk' ronojel ri kimes. ⁸Man xuk'yaq ta kanoq ri uk'aslemal che ixoq erech nim ch'uti'n che qas pa ri Egipto umajom uloq, che chila' xekotzi' ruk' aretaq chi' k'o pa ri uq'apojil, xkimalma' ri q'apoj taq utu' e xkik'isej chrij ri ub'aqil ri ketzela. ⁹Rumal k'u wa', xinjach pa kiq'ab' ri e'ukab' taq achijab', xinjach pa kiq'ab' ri e'ajasiri'a, ri e'are' che e'uloq'. ¹⁰Ri e'are' xkich'anab'a' kanoq, xkik'am ub'i ri eral chi alab'om chi alitomab' e xkikamisaj kan ri are' ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j. Ri are' jun k'amab'al no'j chkech ri ixoqib', rumal rech che xb'an q'atoztzij puwi' ri are'.

¹¹Ri chaq'xel Oholib'a xril we jastaq ri', k'atek'ut, ri are' k'o ri itzel urayib'al che nim chi na, e ri uk'aslemal che ixoq erech nim ch'uti'n nim chi na chuwach ri xub'an ri rachalal. ¹²Xeqaj chuwach ri e'ajasiri'a, ri enim taq winaq, ri eq'atb'al taq tzij che e'uk'ulja', ri e'are' che k'o utzalaj taq katz'yaq, e'utz che ukejb'exik ri kej, konojel eje'lik taq alab'om. ¹³K'atek'uri', in xinwilo che ri are' xretzelaj rib'; chi ekeb' achalal junam ri kib'antajik. ¹⁴Ri are' nim chi na ri utikb'alil uk'aslemal che jun ixoq erech nim ch'uti'n: xe'ril achijab' che etz'ajom cho taq ri xan, xe'ril kiwachib'al ri e'ajkalde'a che tz'ajom ruk' kyaq, ¹⁵k'o ximb'al kipam e nimalaj taq pib'al kijolom, konojel e'are' kilik che kina'wik che ukejb'exik ri kej, are kik'exwach ri e'ajb'ab'iloni'a che e'ajkalde'a ri kib'antajik, ¹⁶qas ri nab'e mul xerilo xeqaj chuwach e xutaq ub'i ejujun taq q'a'xel tzij kuk' pa ri Kalde'a. ¹⁷K'atek'uri', ri e'ajb'ab'iloni'a xepe ruk' pa ri uch'at rech k'ulanem e xketzelaj uwach e xkib'an ixoq erech nim ch'uti'n chrech. K'atek'uri', aretaq chi' xtzeltajik uwach kumal, ri are' xe'uya' kanoq. ¹⁸Xajek'uri', xuk'ut rib' che jun ixoq erech nim ch'uti'n, xuk'ut ri uch'analik; rumal weri' ri in xinya' kan ri are', jacha xinb'an chrech ri rachalal. ¹⁹K'atek'ut, ri are' are nim chi na ri xub'ano che jun ixoq erech nim ch'uti'n, xna'taj chrech ri uk'aslemal pa ri uq'apojil, aretaq chi' ixoq erech nim ch'uti'n pa ri tinimit Egipto, ²⁰che ri are' kurayij kiwach ri e'itzel taq winaq, ri uchuq'ab' jeri' jacha ri uchuq'ab' ri b'urix, e achixom kuna'o jacha jun kej.

²¹Je'nak'uri', ri at xatzukuj chi jumul ri awetzela pa ri aq'apojil, aretaq chi' pa ri Egipto kmalma'x ri atu', kchap ukoq ri uwo'ak'u'x aretaq chi' at q'apoj ali. ²²Utz nak'uri' Oholib'al, jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri in ke'inwa'lisaj na uloq chawij ri e'ukab' taq achijab' che ri at xe'aya' kanoq; ri in ke'inmulij na uloq chawij qas pa ronojel k'olib'al uloq, ²³ri e'ajb'ab'iloni'a e konojel ri e'ajkalde'a, ri e'ajpekod, ri e'ajso'a e ri e'ajko'a, e konojel ri e'ajasiri'a, ri e'are' che eje'lik taq alab'om, konojel enim taq winaq e eq'atal taq tzij, konojel k'o kib'i che utz ukejb'exik ri kej kkib'ano. ²⁴Qas pa ri rikyaq'ab' ri relb'alq'ij kpe na wi chawij ri jetaq ch'ich' e ri jetaq uche'al, kachi'l uloq jun nimalaj mulin ib' kech ri siwantinimit. Ksutij awij ri' ruk' ri to'l kech e ri k'o'x rech kijolom. Kinya' na ri' pakiq'ab' arech kkib'an ri q'atb'altzij paw'i e kkib'an na ri' q'atb'altzij paw'i jacha ri kolom chkiwach e'are'. ²⁵Kink'isesej na ri' ri wachixom paw'i, sib'alaj k'ax kkib'an na ri' chaweche, kkesaj ub'i ri' ri atza'm e ri axikin e ri kekanaj na kanoq keqaj ri' chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j; kekik'am ub'i ri' ri awal chi alab'om chi alitomab' e ri keto'taj kanoq, ke'portaj ub'i ri' pa ri q'aq'. ²⁶Kesax ri' ri awatz'yaq e ri jetaq wiqob'al awib'. ²⁷Ri in kink'isesej tzij ri' puwi' ri itzel ab'e e ri ak'aslemal che at kech nim ch'uti'n, che amajom qas pa ri Egipto uloq; man

kawa'lisaj ta chi apan ri' ri awoq'och kuk' ri e'are' e man kna'taj ta chi ri' ri Egipto chawech. ²⁸Rumal rech che jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Je' nak'ut, ri in katinjach pa kiq'ab' ri e'are' che xe'ak'yaq kan ri at, katinjach pa kiq'ab' ri xmuluw ak'u'x chkech. ²⁹Ri e'are' ruk' ti'ttik kkib'an na ri' k'ax chawech, kkechb'ej na ri' ronojel ri uwach achak e katkich'anab'a kan ri'. Xa jek'uri' kch'anb'ax kan ri' ri ak'ixb'al rech ri ak'aslemal che at kech nim ch'uti'n; ri itzel ak'aslemal e ri itzel ab'e ak'amom. ³⁰Xpe weri' chawij rumal rech che xab'ano at ixoq kech nim ch'utin kuk' ri jetaq amaq', rumal rech xawetzelay awib' ruk' ri kimes. ³¹Ri at xawuk'aj ub'i ri itzel b'e jeri' jacha ri awachalal, ri In kinkoj na ri' ri pajb'al amaja' pa ri aq'ab'. ³²Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh:

Kaqumuj na ri' ri pajb'al amaja'
rech awachalal
jun pajb'al amaja' che naj
b'enaq upam e lik'ilik uwach,
ktze'x uwach e ketzelay uwach ri',
rumal rech che ri are'
jun nimalaj pajb'al.

³³Ri at sib'alaj katq'ab'ar na ri'
e sib'alaj kak'is ak'u'x ri'.
Jun xib'ib'al pajb'al amaja'
e rech q'ab'arik,
ri pajb'al amaja' rech
ri awachalal Samari'a!

³⁴Kaqumuj ub'i ri' ri are'
e man k'o ta kato' kan ri' chupam,
xas kamuk'ej na ri' ri jetaq uch'aqapil,
e kusoko ri' ri uwo'ak'ux.
Rumal rech che in ri xinch'awik,
utzij ri Ajawxel Yahweh.

³⁵Rumal weri', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Rumal rech che man kina'tisaj taj e xinak'yaq ub'i chu'b'o'jal awij, xoquje' ri at chaweqaj ri ra'lal ri awetzelay e ri ak'aslemal che at kech nim ch'uti'n. ³⁶K'atek'uri', ri Yahweh kub'ij chwech: Uk'ojol achi, ɿla kawaj at kab'an q'atojtzij pakiwi' ri Ohola e ri Oholib'a? Che'ayajyatej rumal ri ketzelay. ³⁷Ri e'are' xemakunik erech nim ch'uti'n, ri kiq'ab' nojinaq chrech kik'el, xemakun ruk' ri kimes. Xoquje' ri ekal che ewech in xkil kiwach, xekiq'axej pa ri q'aq'. ³⁸K'atek'uri', xkib'an weri' chwech: xketzelaj uwach ri tyoxlaj nuk'olib'al pa we jun q'ij ri' e xoquje' xketzelaj ri taq nusab'ado. ³⁹K'atek'uri', aretaq chi' xkichi'j ri ekal cho ri tab'al toq'ob' chkech ri jetaq kimes, qas pa we jun q'ij ri' xe'ok pa ri tyoxlaj nuk'olb'al arech kketzelaj uwach. Are wa' ri xkib'an pa ri wachoch.

⁴⁰Xkitez'aqatisaj uwach, xekisik'ij enik'aj achijab' che naj kepe wi, xkitaq ub'i eq'axel tzij kuk' e ri e'are' xepetik e ri at xatoq'ob'isaj kiwach, xach'aj awib', xatz'aj ri awoq'och, xakoj ri je'likalj taq ab'aj awetz'ab'al, ⁴¹xaq'oyob'a' awib' cho jun ch'at rech nimaq'ij, chuwach ri ch'at k'o jun mexa ruk' ri k'ok' nuq'ol e ri ole'o. ⁴²Chila' ktatajik ri kich'ab'al ri winaq che man k'o ta na'tal chkech, rumal rech che sib'alaj achijab' ek'olik, eq'ab'arelab' che epetinaq uloq pa ri tz'inalik ulew; ri achijab' xkikoj retz'ab'alil kiq'ab' ri ixoqib' e jun utzalaj ketekik retz'ab'alil ri kijolom.

⁴³K'atek'uri', ri in kinb'ij puwi' ri jun che uk'isom ri uk'aslemal kuk' enim ch'uti'n: xas ujachom na ri uk'aslemal chkech nim ch'uti'n, ⁴⁴e kepe ruk' pa ri rachoch jeri' jacha

kepetik pa ri rachoch jun ixoq che erech nim ch'uti'n. Jeri' kepetik xkib'ano pa ri kachoch ri Ohola e Oholib'a, ri e'are' che e'itzel taq ixoqib'.

⁴⁵K'atek'ut, ek'o suk' taq achijab' che kkib'an na ri' q'atojtzij pakiwi' jacha ub'anik ri q'atb'altzij pakiwi' ri ixoqib' che ekech nim ch'uti'n e jacha ub'anik q'atb'altzij pakiwi' ri kkiq'ejejej ri kik'el, rumal rech che ri e'are' xemakunik e nojinaq ri kiq'ab' chrech kik'el.

⁴⁶Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Chisik'ix chkij ri e'are jun mulin ib' e kejach chuwach ri k'ax e chuwach ri elaq'; ⁴⁷ri mulin ib' kekik'yaq na ri' che ab'aj e kekich'ay na ri' ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j, kekikamisaj na ri' ri ekal chi alab'om chi alitomab' e kt'iq na ri' ri q'aq' chrech ri kachoch. ⁴⁸Kinsu' na ri' pa ri tinimit ri ketzalal, konojel ri ixoqib' kk'aj kiwach na ri' e man kkib'an ta ri' ri iwetzalal ix. ⁴⁹Kk'yaq na ri' piwi' ri iwetzalal, kiweqaj na ri' ri ra'lal ri imak che xib'an kuk' ri taq imes, k'atek'uri', kiweta'maj na ri' che in ri in Ajawxel Yahweh.

Kya ub'ixik ri k'ax puwi' Jerusalem

24¹Pa ri b'elejeb' junab', pa ri lajuj q'ij rech ri lajuj ik', ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri': ²Uk'ojol achi, chatz'ib'aj ri rajilab'al we q'ij kamik ri', we jun q'ij kamik ri', rumal rech che ri rajawinel ri B'ab'iloni'a xuk'yaq rib' puwi' ri Jerusalem qas pa we jun q'ij ri'. ³Chab'ana' jun k'amb'altzij puwi' we rachoch we jun ija'alil ri' che man nimanel taj. Kab'ij na ri' chkech: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh:

Chaqib'isaj ri t'u'y cho ri q'aq',
chaqib'isaj chaya' ri ja' chupam.

⁴Chaya' chupam ch'aqap taq ti'j,
ronojel utzalaj taq ch'aqap ti'j kya'o,
ri ra' e ri ub'o'ja'l rij;
chanojisaj chrech utzalaj taq b'aq

⁵are chak'ama' ri utzalaj chikop
chkixo'l ri jupuq awaj.
K'atek'uri', chakojo' sib'alaj si' chuxe',
chab'ana' arech sib'alaj kpaq'owik
arech xoquje' kchaq'ejik ri taq b'aq.

⁶Rumal rech che jewa' kub'ij
ri Ajawxel Yahweh:
;K'ax rech ri tinimit che xas kik'el kraj,
jun q'eqalaj t'u'y
man kel ta ri xäq chrij!
Chijama' upam, chjujunal
ch'aqap kiwesaj chupam.
Man kk'yaq ta retz'ab'axik
ri ch'aqap taq ti'j.

⁷Rumal rech che ri kik'el
panik'aj k'o wi chrech ri t'uy,
xuchikij ri kik'el cho ri tz'antz'oj ab'aj,
man xutixej ta cho ri ulew arech
man kuya ta ulew puwi'.

⁸Arech kuwa'lisaj ri uq'aq'al royowal,
arech kutoj uk'axel ri k'ax,
ri in xinkoj ri ukik'el puwi'

jun tz'antz'oj ab'aj
arech man kuya taj
kokisax ulew puwi'.

⁹Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh:

¡K'ax rech ri jun tinimit che rech kik'el!
Xoquje' ri in kinmulij na jun mulmik si'.

¹⁰Utz umulixik chab'ana' ri si',

chat'iq'a' ri q'aq'
chatzaka' ri ti'j,
chasuk'umaj ri taq ukunab'alil,
chek'atoq ri jetaq b'aq'.

¹¹Jamalik upam ri jun t'u'y chaya'a'

puwi' ri rachaq q'aq'
arech kq'aq'arik,
arech kkyaqarik jacha ri saq ch'ich',
e kaja'r chupam ri utz'ilal,
e kb'uquw ub'ik ri uq'uxal.

¹²K'atek'ut, ri q'aq' man kusach ta uwach ri uq'uxal. ¹³Ri awetzelal xas itzel wi', ri in xinwaj xatinsa qarisaq, k'atek'ut, ri at man xaya' ta alaj arech ri in katinsa qarisaq. Rumal k'uri', ri at xas at tz'ilob'inaq ri' qas k'ate' na ri in kink'isej ri uq'aq'al woyowal paw'i'. ¹⁴In ri in Yahweh xinchawik e qastzij kinb'an ri nutzij, man kintzalej ta pawaqan chrech we nutzij, man kintoq'ob'isaj ta awach e man k'o ta k'ax kinna' chawech. Jacha ri ab'antajik e jacha ri achak jeri' ri q'atb'altzij kinb'an paw'i', utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri k'achaqijchi' rech ri q'a'xel utzij ri Dyos

¹⁵Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri': ¹⁶Uk'ojol achi, chanim ri', ri in kinwesaj na ub'ik ri uki'kotemal ri awoq'och. K'atek'ut, ri at man kak'is ta ak'u'x, man katoq' taj, man k'o ta uwa'l awach kelik. ¹⁷Chak'isa' ak'u'x pa atukel, makoq ri atz'yaq che rech kaminaq, chakojo' ri pisb'al ajolom, chakojo' ri taq axajab' chawaqan, mach'uq ri awismachi', matijo ri xaq jun kaxlanwa che kkitij ri winaq. ¹⁸Ri in xinya ub'ixik ri tzij chkech ri winaq aq'ab'il e ri wixoqil xkam b'enaq'ij, e pa ri jun chik q'ij, ri in xinb'ano jeri' jacha ri taqanik xya' chwech. ¹⁹K'atek'uri', ri winaq xkib'ij chwech: «¿La man kab'ij ta chqech jas ri kub'ij chqech uj ri jastaq che tajin kab'an at?». ²⁰Kinb'ij chkech «Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri': ²¹Chab'ij chkech ri rachoch ri Isra'el: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Chanim ri', ri in kinwetzalaj na uwach ri tyoxlaj nuk'olb'al, che are uq'ijil ri ichuq'ab', uki'kotemal ri iwoq'och, uchomanik ri iwuxlab'al. Ri e'ik'ojol e ri e'imi'al che xe'iya' kanoq, keqaj na ri' chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j. ²²K'atek'uri', ri ix kib'an na ri' jacha xinb'an in, man kich'uq ta ri' ri iwismachi', man kitij ta ri' ri xaq jun kaxlanwa che kkitij ri winaq, ²³ikojom na ri' ri pisob'al ijolom e ri ixajab' cho taq ri iwaqan, man kik'is ta ik'u'x ri' e man kixoq' ta ri'. Kixk'is kuri' rumal iwetzelal, e kixjilow ri' chb'il taq iwib'. ²⁴Ri Eseki'el jun k'utb'al chiwech, ri ix kib'an na ri' jacha xub'an are'. K'atek'uri', aretaq chi' qastzij kb'antaj weri', ri ix kiweta'maj na ri' che in ri in Ajawxel Yahweh».

²⁵K'atek'uri' ri at, at uk'ojol achi, pa ri jun q'ij che ri in kink'am na ub'ik ri yo'winaq kichuq'ab', ri uje'alal kiki'kotemal, ri uki'kotemal kiwoq'och, ri uchomanik ri kuxlab'al, ri ekik'ojol e ri ekimi'al, ²⁶pa we jun q'ij ri' kopan na ri' awuk' jun winaq che xkowinik xuto' ri uk'aslemal, ruk'am uloq ri' ri tzij chawech. ²⁷Pa we jun q'ij ri' kujaq na ri' rib' ri' ri achi' arech katch'aw na ruk' ri achi che xkowinik xuto' ri uk'aslemal: ri at katch'aw na ri' e man

at mem ta chi ri', ri at, at jun k'utb'al ri' chkech ri e'are', k'atek'uri', keta'maj na ri' che in ri in Yahweh.

Ri tzij pakiwi' ri jetaq amaq'

Ri tzij pakiwi' ri e'ajammon

²⁵Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri': ²Uk'ojol achi, chatk'ol chkiwach ri e'ajammon e chaq'axej ri utzij ri Dyos pakiwi' ri e'are'. ³Kab'ij na ri' chkech ri e'ajammon: Chitatab'ej ri utzij ri Ajawxel Yahweh. Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh.

Rumal rech che ri at xab'ij: «¡Ja! ¡Ja!» puwi' ri tyoxlaj nuk'olb'al aretaq chi' ke- tzelax uwach, puwi' ri ulew rech ri Isra'el aretaq chi' tajin kb'an k'ax chech e puwi' ri rachoch ri Juda aretaq chi' b'enaq pa jun kaxlan ulew, ⁴rumal weri', ri in katinjacho katkechb'ej ri e'uk'ojol ri Relb'alq'ij; kkijeqab'a' na kib' ri' pa ri awulew, kkiyak na ri' ri tz'um taq kachoch. Ri e'are' kkitij na ri' ri uwach achak e ri e'are' kkiqumuj na ri' ri aleche. ⁵Ri in kinb'an na ri' chrech ri Rab'b'a jun kik'olb'al ri jetaq kameyos e che ri jetaq utinimit ri Ammon jun kik'olb'al chij. K'atek'uri', ri ix kiweta'maj na ri' che in ri in Yahweh.

⁶Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Rumal rech che xalik'la' ri aq'ab' e xat'ikta' ri awaqan, e rumal che ri at xatki'kotik ruk' nimal kana'o pa ri awuxlab'al chrij ri tinimit rech ri Isra'el, ⁷utz, che kinlik'la ri nuq'ab' paw' ri at, katinya' kan chuwach ri elaq' kb'an ri jetaq amaq', kinchup na awach chkixo'l ri jetaq tinimit e katinkamisaj cho ri uwachulew. Ri in kinsach na awach ri', e ri at kaweta'maj na ri' che in ri in Yahweh.

Ri jetaq tzij puwi' ri Mo'ab'

⁸Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Rumal rech che ri Mo'ab e ri Se'ir jewa' kib'im: «Chiwilampe', ri rachoch ri Juda jacha konojel ri jetaq amaq'», ⁹rumal k'uri', ri in kinjaq' na ri jetaq juyub' rech ri Mo'ab', kink'is na tzij puwi' konojel ri jetaq utinimit, man k'o ta jun tinimit kkanaj kanoq chuwach ri ulew –xoquje' ri uje'lal ri ulew ri'– B'et Hayesimot, B'a'al-Me'on e Kiryatayim.

¹⁰Chkech ri e'uk'ojol ri Relb'alq'ij, ke'injach na ri e'are' e xoquje' ke'injach na ri e'ajammon, arech man kena'taxik ta chik ri e'are' chkixo'l ri jetaq amaq'. ¹¹Kinb'an na q'atojtzij puwi' ri Mo'ab', e keta'maxik ri' che in in Yahweh.

Ri jetaq tzij puwi' ri Edom

¹²Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Rumal rech che ri Edom xutoj uk'axel puwi' ri rachoch ri Juda, jun nimalaj umak xub'ano aretaq chi' xutoj uk'axel chrech ri are', ¹³jutz na k'uri'! Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri in kinlik' na ri' nuq'ab' puwi' ri Edom e kinchup na kiwach chi echikop e chi ewinaq. Kinb'an na ri' chrech jun tz'inalikalaj ulew: kmajtaj ub'i ri' pa Teman kopan pa ri Dedan, kekam na ri' chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j. ¹⁴Kinya na ri' puq'ab' ri Isra'el ri tojb'al uk'axel kinb'ano puwi' ri Edom. Ri are' kub'an na ri' chrech ri Edom jacha ri uq'aq'al woyowal e ri k'ax chwech e keta'maxik na ri' ri tojb'al uk'axel kinb'an in, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri jetaq tzij pakiwi' ri e'ajfiliste'o

¹⁵Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Rumal rech che ri e'ajfiliste'o xkitoj uk'axel ri k'ax e xkib'an weri' ruk' sib'alaj nimal kkina'o pa ri kuxlab'al, xkitzujukuj uk'isik tzij pakiwi' ruk'

jun junalikalaj ti'tik, ¹⁶rumal na k'uwa' jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri in kinlik' na ri nuq'ab' pakiwi' ri e'ajfiliste'os, ri in kinchup na kiwach ri e'ajkerete'o, e kink'is na tzij pakiwi' ri ejeqel chuchi' ri polow. ¹⁷Kinb'an na ri' pakiwi' e'are' nimalaj taq k'ax, nimalaj taq k'ajisab'al wach, k'atek'uri' keta'maj na ri' che in ri in Yahweh aretaq chi' kinya na chkech ri utojb'alil ri k'ax xinna'o.

Ri jetaq tzij puwi' ri Tiro

26¹Pa ri ju'lajuj junab', pa ri nab'e q'ij rech ri ik', ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri':

²Uk'ojol achi,

rumal rech che ri Tiro xuk'ule'laj
e xub'ij weri' puwi' ri Jerusalem:
«jJa! jJa! Ri are' k'isinaq tzij puwi',
ri are' che okib'al kech ri jetaq amaq';
xka'y uloq chwech in,
ri uq'inomal k'isinaq tz'ij puwi'»,

³rumal weri' jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh:

In k'o in ri' che ak'ule'laxik,
ri at, at Tiro.
Ri in ke'inpaqab'isaj na
uloq chawij ek'i taq amaq',
jeri' jacha kub'an ri polow
che kuwa'lisaj uloq ri uq'etal uja'.

⁴Kk'is tzij ri' puwi' ri taq utapya ri Tiro,

kkiqasaj na ri' ri jetaq ukeq'te',
ri in chi kinmes na ri'
ri poqlaj cho ri rulewal
e at jun ch'analik ab'aj ri'
kinb'an kan chaweche.

⁵Chuxo'l ri' ri polow kkanaj kan ri are',

jeri' jacha jun k'olb'al jawije'
kchaqjisarisaxik ri taq k'at,
rumal rech che in ri xinch'awik,
utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri Tiro kechb'ej na ri' ri jetaq amaq',

⁶k'atek'uri' ri eral che ek'o cho ri taq ulew

kekamisaxik ri' ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j,
e keta'maj na ri' che in ri in Yahweh.

⁷Rumal rech che jewa'

kub'ij ri Ajawxel Yahweh:

Ri in kink'am na uloq ri uk'ulel ri Tiro chi pa ri Rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij uloq,
ri Nab'ukodonor,
rajawinel ri B'ab'iloni'a,
ajawinel chkech ri ajawinelab',
kuk'am uloq ri' ri kej, ri jetaq ch'ich',
e ri achijab' che kikejb'em ri kej,
ek'i winaq e'ajch'o'j.

- ⁸Ri e'awal che ejeqel cho ri taq ulew,
 ke'ukamisaj ri' ri e'are' ruk'
 ri ch'ich' rech ch'o'j.
 Kuyak na ri' jujun taq k'olb'al
 to'b'al rib' pa ri ch'o'j,
 kuyak na ri' mulmik taq ulew,
 kuwa'lisaj na ri' chawij ri to'l rech,
- ⁹ri uche' kupuk'ij ub'i ri' ri utapya.
 Kink'is na tzij ri' puwi' ri taq ukeq'te' ruk' ri uchukb'al rech ch'o'j.
- ¹⁰Sib'alaj ek'i ri ukej,
 e rumal na k'uri' katch'uqtaj
 kan pa ri poqlaj.
 Rumal ri ujaninib'al ri kej,
 ri uche' e ri jetaq uch'ich',
 kb'irb'it na ri taq tapya aretaq chi'
 ri are' kok ub'i pa ri rokb'al ri tinimit,
 jeri' jacha ri okib'al ub'i
 pa jun tinimit che torom chik.
- ¹¹Ruk' ri uparaqan ri kej,
 kub'an jul ri' ronojel ri uxol' taq b'e,
 kukamisaj na ri' ri siwan atinimit
 ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j,
 e kuk'yaq na ri' cho ri ulew
 ri nimalaj taq t'ak'alik ab'aj.
- ¹²Jeri' jacha ch'akoj, kelaq'ax ub'i ri'
 ri aq'inomal
 kelaq'ax ub'i ri' ri jetaq ak'ay
 kk'is tzij ri' puwi' ri atapya,
 kk'is tzij ri' puwi' ri utzalaj
 taq awachoch,
 ri jetaq ab'aj, ri utem ja e ri ach'aqapil,
 kk'yaq ub'i ri' pa ri ja'.
- ¹³Kinchup na uwach ri'
 ri uki'kotemal ri jetaq ab'ix,
 man ktataj ta chi jumul ri'
 ri roq'ib'al ri jetaq q'ojom sitara.
- ¹⁴Kinb'an na ri' chawech at
 jun ch'analik ab'aj,
 ri at, at jun k'olb'al ri' jawi'
 kchaqijrisaxil ri taq k'at,
 e man katyak ta chi jmul ri',
 rumal rech che in ri in Yahweh
 xinb'ij weri', utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri k'isb'al k'u'x puwi' ri Tiro

¹⁵Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh chrech ri Tiro: Pa ri aqajib'al aretaq chi katzaqik, aretaq chi' ke'oq' na ri' ri winaq esoktajinaq kanoq, aretaq chi' tajin ri kamisanik panik'aj

ri utapya ri atinimit, ɹla man keb'irb'itik ta na ri' ri ch'aqap taq ulew ek'o pa ri polow?
¹⁶Konojel ri winaq nim kib'antajik pa ri ulew ek'o pa ri polow keqaj na uloq ri' cho ri kitem, kesaj ri' ri jetaq kiq'u', kesaj ri' ri utzalaj taq katz'yaq. Ri e'are' are katz'yaq ri xib'rikil, ket'uyi' na ri' cho ri ulew, man kuxlan ta ri' ri b'irb'item chkech e sachib'al k'u'x ri' kekanajik awumal ri at.

¹⁷Kkib'ixoj na ri' jun oq'ej b'ixonik

chaweche e kkib'ij na ri':

K'isinaq tzij paw'i at k'olik, atkaminaq, xatsach pa taq ri polow,

ri at che at jun tinimit che k'o aq'ijil,

che xk'oji' uchuq'ab' pa ri polow,

ruk' ri usiwantinimit,

ri e'are' che sib'alaj xkib'an ri k'ax,

puwi' ronojel ri ulew.

¹⁸Uchanim ri', ri ch'aqap taq ulew ek'o

pa ri polow keb'irb'itik,

pa ri jun q'ij che ri at, at tzaqinaq chik,

ri ch'aqap taq ulew pa ri polow,

kixib'im kib' aretaq chi kkilo

che xopanik ri ak'isb'al.

¹⁹Rumal rech che jewa kub'ij ri Ajawxel Yahweh:

Aretaq chi' ri in kinb'an chaweche at jun tinimit che k'isom tzij paw'i jeri' jacha ri taq tinimit che etolon kanoq, aretaq chi' ri in kinwa'lisaj uloq paw'i ri polow e ri ja' kuch'uq awi', ²⁰ri in katink'yaq ub'i ri' kuk' ri e'are' che keqaj pa ri muqub'al, kuk' ri ojer taq winaq; katinjeqeb'a' ri' pa ri tinimit chuxe' ri ulew, jeri' jacha k'isom tzij puw'i ri ojer tzij kanoq, kuk' ri e'are' che keqaj pa ri muqub'al, arech ri at man kattzalej ta chik pa ri kitinimit ri winaq che keka'si' kanoq. ²¹Kinb'an na ri' chaweche at jun xib'rikil e man kk'oji' ta chi ak'aslemal ri'. Kattzukux na ri' e mi jumul chi ri' katriqitajik, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ukab' tzij puwi' ri utzaqik ri Tiro

²⁷¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri': ²K'atek'uri' ri at, uk'ojol achi, kab'ij na ri' jun oq'ej b'ixonik puwi' ri Tiro. ³Kab'ij na ri' chrech ri Tiro, ri jun tinimit che t'uyul chuchi' ri polow, ajk'ay tinimit chkech ri jetaq tinimit chik che naj ek'o wi pa ri polow:

Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh:

Tiro, ri at che xab'ij:

«Ri in, in jun utz je'likalaj jukub'».

⁴Pa ri uk'u'x ri polow k'o wi ri retal awulew,

ri winaq che xatkiyako,

utz e je'lik ri ab'anik xkib'ano.

⁵Ruk' k'asis rech ri Senir (Hermon)

xkib'an ronojel ri atz'alamil

xkik'am apanoq jun tak'ar

rech ri Lib'ano

arech xkib'an ri jun che'

rech atak'ab'alil.

⁶Ruk' ri taq b'aqit k'o pa ri B'asan

xkib'an ri taq che' rech ri ab'insab'al.

Xkib'an jun ch'uqib'al awi' ruk' marfil

che nimom ub'i pa ri k'äsis,
 k'amom uloq pa taq ri ch'aqap ulew
 che k'o pa ri polow rech ri Kittim.

⁷Ruk' lino che chakum pa ri Egipto b'anom
 ri manta k'amal ab'e ruk' ri kyaqiq'
 che jacha jun ch'uqb'al awi.
 Ruk' kyaq tuntuj petinaq
 pa ri ch'aqap taq ulew
 pa ri polow rech ri Elisha
 xb'an ri ch'uqb'al awi'.

⁸E'are ri e'ajsidon e ri e'ajarvad
 ri eb'insal awech.
 K'atek'uri', Tiro,
 ri winaq che keno'jinik,
 eb'enaq ub'i awuk' arech katkib'insaj.

⁹Ri enim taq winaq e'ajgueb'al,
 e ri e'ajch'ayil ch'ich'
 chila' awuk' at ek'o wi
 arech kkib'an ub'anik
 ri ketzeltajik chaweche.

Ronojel ri taq jukub' rech ri polow e ri ek'amal b'e che ub'isaxik ek'o awuk' arech kkijikib'a' ri ak'ay. ¹⁰Ri e'ajpersi'a, ri e'ajlud kepatanajik chaweche kuk' ri winaq che e'awajch'oj; kixekb'a pa ri awachoch ri to'l kech e ri to'b'al rech jolomaj, ri e'are' xkiya' nimalaj aq'ijil. ¹¹Ri e'uk'ojol ri Arvad e ri winaq che e'ajawajch'ojab' kkilaq'ab'ej ri taq atapya pa ronojel b'e, e ri e'ajgamade'o are kkilaq'ab'ej ri jetaq akeq'te'. Xkixekab'a ri jetaq to'l kech cho taq ri atapya pa ronojel b'e e xkitz'aqatisaj ri aje'lal. ¹²Ri Tarsis jun ajloq'omanel awuk' rumal rech che k'o sib'alaj jas taq rech. Ruk' saq pwaq, ruk' ch'ich', ruk' estaño e ruk' ploma xujalb'ej ri ak'ay. ¹³Ri Yavan, ri Tub'al e ri Mesek, ri e'are' e'ajk'ayib' awuk': Ri ak'ay kkijalb'ej awuk', kuk' achijab' e ruk' jetaq chukb'al che b'anom ruk' saq ch'ich'. ¹⁴Ri e'ajb'et-togarma, xkijal ri jastaq awech ruk' kej, jetaq kej che k'o kanim, e ekowlaj taq kej. ¹⁵Ri e'uk'ojol ri Dedan e'ajk'ayib' awuk' at; ek'i taq ch'aqap ulew pa ri polow eloq'omanelab' awuk' at e ri utojb'al xkiya' chaweche are to'l awech b'anom ruk' marfil e ruk' eb'ano. ¹⁶Ri Edom ajloq'omanel awuk', rumal rech che ri at k'o sib'alaj jastaq awech: xkiya' chaweche, utojb'alil ri ak'ay, ri malakita, ri kyaqtuntuj, ri utzalaj taq atz'yaq, ri b'atista, ri koral, e jujun taq ab'aj rub'i. ¹⁷Xoquje' ri Juda e ri utinimit ri Isra'el e'ajk'ayib' awuk': ri utojb'alil kkik'am uloq chaweche are ri triko Minnit, ri kmuntut kaxlanwa, ri uwa'lche', ri ole'o e ri b'alsamo. ¹⁸Ri Damasko ajloq'omanel awuk', rumal rech che ri at k'o sib'alaj jastaq awech, ri at k'o sib'alaj ronojel aq'inomal, ri e'are' xkik'am uloq chaweche ri amaja' rech ri Helb'on e ri rismal chij rech Sahar. ¹⁹Ri Dan e ri Yavan chi pa ri Usal uloq, utojb'alil ri jastaq awech, xkik'am uloq chaweche ri ch'ich' che sib'alaj chakum, ri k'ok' xij che' e ri aj. ²⁰Ri Dedan ajk'ay awuk' ruk' taq k'ul kech ri kej. ²¹Ri Arab'i'a e konojel ri enim taq winaq rech ri Kedar, xoquje' eloq'omanel awuk': ketojonik ruk' alaj taq chij, e'ama' chij e e'ama' taq k'isik'. ²²Ri e'ajk'ayib' e'ajseb'a e e'ajrama e'ajk'ayib' awuk': xkik'am uloq chaweche ri utzalaj taq kunab'al, utzalaj taq ab'aj e ri q'an pwaq, are ri' ri kkiya'o pa uk'exwach ri jastaq awech. ²³Ri Haran, ri Kanne e ri Eden, ri e'ajk'ayib' rech Seb'a, rech Assur e rech Kilmad, ri e'are' e'ajk'ayib' awuk'. ²⁴Ri e'are' kk'ik'am uloq pa ri ak'ayib'al ri utzalaj taq atz'yaq, jetaq k'ul b'anom ruk' kyaqtuntuj e t'isom upam, jetaq payu' ruk' k'i uk'a'yib'al e utzalaj taq kolob' che pach'um.

- ²⁵Are ri taq jukub' rech
 ri Tarsis kek'amow ub'i ri ak'ay
 puwi' ri polow.
 Ri at, at nojinaq e sib'alaj at al
 pa ri ranima' ri polow.
- ²⁶Pa ri cho upam polow xatkik'am ub'i
 ri e'ajaram'e'o.
 Ri kyaqiq' rech ri Relb'alq'ij
 xatuwaq'ij pa ri ranima' ri polow.
- ²⁷Ri taq aq'inomal,
 ri jetaq ak'ay e ri aweqa'n,
 ri ek'amal ab'e pa ri polow
 e ri eb'insanel awech
 ri e'utzalaj taq ajk'ayib',
 e konojel ri e'wajch'ojab'
 e'ak'amom ub'ik
 e konojel ri winaq
 che eb'enaq pa ri jukub',
 ketzaq ub'i ri' pa ri ranima' ri polow
 pa ri jun q'ij che rech kariq ri k'ax.
- ²⁸Aretaq chi' kkiraqej na kichi'
 ri ek'amal ab'e pa ri polow,
 chuchi' taq ri polow
 keb'irb'itik na ri'.
- ²⁹K'atek'uri', keqaj uloq ri'
 pa ri jetaq jukub'
 konojel ri eb'insanel awech.
 Ri ek'amal ab'e pa ri polow,
 konojel ri achijab' erech ri polow
 kekanaj kan ri' cho ri ulew.
- ³⁰Kech'aw na ri' paw'i,
 kkiraqej na ri' kichi' ruk' k'isb'al k'u'x.
 Kkikoj na ri' ri poqlaj pa kijolom,
 kkib'alkatij na kib' ri' pa ri chaj.
- ³¹Umaq rech awech at kkisokaj ri' ri kiwi',
 kkikoj na ri' ri koxtar che katz'yaq.
 Pa ri k'achaqij chi' kkik'is
 kik'u'x ri' rumal awech at.
- ³²Pa ri k'ax ik'olik ri e'are' kkib'ij na ri'
 pa ri koq'ej jun k'isb'al k'u'x paw'i:
 «¿Jachin kjunamtaj ruk' ri Tiro
 pa unik'ajal ri polow?
- ³³Aretaq chi' ri at kaqasaj ri ak'ay
 awumal ri at k'o sib'alaj jastaq
 kech ri jetaq tinimit,
 rumal rech che k'o sib'alaj aq'inomal
 e jastaq awech ri at xe'aq'inomarisaj
 ri e'ajawinel ek'o chuwachulew.

- ³⁴K'atek'uri', uchanim ri',
 ri at k'isinaq tzij pawí pa ri taq ja'
 k'isinaq tzij pawí rumal
 che xatub'iq' ub'i ri polow.
 Ri aweqa'n e konojel
 ri winaq eb'enaq awuk'
 ketzaq ub'i awuk' pa ri polow.
- ³⁵Konojel ri ek'o pa taq ri ch'aqap taq
 ulew pa ri polow sachib'al k'ux' ri'
 xekanaj awumal ri at.
 Ri ekajawinel kixib'im kib',
 b'isob'al k'o ri kiwach.
- ³⁶Ri e'ajk'ayib' pa taq ri tinimit
 xexulq'ab'anik pawí',
 rumal rech che xib'rikil ri awilik,
 e ri at pa junalik xchup awach!»

Ri tzij puwí' ri rajawinel ri Tiro

28¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk' jewa' we taq tzij ri': ²Uk'ojol achi' chab'ij chech ri nim
 winaq rech ri Tiro:

- Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh.
 Ri awanima' nimal kuna'o.
 Ri at ab'im: «Ri in, in jun dyos
 injeqelik pa jun rachoch dyos
 pa ri uk'u'x ri polow».
 K'atek'uri', ri at, at jun winaq
 e man at jun dyos taj,
 ri at kab'an chrech ri awanima'
 jacha ranima' ri Dyos.
- ³Je' nak'ut, ri at sib'alaj ano'j
 chuwach ri Danel:
 man k'o ta jun awatalik
 che k'ax uch'ob'ik chawach.
- ⁴Ruk' ri ano'jb'al
 e ri aweta'mab'al ri at xatkowin
 chech ub'anik jun aq'inomal
 xamulij q'an pwaq
 e saq pwaq pa taq ri akaxa.
- ⁵Rumal ri ano'jib'al,
 ri at sib'alaj at utzalaj ajk'ay!
 ri at xak'iyisaj ri aq'inomal,
 K'atek'uri', ri awanima' k'o
 unimal pa ri uq'inomal,
 e rumal ri aq'inomal
 nimal kuna' ri awanima'.
- ⁶Rumal k'u weri',
 jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh:

- Rumal rech che ri at xajunamatisaj
 ri awanima' ruk' ri ranima' ri Dyos,
⁷ri in kinb'an na che kepe
 pawí' ník'aj ekaxlan taq winaq,
 ri qas eb'anal taq k'ax
 chkiwach ri jetaq amaq'.
 Kkesaj na ri' ri ch'ich'
 rech ch'o'j puwi' ri tyoxlaj ano'jib'al,
 kketzelaj na ri' ri aje'lal.
- ⁸Katkik'am ub'i ri' pa ri muqub'al e ri at,
 pa k'ax, rax kamikal na ri' kok
 chawech pa ri uk'u'x ri polow».
- ⁹¿La katkowin chi na ri' che ub'ixik:
 «In, in jun dyos».
 chkiwach ri katkikamisaj?
 Rumal rech che ri at, at jun achi,
 man at jun dyos taj
 pa kiq'ab' ri katkisoko.
- ¹⁰Ri akamikal jeri' na k'uri' jacha ri kikamikal
 ri man q'atom ta uwi' ri kikowil,
 Katkam na ri' pa kiq'ab'
 ri ekaxlan taq winaq,
 rumal rech che in ri xinch'awik,
 utzij ri Yahweh.

Ri utzaqik ri rajawinel ri Tiro

- ¹¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri'. ¹²Uk'ojol achi, chab'ij jun b'ix rech
 oq'ej puwi' ri rajawinel ri Tiro.
 Kab'ij na ri' chrech:
 Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh.
 Ri at, at jun tz'aqatalaj
 k'amb'al no'j rech utzil,
 sib'alaj ano'jib'al.
 Tz'aqat ri utzalaj aje'lal,
- ¹³ri at, at k'o pa ri Eden,
 pa ri utzalaj rulew ri Dyos.
 Sib'alaj utz taq ab'aj ruk'am ri aq'u':
 rub'i, topasi'o, di'amante, krisolito,
 ab'aj rech onise, jaspaya, safiro,
 malakita, esmeralda,
 ruk' q'an pwaq kib'anom
 ri taq uwi' axikin e ri uchi' ri awatz'yaq;
 ronojel weri' chi wiqom
 pa ri q'ij che xatb'anik.
- ¹⁴Ri in xatinb'ano, at jun tob'anel kerub'in
 ruk' lik'ilik taq uxik, ri at,
 at k'o puwi' ri tyoxlaj ujuyub' ri dyos,

- katb'in panik'ajal ri rachaq q'aq'.
- ¹⁵Ri ab'e sib'alaj utz e tz'aqat xas
pa ri q'ij aretaq chi' xattiktajik,
chi k'ate' na ri jun q'ij
che xriqitajij awuk' ri awetzalal.
- ¹⁶Je' nak'ut, rumal rech ri ak'ay,
ri at, at nojinaq chrech ri k'ax
e chrech taq makaj.
E ri in xatink'yaq ub'i
pa ri ujuyub'al ri Dyos
e xatinkamisaj che at tob'anel kerub'im,
panik'aj chrech ri rachaq q'aq'.
- ¹⁷Ri at, nimal kab'ano rumal ri aje'lal.
Xab'an k'ax chrech ri ano'jib'al
rumal ri aq'ijil.
Ri in xatink'yaq cho ri ulew,
xatinkojo at uwachb'al k'ajisab'al
wach chkiwach ri e'ajawinel.
- ¹⁸Rumal che sib'alaj k'i ri amak,
rumal che man suk'il ta ri ak'ay,
xawetzalaj ri tyoxlaj taq ak'olb'al.
Ri in, xas awuk' xinwesaj wi
ri jun q'aq' che katub'iq ub'ik,
ri in xatinb'ano at chaj
chi kanoq cho ri ulew
chkiwach konojel ri katkika'yej ri at.
- ¹⁹Konojel ri jetaq tinimit
che keta'm awach
sachib'al k'u'x ek'olik chawech.
Ri at, at jun jas uwach
che at rech xib'rikil,
ri at, pa junalik xk'is tzij pawl'.

Ri tzij puwi' ri Sidon

- ²⁰Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri'. ²¹Uk'ojol achi, chaka'yisaj apan ri
apalaj chuwach ri Sidon e chaq'axej ri utzij ri Dyos puwi' ri are'. ²²Kab'ij na ri':
Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh:
Ri in, in k'o waral ri',
katink'ule'laj ri at, at Sidon.
Ri in k'o nuq'ijil ri' pa ri anik'ajal ri at.
Keta'maxik na ri' che in,
in Yahweh aretaq chi' kinb'an
na ri' q'atoj tzij pakiwi' ri e'are'
e kink'ut na pa ri are' ri nutyoxil.
- ²³Kintaq na uloq ri' chrech ri b'innelyab'il.
Kk'oji' kik'el ri' xo'l taq b'e
e pa taq k'ayb'al, ri kaminaqib'

ketzaq na ri' panik'aj chrech,
 rumal ri taq ri ch'ich' rech ch'o'j
 che kusutij na awij,
 e keta'maj na ri' che ri in ri in Yahweh.

Ri Isra'el xto'taj

uwach chkiwach ri jetaq amaq'

²⁴Man k'o ta chi jumul ri', che pa ri rachoch ri Isra'el, kk'o'ji' ri k'ix che kuchik' ri are' on ri zarza che kuch'up uwach ri are' chkixo'l konojel ri e'uk'ulja, che kketz'b'ej uwach ri are', e keta'ma'xik ri' che in ri in Yahweh.

²⁵Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Aretaq chi' kinmulij na ri' ri rachoch ri Isra'el chi panik'aj uloq chkech ri ekaxlan taq winaq jawije' kijub'um wi kib', kink'ut na ri' chech ri are' ri nutyoxil xas chkiwach ri jetaq tinimit. Kjeqi' na ri' cho ri ulew che xinya' in chrech ri nupataninel Jakob'. ²⁶Kejeqi' na ri' chila' ruk' ja'maril, kkiyak na ri' jetaq kachoch e kkitik na ri' jetaq uche'al ki'uva; kejeqi' ri chila' ruk' ja'maril. Aretaq chi' ri in kinb'an na ri' q'atojtzij pakiwi' konojel ri e'uk'ulja' che kketzalaj uwach ri are', keta'maxik na ri' che in ri in Yahweh ri Kidyos.

Ri jetaq tzij puwi' ri Egipto

²⁹Pa ri lajuj junab', pa ri lajuj ik', ri kab'lajuj q'ij rech ri ik', ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri': ²Uk'ojol achi, chaka'yisaj ri apalaj chuwach ri Fara'on, rajawinel ri Egipto, e chaq'axej ri utzij ri dyos puwi' ri are' e puwi' ronojel ri Egipto. ³Chatch'aw ruk' e chab'ij chrech:

Jewa' kub'ij ri Yahweh:

In k'o waral rech katink'ule'laj at
 ri at Fara'on, at rajawinel ri Egipto,
 ri at che at nimalaj ayin at
 kotol panik'ajal chrech taq ri Unilo,
 ri at che ab'im: «Ri Nilo wech in,
 in xinb'anowik ri are'».

⁴Ri in kinkoj na ri' ri jetaq nuch'ich' pachi',
 kinnak' na ri' chawij ri jetaq kar
 che ek'o pa ri Nilo
 e katinwesaj ub'i ri'
 pa ri unik'yajal ri jetaq Anilo
 kuk' konojel ri kar che ek'o pa ri Nilo,
 enak'al ub'i ri' chawij.

⁵Katink'yaq ub'i ri' pa ri tz'inalik ulew kuk'
 konojel ri kar che ek'o pa ri Nilo.
 Kixtzaq ri' cho ri ulew,
 man katsik' ta ri' e man katmuq ta ri'.
 Chkech ri chikop ek'o pulew
 e ri chikop ajuwokaj,
 katinya' ri' chkech arech
 kkib'an kiwa chawech;

⁶e konojel ri e'ajegipto keta'maj na ri'

che in ri in Yahweh.
Rumal rech che ri at,
at jun toq'b'al aj
chrech ri rachoch ri Isra'el.

⁷Aretaq chi' xatkichapo,
ri at xatq'aj pa kiq'ab'
e xaq'ip ronojel ri upakiq'ab'.
Aretaq chi' xkitoq'aj kib' chawij,
ri at xatq'ajik, At ri xtb'anowik
arech kyojkar ronojel ri jetaq kinaq'.

⁸Rumal weri', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Je' nak'ut, ri in wuk'am uloq chawij ri ch'ich' rech ch'o'j, arech kinsach kiwach chi winaq e chi chikop. ⁹Ri tinimit Egipto tolonik e k'isinaq tzij ri' puwi' kkanaj kanoq, k'atek'uri', keta'maxik na ri' che in ri in Yahweh. Rumal rech che xub'ij: «Ri Nilo wech in, xas in xinb'anowik». ¹⁰Je' nak'ut, ri in, in k'o waral ri' arech katink'ule'laj at e ri jetaq Anilo. Ri tinimit Egipto, tolonik ri', tz'inalik ulew e nimalaj k'ax ri' kkanaj kanoq, kmajtaj pa ri Migdol kopan pa ri Si'ene e kopan pa ri retal ri Kush. ¹¹Man k'o raqan winaq ri' kq'ax chila', xoquje' ma k'o ta raqan chikop ri' kb'e chila'. Tolonik ri' kkanaj kanoq man k'o ta winaq ri' chila pa kawinaq junab'. ¹²Ri in, k'ax tolonik ri' kinb'an na chrech ri Egipto chkixo'l ri jetaq tinimit che k'isinaq kan tzij pakiwi'; ri jetaq utinimit etolonik kan ri' chkixo'l nik'aj taq tinimit chik che k'isinaq tzij pakiwi', etolonik kan ri' kawinaq junab'. K'atek'uri', ke'injub'uj ub'i ri' ri e'ajegipto chkixo'l ri jetaq amaq' e chkixo'l ri jetaq tinimit. ¹³Rumal rech che jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Aretaq chi' ok'owinaq chi kawinaq junab', ke'inmulij na uloq ri' ri e'ajegipto pa taq ri tinimit jawije' xe'injub'uj ub'ik. ¹⁴Ke'intzalejisaj na uloq ri' ri e'ajegipto che ek'amom ub'i pa nik'aj taq tinimit chik, k'atek'uri' ke'inya' chi na jumul pa ri tinimit Patros, ri ojer kitinimit. Chila' ri', ri e'are' kwok jun alaj ajawib'al. ¹⁵Are ri Egipto ri' jun alaj ajawib'al, man kuwa'lisaj ta chi rib' ri' chkiwach ri jetaq amaq'; ri in, ko'lik ri' kinb'an na chrech ri are' arech man kuk'ut ta chi jumul ri uchuq'ab' chkiwach ri jetaq amaq'. ¹⁶Ri rachoch ri Isra'el man kujikib'a ta chi uk'ux ri' chrij ri are', rumal rech che kna'taj ri' chrech ri umak xub'ano che xuya' ri reye'b'al chrij ri Egipto. K'atek'uri', kreta'maj ri' che in ri in Ajawxel Yahweh.

¹⁷Pa ri juwinaq wuqub' junab', pa ri nab'e q'ij che ri nab'e ik', ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri':

¹⁸Uk'ojol achi, ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a, xe'ukoj ri erajch'ojab' pa jun nimalaj ch'o'j chrij ri Tiro. Ronojel jolomaj tz'ontz'oj xkanajik e ronojel q'ab'aj q'atom kanoq, k'atek'ut, ri are' e ri erajch'o'jab' man k'o ta jun jas uwach xkich'ako rumal ri chak xkib'an puwi' ri Tiro. ¹⁹Rumal k'uri', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri in, chrech ri Nab'ukodonosor, che rajawinel ri B'ab'iloni'a, kinjach na ri tinimit Egipto. Kutota' ub'i ri' ronojel ri uq'inomal, kukoq uq'ab' ri' puwi' ri jastaq rech, krelaq'aj ub'i ri' ronojel ri kuriq ub'ik e weri' are wa' ri tojb'al kech ri erajch'o'jab'. ²⁰Je' nak'ut, rumal ri chak che xub'an puwi' ri Tiro, ri tojb'al rech kinb'ano, are kinya' na chrech ri tinimit Egipto, rumal rech che xkib'an jun chak chwech in, utzij ri Ajawxel Yahweh.

²¹Pa ri jun q'ij ri', ri in kinya' na ri' jun ija' chrech ri rachoch ri Isra'el, e kinya' na alaj ri' chawechech at arech kajaq ri achi' chkixo'l. K'atek'uri', keta'maj na ri' che in ri in Yahweh.

Ri uq'ij ri Yahweh puwi' ri Egipto

30¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we tzij ri': ²Uk'ojol achi, chaq'axej ri utzij ri Dyos e chab'ij b'a': Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Chik'isa' ik'ux: «;Ayum, we jun q'ij ri'!». ³Rumal

rech che naqaj chik k'o wi ri jun q'ij, naqaj chik k'o wi ri uq'ij ri Yahweh; jun q'ij nojinaq chrech sib'alaj sutz', are kiq'ij ri' ri jetaq amaq'.

⁴Ri ch'ich' rech ch'o'j kpe na ri' puwi' ri Egipto, kok ri' ri xib'rikil pa ri Kush aretaq chi' keqaj ri ekaminaqib' pa ri Egipto, aretaq chi' kto'tax ub'i ri taq uq'inomal e aretaq chi' kk'is tzij puwi' xas pa ri utikb'alil uloq. ⁵Ri Kush, ri Put e ri Lud, ronojel ri Arab'i'a, e ri Kub' e ri e'uk'ojol ri tinimit rech ri chapb'alq'ab' keqaj na ri' kuk' rumal ri ch'ich' rech ch'o'j.

⁶Jewa' kub'ij ri Yahweh:

Keqaj na ri', ri jetaq uchuq'ab' ri Egipto, kqaj uloq ri' ri unimal ri uchuq'ab': kumajij pa ri Migdol kopan pa ri Si'ene, keqaj na ri' konojel chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j, utzij ri Ajawxel Yahweh.

⁷Etolonik ri' kekanaj kanoq chkixo'l ri jetaq tinimit che etolonik kanoq, e ri jetaq utinimit ejun ri' chkixo'l ri jetaq etinimit che k'isinaq tzij pakiwi'. ⁸K'atek'uri', keta'maj na ri' che in ri in Yahweh, aretaq chi' kint'iq na ri' ri q'aq' chrech ri Egipto e aretaq chi' kinpaxij na ri' in, ronojel ri jetaq toq'b'al rech.

⁹Pa we jun q'ij ri', ke'itaj na b'i ri' pa taq jukub' ri e'qaxel tzij arech kkikojo' ri k'ax pa ri Kus che jamaril k'olik. Kok ri' ri xib'irib' chkixo'l ri esiwantinimit, pa ri uq'ij ri Egipto – Chiwilampe', ri are' petinaq uloq! ¹⁰Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri in kinsach kiwach ri' ri winaq che kekichiwiq pa ri Egipto, kinsach kiwach ri' pa uq'ab' ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a. ¹¹Ri are' e kuk' ri uwinaq, are nimalaj ajb'anal k'ax chkixo'l ri jetaq tinimit, kepe na ri' arech kkik'is ri tzij puwi' ri amaq'. Kkikojo' na ri' ri ch'ich' rech ch'o'j puwi' ri Egipto e kkinojisaj ri' ri amaq' chrech taq kib'aqil ri kaminaqib'. ¹²Ri in kintzajisaj ri' ri jetaq Nilo, e kink'ayij na ri' ri amaq' chkech e'itzel taq winaq. Pa kiq'ab' ekaxlan taq winaq kinb'an k'ax ri' chrech ri amaq' e chrech ri jastaq rech. In, ri in Yahweh xinb'ij weri'.

¹³Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Kinsach kiwach ri' ri taq mes, kink'is kiwach ri' ri man tzij taj edyoses rech ri Nof. Man k'o ta chik jun winaq ri' che nim ub'antajik pa ri tinimit Egipto. Kinnim na ri' ri xib'rikil pa ri tinimit Egipto. ¹⁴Kinchup uwach ri' ri Patros, kint'iq na ri' ri q'aq' pa ri So'an, kinb'an na ri' ri q'atojtzij puwi' ri No. ¹⁵Kinq'ejeja na ri' ri uq'aq'al woyowal pa ri Sin ri kowlaj uk'olb'al ri Egipto; ke'inkamisaj na ri' ri winaq kekichiwiq pa ri No. ¹⁶Kint'iq na ri' ri q'aq' pa ri Egipto, ri Sin kb'irb'itik ri' che ri mayowik, ktortaj ri' ri No e kchojoj na ri' ri joron. ¹⁷Ri alab'om pa ri On e pa ri Pit-B'ezet keqaj na ri' chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j e xoquje' ri jetaq tinimit kek'am ub'i ri' pa nik'aj taq tinimit chik. ¹⁸Pa ri Tafne, ri q'ij kujal q'equ'm ri' aretaq chi' ri in kinq'ip na ri taq uche' ri Egipto e kk'is ri' ri unimal uchuq'ab'. K'atek'uri', ri are', jun sutz' ri' kuch'uq uwi' e ri eral alitomab' kek'am ub'i ri' pa jun chik tinimit. ¹⁹Je nak'uri' kinb'an na ri' q'atojtzij puwi' ri Egipto e keta'maxik na ri' che in ri in Yahweh.

²⁰Pa ri ju'lajuj junab', pa ri nab'e ik', pa ri wuqub' q'ij che ri ik', ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri'. ²¹Uk'ojol achi, ri in kinq'ip na ri uq'ab' ri Fara'on, rajawinel ri Egipto, e man k'o ta jun ri' kukunaj ri soktajinaq chrech ruk' kunab'al e che kupiso arech kkunatajik, e arech ri are' kk'o'ji' chi na ri uchuq'ab' arech kuchap chi na jumal ri uch'ich' rech ch'o'j. ²²Rumal k'u wa' weri', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri in in k'o waral ri' arech kink'ule'laj ri Fara'on rajawinel ri Egipto: kinq'ip na ri' ri keb' uq'ab', jachin ri utz e jachin ri q'ajinaq, e kinb'an na ri' arech ktzaq ri ch'ich' rech ch'o'j puq'ab'. ²³Kinjub'uj na ri' ri Egipto chki- xo'l ri jetaq amaq', kintukij na ri' pa taq ri ulew. ²⁴Kinya' na uchuq'ab' ri keb' uq'ab' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a e kinya' na ri' ri nuch'ich' rech ch'o'j pa ri uq'ab'. Kinq'ip na ri' ri keb' uq'ab' ri Fara'on e ri are' kijlowik na ri' chuwach ri uk'ulel jeri' jacha jun che kel ranima'. ²⁵Kinya' na ri' uchuq'ab' ri keb' uq'ab' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a, e ri keb' uq'ab' ri Fara'on ketuqa'r na ri'. Tek'uri', keta'mxik na ri' che in ri in Yahweh, aretaq chi' kinya ri nuch'ich' rech ch'o'j puq'ab' ri rajawinel ri B'ab'iloni'a e ri are' che kuwa'lisaj na ri'

puwi' ri tinimit rech ri Egipto. ²⁶Ke'injub'uj na ri' ri e'ajegipto chkixo'l ri jetaq amaq', ke'intukij na ri' cho taq ri ulew, e keta'maxik na ri' che in ri in Yahweh.

Ri Tak'är

31¹Pa ri ju'lajuj junab', pa ri urox ik', pa ri nab'e q'ij chrech ri ik', ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa we taq tzij ri': ²Uk'ojol achi, chab'ij chrech ri Fara'on rajawinel ri Egipto e chkech ri e'uwinaj:

¿Jachin kinjunamatisaj
awuk' pa ri animal?

³Chawilampe', ruk' jun k'asis,
ruk' jun täk'ar k'o pa ri Lib'ano
che k'o utzalaj taq uq'ab',
ruk' sib'alaj taq uxaq,
ri nimalaj ri uche'al.
Chuxo'l ri taq sutz' b'enaq ri upurnum.

⁴Are ri taq ja' xb'anowik
arech kk'iyik ri are',
are ri siwan xb'anowik
arech nim kelik ri are',
xub'ano arech kb'e
ri taq nimaja' chunaqaj jawi' tikil wi,
xutaq ub'i ri taq ja' che ronojel
ri taq che' che k'o cho ri ulew.

⁵Rumal k'uwa' weri' nimalaj
raqan ri uche'al xelik
chuwach ronojel ri taq che'
che k'o cho ri ri ulew,
sib'alaj kk'yarik ri taq uq'ab',
knimarik ri taq uq'ab',
are ri sib'alaj ja' kb'anowik
che kk'iyik ri are'.

⁶Pa ri taq uq'ab' kkib'an kisok konojel
ri chikop ajuwokaj, chuxe' ri are',
konojel ri jetaq chikop rech
ri uwachulew xkil uwach ri taq kal,
chuxe' umuj ket'uyi' sib'alaj
winaq kech ri jetaq amaq'.

⁷Ri are' je'lik ri unimal ri raqan,
Je'lik pa ri ulik'ik ri jetaq uq'ab'
rumal rech che ri urab' krab'ab'ik
b'enaq ruk' nimalaj taq ja'.

⁸Ri are', ma kjunamitaj taj ruk'
ri nik'aj taq täk'ar chik
che ek'o pa ri utzalaj rulew ri Dyos,
ri taq k'äsis, ma jeri' ta ri kiq'ab'
jacha ri rech are',
ri jetaq uche'al saq'ul ma k'o ta

uq'ab' jacha ri rech are',
 man k'o ta jun che' pa ri utzalaj
 rulew ri Dyos, che je'lik jacha ri are'.

⁹Ri in, je'lik xinb'an chrech ri are' ruk'
 ri je'lik taq uq'ab' e uxaq,
 konojel ri taq che' ek'o pa ri Eden
 ri ek'o pa ri utzalaj rulew ri Dyos,
 e'achixom chrech ri are'.

¹⁰Je' nak'ut! Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Rumal rech che xas xq'ax wi chrech ri unimal ri raqan, rumal che jikom xub'ensaj ri upurnum pa ri upanik'ajal ri taq sutz', rumal che nimal xuna' ri ranima' ruk' che nim ri raqan, ¹¹ri in kinjach ri are' puq'ab' ri k'amalb'e chkech ri jetaq amaq'; arech kub'an chrech ri are' jeri' jacha ri taqal chrij rumal ri retzelal; xink'yaq ub'i ri are'. ¹²Ekaxlan taq winaq, ri qas e'are' eb'anal taq k'ax chkixo'l ri jetaq amaq', xkijikaj ri are' e xkiya' kan chila'. Pa ri taq juyub' e pa ronojel ri taq'aj ulew, kanajinaq kanoq ri jetaq uq'ab'; ri taq uq'ab' choyom kanoq pa ronojel taq ri siwan k'o pa ri tinimit; konojel ri siwantinimit ek'o pa ri tinimit, xe'animaj ub'i cho ri umuj e xkiya' kan ri are'.

¹³Puwi' ri taq uch'aqapil kekanaj kan ri chikop ajuwokaj; cho taq ri uq'ab' xepe konojel ri chikop rech ri uwachulew.

¹⁴Weri' xb'antajik, arech man k'o ta jun chik che' che k'o chunaqaj ri taq ja' nimal kub'an chech rib' rumal nim raqan, e man k'o ta chi jun kub'ensaj ri upurnum pa unik'ajal ri taq sutz', arech ma k'o ta jun che' che ja'am ruk' sib'alaj ja' kuyuuq rib' chuwach ri taq sutz' ruk' ri unimal raqan! Rumal rech che konojel ri e'are' keb'e pa ri kamikal, jeri' jacha konojel winaq, jeri' jacha ri keqaj pa ri muqub'al.

¹⁵Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Pa ri jun q'ij che ri are' xqaj pa ri Se'ol, arech k'utb'al oq'ej, ri in xintz'apij ri nim siwan puwi' ri are', xinq'at ri taq nimaja' e xtzajik ri nimalaj taq ja'. Umak rech ri are' xinq'equ'marisaj ri Lib'ano e ronojel che' k'o chuwachulew xchaqijik. ¹⁶Ri in xinb'ano arech keb'ir'itik ri jetaq amaq' aretaq chi' kqinlajik ri utzaqik are', aretaq chi' xink'yaq ri are' pa ri Se'ol kuk' ri keqaj pa ri muqub'al. Chuxe' ri ulew xkikub'isaj kik'u'x konojel ri jetaq che' rech ri Eden, ri sib'alaj utz e ri sib'alaj je'lik taq che' k'o pa ri Lib'ano, ri e'are che eja'am ruk' ri ujon. ¹⁷K'atek'uri', aretaq chi' xqaj ri are' pa ri Se'ol, xoquje' xeqaj ruk' ri xekam rumal ri ch'ich' rech ch'o'j, ri e'are' che e'uq'ab' e ri xekanj chuxe' ri umuj chkixo'l ri jetaq amaq'.

¹⁸Jachin katjunamitaj ruk' rumal ri aq'ijil e rumal ri unimal ri awaqan chki- xo'l ri taq che' ek'o pa ri Eden? K'atek'ut, ri at xatk'yaq ub'i ruk' ri taq che' che erech ri Eden, chuxe' ri ulew, chkixo'l ri man q'atom ta uwi' ri kikowil, atkotz'ol kuk' ri xekamik rumal ri ch'ich' rech ch'oj: Are wa' ri Fara'on e konojel ri e'uwinaq, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri jun Ayin

32¹Pa ri kab'lajuj junab', pa ri kab'lajuj ik', pa ri nab'e q'ij chrech ri ik', ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri': ²Uk'ojol achi, chab'ixoj jun tzij rech oq'ej puwi' ri Fara'on rajawinel ri Egipto. Kab'ij na ri' chrech:

¡Alaj koj kech ri jetaq amaq',
 ri at, k'isinaq tzij paw!'!
 Ri at, at jeri' jacha jun ayin
 pa taq ri polow,
 ri at katruq'ratik pa ri nim taq ja',

xatz'ilob'isaj ri ja' ruk' ri jetaq awaqan
ri at xach'uq'cha' ri taq ja'.

³Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh:

Ri in kink'yaq na ri' paw'i ri nuk'at
kink'yaq ri' chkixo'l ek'i taq tinimit,
e katkik'am ub'i at ri' pa ri nuk'at.

⁴Katiwonb'a' kan ri' ri at cho ri ulew,

katink'yaq kan ri' cho ri ulew,
kinb'an na ri' che kechaki' paw'i
konojel ri echikop ajuwokaj,
ruk' ri ati'ojal ke'innojisaj na ri'
ri chikop ek'o cho ri uwachulew,
at kiwa' ri'.

⁵Kinsetej na ri' ati'ojal pa taq ri juyub',

kinnojisaj na ri' ri taq'aj taq
ulew ruk' ri chu taq ati'ojal;

⁶kinjub'uj na ri' pa ri tinimit

ri jastaq awech che kb'eje awuk' at,
ri akik'el kinchikij pa taq ri juyub'
e kenoj ri' chawech ri at.

⁷Aretaq chi' katkam ub'ik,

kinch'uq uwach ri' ri taq kaj
e kinq'equ'marisaj na ri' ri jetaq ch'imil;
kinkoj ri' ri jetaq sutz' cho ri q'ij
e ri ik' man k'o ta chi jun saqil ri' kuya'o.

⁸Kinq'equ'marisaj na ri' ronojel ri jetaq

kechub'lanik chikaj umak awech at,
kink'am na uloq ri' q'equ'm
puwi' ri atinimit,
utzij ri Ajawxel Yahweh.

⁹Kinb'isorisaj na ri' ri kanima' ek'i taq tinimit, aretaq chi' kinb'an na che kopan utzijol
pa taq ri tinimit che xk'is tzij paw'i, kopan ri' pa taq tinimit che ri at man aweta'm ta
kiwach.

¹⁰Sachib'al k'u'x ri' kekanaj awumal ek'i taq tinimit, e ri e'ajawinel kok nimalaj xib'rikil
ri' chkech rumal awech at, aretaq chi' kintzinklej na ri nuch'ich' rech ch'o'j chkiwach ri
e'are'. Rumal ri kik'aslemal, chkijunal ri' man ke'uxlan ta ri' chrech ri nimalaj b'irb'item, pa
ri jun q'ij che katqaj ri at. ¹¹Rumal rech che jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri uch'ich' rech
ri rajawinel ri B'ab'iloni'a katroqataj na ri' ri at. ¹²Rumal ri kich'ich' ri e'ajch'ojab', kinb'an
na ri' che keqaj na sib'alaj awinaq. Konojel ri e'ajch'ojab' ri' e'are eb'anal taq k'ax ri'
chkixo'l ri jetaq tinimit; kkisach uwach ri' ri unimal ri Egipto e konojel ri uwinaq kk'is tzij
ri' pakiwi'. ¹³Kinkamisaj na ri' konojel ri achikop chuchi' ri nim taq ja'. Man k'o ta chi raqan
winaq ri' kutz'ilob'isaj ri ja', ma k'o ta chi raqan awaj ri' kutz'ilob'isaj. ¹⁴K'atek'uri', ri in
kinja'marisaj na ri' uwach ri taq ja', kinb'an na ri' arech kchojoj ri nimaja' jacha ri ole'o,
utzij ri Ajawxel Yahweh.

¹⁵Aretaq chi' ri in, tolonik kinb'an kan chrech ri Egipto e aretaq chi' kelaq'ax ub'i ronojel
ri jastaq rech k'olik, aretaq chi' ke'insok konojel ri ejeqel pa ri are', keta'maj ri' che in ri in
Yahweh.

¹⁶Weri' jun b'ixonik rech oq'ej che kkib'ixoj na ri ekimi'al ri jetaq tinimit. Kkib'ixoj na ri' puwi' ri Egipto e pakiwi' konojel ri e'uwinaq. Kkib'ixoj na ri' we jun b'ixonik ri' che rech oq'ej, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri Fara'on kqaj pa ri Se'ol

¹⁷Pa ri kab'lajuj junab', pa ri nab'e ik', pa ri jo'lajuj q'ij chrech ri ik', ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri'. ¹⁸Uk'ojol achi, chatoq' pakiwi' ri e'uwinaq ri Egipto, e che'aqasaj, ri are' e ri ekimi'al ri tinimit, ri e'utzalaj taq tinimit, chuxe' ri ulew, che'aqasaj kuk' ri keqaj pa ri muqub'al.

¹⁹Jachin are nimalaj ri aje'lal chuwach? Chatqaj ub'ik, chatkotch'ol kuk' ri man q'atom ta uwi' kikowil. ²⁰Chkixo'l ri ekaminaqib' che xekam rumal ri ch'ich' rech ch'o'j (ri ch'ich' xjachik e xesaxik pa ri k'olb'al rech) keqaj kuk' ri are' e konojel ri winaq. ²¹Qas panik'aj uloq chrech ri Se'ol, ri erachi'l che enimalaj taq ajch'o'jab', kkib'ij na ri' chrech: «Ri e'are' xeqaj uloqo waral, ekotch'ol chik ri man q'atom ta uwi' ri kikowil, ri xekamik rumal ri ch'ich' rech ch'o'j!».

²²Waral k'o wi ri Assur e konojel ri erajch'o'jab', ri kimuqub'al k'o chunaqaj ri are', xeqaj chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j, ²³ronojel ri kimuqub'al xokisax xas nimalj chuxe' ri Siwan e ri erajch'o'jab' ek'o chunaqaj ri umuqub'al ri are': konojel xekamik rumal ri ch'ich' rech ch'o'j, ri e'are' che nimalaj k'ax xkib'an pa ri kitinimit ri ek'ask'oj.

²⁴Waral k'o wi ri Elam e konojel ri e'uwinaq ek'o chunaqaj ri umuqub'al ri are'; konojel xekamik rumal ri ch'ich' rech ch'o'j; ri e'are' xeqaj chuxe' ri ulew, man q'atom ta uwi' ri kikowil, ri e'are' che nimalaj k'ax xkib'an pa ri kitinimit ri ek'ask'oj; ri e'are' ma k'o ta kiq'ijil, ejeri' jacha keqaj pa ri muqub'al. ²⁵Chkixo'l ri ekaminaqib' xsuk'umax jun uch'at, chkixo'l ri e'uwinaq che kekichiwik, ri kimuqub'al k'o chunaqaj ri are'; konojel ri e'are' man q'atom ta uwi' kikowil, xekamik rumal ri ch'ich' rech ch'o'j, rumal rech che xkib'an sib'alaj k'ax pa ri kitinimit ri ek'ask'oj. Man k'o ta chi kiq'ijil kuk' ri keqaj pa ri muqub'al; xeqasaxik chkixo'l ri ekaminaqib' ri'.

²⁶Waral k'o wi Meshek, ri Tub'al e konojel e'uwinaq ek'o chunaqaj ri are' ruk' ri jetaq kimuqub'al; ri e'are' konojel man q'atom ta uwi' ri kikowil, xekamik rumal ri ch'ich' rech ch'o'j rumal rech che xkinim ri k'axalaj xib'rikil pa ri kitinimit ri winaq che ek'ask'oj. ²⁷Man xekotch'i' ta kuk' ri e'ojer etyoxlaj taq ajch'o'jab', ri e'are' che xeqaj pa ri Se'ol ruk' ri kich'ich' rech ch'o'j pa ri kiq'ab', ri e'are' che xokisax ri kich'ich' rech ch'o'j chuxe' ri kijolom e ri to'b'al kech puwi' ri kib'aq', rumal rech che ri k'ax xib'rikil kech ri etyoxlaj taq ajch'o'jab' k'o uchuq'ab' chkixo'l ri tinimit che ek'ask'oj. ²⁸K'atek'ut, ri at, katq'ipitajik na ri' pa kinik'ajal ri ma q'atom ta uwi' ri kikowil e katkotch'i' na ri' chkixo'l ri xekamik rumal ri ch'ich' rech ch'o'j.

²⁹Waral k'o wi ri Edom, ri are' e ri erajawinelab' e konojel ri uwinaq che nim kib'antajik, ri e'are' che k'o kichuq'ab', xoquje' xe'okisax chkixo'l ri ekaminaqib' che xekam ural ri ch'ich' rech ch'o'j. Ri e'are' ekotch'ol kuk' ri man q'atom ta uwi' ri kikowil, kuk' ri e'are' che keqaj pa ri jul rech muqub'al.

³⁰Waral ek'o wi konojel ri winaq che nim kib'antajik rech ri Rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij, konojel ri e'ajsidon, che xeqaj kuk' ri ekaminaqib', kne'b'a' sib'alaj kxib'ix ib' chrech ri kichuq'ab'! Ruk' kik'ixb'al man q'atom ta uwi' ki'aqil ekotch'olik chkixo'l ri xekamik rumal ri ch'ich' rech ch'o'j, man k'o ta chi kiq'ijil keqaj kuk' ri keqaj pa ri jul rech muqub'al.

³¹Ri Fara'on keril na ri' ri e'are' e kukub'i' uk'ux ri' aretaq chi' keril na konojel we sib'alaj ekaminaqib' ri' che xekamik rumal ri ch'ich' rech ch'o'j –ri Fara'on e konojel ri e'rajch'o'jab' –utzij ri Ajawxel Yahweh–. ³²Rumal rech che xnim ri k'axlaj xib'rikil pa ri

kitinimit ri e'are' che ek'ask'oj, klib'axik na ri' ri are' chkixo'l ri e'are' che man q'atom ta uwi' kikowil, chkixo'l ri xekamik rumal ri ch'ich' rech ch'o'j –ri Fara'on e konojel ri erajch'ojab'– utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri q'axel utzij ri Dyos jeri'

jacha jun chajinel

33¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri': ²Uk'ojol achi, chatch'aw kuk' ri kik'ojol ri siwan atinimit. Kab'ij na ri' chkech: We ri in kink'am uloq ri ch'ich' rech ch'o'j puwi' jun amaq' e ri siwantinimit rech we tinimit ri' kkicha' jun achi chkixo'l e'are' e kkikoj ri are' jacha chajinel; ³e ri are' aretaq chi' kril ri ch'ich' rech ch'o'j che petinaq puwi' ri tinimit kuch'awisaj ri ruk'a' wakax arech keta'maj ri winaq. ⁴K'atek'uri', we jun winaq qas utz utayik kub'ano ri uch'awib'al ri ruk'a' wakax, k'atek'uri' man k'o ta na'tal chrech, xa jek'uri', ri ch'ich' rech ch'o'j kpe na k'uri' e kukamisaj ri' ri are', ri ukik'el we jun winaq ri' xas kqaj na ri' puwi' ri ujolom. ⁵Xuta ri uch'awib'al ri ruk'a' wakax e man k'o ta xunab'ej ri are': ri ukik'el kqaj na ri' puwi'. K'atek'ut, jachin ri xnimanik, ri are' xukol na ri' ri uk'aslemal. ⁶K'atek'ut, we ri chajinel krilo petinaq ri ch'ich' rech ch'o'j e man kuch'awisaj ta ri ruk'a' wakax, e xa jek'uri' ri siwan tinimit man keta'maj taj weri', e ri ch'ich' rech ch'o'j kpetik e kukamisaj jun chkech ri siwan tinimit, ri are' ri' kkam na ri' rumal ri are, k'atek'ut, ri in kinta ri' ri uk'axel ri uk'ikel chrech ri chajinel.

⁷Xoquje' ri at, at uk'ojol achi, ri in xatinb'ano at chajinel chrech ri rachoch ri Isra'el. Aretaq chi' kata' jun tzij che kel uloq panuchi', kinwuqxa'nij na ri' chawech che kab'ij na ri' chkech. ⁸We in kinb'ij chrech ri itzel winaq: «Itzel winaq, ri at katkam na ri'», e ri at man k'o ta jun tzij kab'ij chrech ri itzel winaq arech kuya' kan ri ub'e, ri are', ri itzel winaq, kkam na ri' rumal ri umak, k'atek'ut, chawech ri at kinta' na ri' ri utojb'alil ri ukik'el. ⁹K'atek'ut, we ri at kab'ij jun tzij chrech ri itzel winaq arech kuya' kan ri ub'e e kuk'ex ri uk'aslemal, e ri are' man kuk'ex ta rib', ri are' kkam na ri' rumal ri umak, k'atek'ut ri at, xakol ri' ri ak'aslemal.

K'exoj ib' e ri itzelal

¹⁰K'atek'uri', ri at, uk'ojol achi, chab'ij b'a' chkech ri rachoch ri Isra'el:

Ri ix tajin kib'ij we taq tzij ri': «¡Ri jetaq qetzalal e ri qamak jun al eqa'n chqij uj! E rumal weri' ri uj man utz taj uk'olik. ¿Jas k'u kqab'an ri' arecha' kujkowinik k'o ri qak'aslemal?». ¹¹Chab'ij b'a' chkech: «Rumal ri nuk'aslemal, utzij ri Ajawxel Yahweh, ri in man kinwaj taj kkam ri itzel winaq, xane are kinwaj che ri itzel winaq kuk'ex rib', kuk'ex uk'ux, kuk'ex ub'e arech kk'oji' ri uk'aslemal. Chik'exa' b'a' iwib', chik'exa' b'a' ri ik'ux, chixtzalej b'a' pa iwaqan chrech ri itzel b'e imajom ub'ik. ¿Jasche katkam na ri at, at rachoch ri Isra'el?». ¹²K'atek'ut, ri at, uk'ojol achi, chab'ij b'a' chkech ri e'uk'ojol ri e'awinaq: Ri usuk'il ri suk' winaq man kukol ta ri' ri are' aretaq chi' uq'ijil ri retzelal, xoquje' ri retzelal ri itzel winaq man kub'an ta k'ax ri' chrech aretaq chi' kopan ri q'ij che ri are' ktzalej pa raqan chuwach ri retzalal. Ri suk' winaq, xoquje' man kkwowin ta ri' k'o ri uk'aslemal rumal ri usuk'il aretaq chi' kopan ri jun q'ij che kmakunik. ¹³We ri in kinb'ij chrech ri suk' winaq: «Ri at katk'asi' na ri'», k'atek'ut ri are' kujikib'a' uk'ux chrij ri usuk'il e kok che ub'anik ri itzel, man kna'tisax ta chi ri' ronojel ri rutzilal, xane rumal ronojel ri itzel kub'ano, ri are' kkam na ri'. ¹⁴K'atek'ut, we ri in kinb'ij chech ri itzel winaq: «Ri at katkam na ri'», e ri are' ktzalej pa raqan chuwach ri umak e kub'an ri suk'il e ri jikom, ¹⁵we kutzalejisaj ri xya chrech pa prenta, kuya' uk'axel ri xrelaq'aj, kuk'ol ri nupixab' pa ranima' che kuya' ri k'aslemal e man

kub'an ta chik ri itzel, ri are' kk'asi' na ri', man kkam ta ri'. ¹⁶Ma kna'tisaxik ta chi jumul chrech ronojel ri umak xub'ano: ri are' xuk'ol pa ranima' ri suk'il e ri jikom, ri are' kk'asi' na ri'.

¹⁷Ri e'uralk'uwa'l ri e'awinaq kkib'ij: «Man utz taj ri kub'an ri Ajaw, man suk' taj ri kub'ano». Are ri kichak ri e'are' ri man suk' taj. ¹⁸Aretaq chi' ri suk' winaq kuya' kan ri usuk'il arech kub'an ri itzel, kkam ri' rumal weri'. ¹⁹K'atek'uri', aretaq chi' ri itzel winaq kuya' kan ri itzel ub'e e kub'an ri suk'il e ri jikom, xas rumal weri', ri are' kk'asi' ri'. ²⁰K'atek'uri', ri ix kib'ij: «;Ri kub'an ri Ajawxel man suk' taj!». Ri in kinb'an na ri' q'atojtzij piwi' iwonojel, jeri' jacha ri ichak, ri ix che ix rachoch ri Isra'el!

Ri tinimit xqaj pa kiq'ab'

²¹Pa ri kab'lajuj junab', pa ri job' q'ij rech ri lajuj ik' che ri uj, uj tz'apatalik pache', xpe wuk' in jun winaq che xanimaj uloq pa ri Jerusalem e kub'ij chwech: «Ri tinimit xqaj pa kiq'ab'». ²²K'atek'uri', ri uq'ab' ri Yahweh petinaq chi kanoq panuwi' ri in pa ri jun b'enaq'ij kanoq, aretaq chi' maja' kpe ri jun che xanimaj uloq, utorom chi ri nuchi' aretaq chi' ri are' xpe wuk' aq'ab'il, ri nuchi' xujaq rib' e ri in ma in mem ta chik.

Ri uk'isik tzij puwi' ri amaq'

²³K'atek'uri', ri utzij ri Yahweh xpe wuk' jewa' we taq tzij ri': ²⁴Uk'ojol achi, ri winaq che ekanajinaq kanoq pa we jun ulew che xk'is tzij puwi', ri rulew ri Isra'el, ri e'are' kkib'ij: «Ri Ab'raham jun chi winaq ri', e xrechb'ej we ulew ri'. Ri uj, sib'alaj uj k'i, chqech uj xya'ik we ulew ri', ri are' qechb'al wa'».

²⁵Utz b'a' ri'! Chab'ij b'a' chkech: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Ri ix kixwa' puwi' ri kik'el, ri ix kiwa'lisaj ri iwoq'och chkiwach ri jetaq imes, kiq'ejej kik'el, ;la kiwechb'ej k'uri' we ulew ri'?

²⁶Ri ix ikub'a'm ik'ux chrij ri jetaq ich'ich' rech ch'o'j, ri ix kib'an ri itzel, konojel kub'an ri itzel ruk' ri rixoqil ri uk'ulja ;la kiwechb'ej k'u wa' we ulew ri'? ²⁷Chab'ij b'a' chkech: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Rumal ri nuk'aslemal, ri in nimalaj kinb'ij weri', jachintaq ek'o pa tinimit che xchup uwach, keqaj na ri' chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j, jachintaq ek'o pa taq ri ulew, ke'inya' na ri' chkech ri jetaq chikop arech kekitij ub'ik, e jachintaq ek'o pa taq kik'olb'al che man keriqitaj taj e ri ek'o pa taq pek, kekam na ri' rumal ri b'innelyab'il. ²⁸Kinb'an na ri' jun tz'inalikalaj ulew chrech we ulew ri', e kk'is ri' ri unimal kuna'o rumal ri uchuq'ab'. Ri jetaq ujuyub' ri Isra'el kk'is tzij ri' puwi' e man k'o ta chi jun winaq ri' kq'ax chila'. ²⁹K'atek'uri', keta'maxik na ri' che in ri in Yahweh, aretaq chi' jun tz'inalikalaj ulew kinb'an na chrech we ulew ri' rumal ronojel ri itzel kib'anom.

Are xkib'ano ri man tzij taj

kel uloq pa kichi'

³⁰K'atek'uri', paw'i ri at, at uk'ojol achi', ri e'kik'ojol ri e'awinaq, kkitzijoj chunaqaj ri taq tapya e chuchi' ri taq ja. Kkib'ij chb'il kib', kkib'ij chrech ri kik'ulja: «Jo' b'a', je'qata' jas ri tzij petinaq uloq ruk' ri Yahweh». ³¹K'atek'uri', sib'alaj kemululik kepe awuk' at, e ri esiwanaq nutinimit keb'et'uyul chawach ri at che utayik ri atzij, k'atek'ut, man kkib'an taj. Ri jastaq che xkib'ano, are ri man tzij taj che kkanaj kan pa ri kichi', e ri kanima' xuwi are kutzukuj ri itzel taq ch'akoj. ³²Chkech ri e'are', ri at, at jun b'ix rech loq'oq'eb'al k'ux, che je'likalaj ub'ixoxik. Kkitaab'ej ri atzij, k'atek'ut, man k'o ta jun kkib'an chrech. ³³Aretaq

chi' kpe na ri' weri' –k'atek'uri', petinaq chik– keta'maj na ri' che k'o jun q'axel utzij ri Dyos chixo'l ri e'are'.

Ri erajyuq'ab' ri Isra'el

34¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri': ²uk'ojol achi, chaq'axej ri utzij ri Dyos pakiwi' ri erajyuq'ab' ri Isra'el, chaq'axej ri utzij ri Dyos. Kab'ij na ri' chkech ri e'ajyuq': Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: ¡Itzel kech ri erajyuq'ab' ri Isra'el che kkiyuq'uj kib' e'are'. ¿La man are ta rajawaxik kkiyuq'uj ri ejupuq awaj ri e'ajyuq'ab'? ³Ri ix xitij ub'i ri leche, xib'an iwatz'yaq chrech ri kismal ri chij, ri ix xe'ikamisaj ri enima'q e echom taq chij, k'atek'ut ri ix man xe'iyuq'uj ta ri jupuq awaj. ⁴Ri ix man xiya' ta kichuq'ab' ri etuqa'r taq chij, man xe'ikunaj ta ri eyawab' chij, man xikunaj ta ri jun che soktajinaq, man xik'ama' ta uloq ri jun che xujal ub'e, ma xitzukuj ta ri jun che xsach ub'ik. Xane ruk' k'ax e ko xixtaqan chkech. ⁵Ri e'are', xkijub'uj b'i kib', rumal rech che ma k'o ta ajuq' chkech, ri e'are' xechaptajik kumal konojel ri echikop che eb'anal taq k'ax cho ri uwachulew; ri e'are' kijub'um ub'i kib'. ⁶Ri ejupuq nuchij xaq keyukyatik pa ronojel taq ri juyub' e pa ronojel ri nima'q taq juyub', ri ejupuq nuchij kijub'um kib' pa ronojel ri uwachulew, man k'o ta jun kok il chkech e man k'o ta jun kel ub'i che kitzukuxik.

⁷¡Utz b'a' ri! Ri ix, ix ajuq'ab' chitatab'ej b'a' ri utzij ri Yahweh.

⁸Rumal ri nuk'aslemal, utzij ri Ajawxel Yahweh, nimalaj kinb'ij weri': rumal rech che ri ejupuq nuchij xeya kan chkiwach ri elaq'omab', e ri are' xechaptajik kumal konojel ri eb'anal taq k'ax chikop ek'o chuwachulew rumal rech che man k'o ta kyuq'un kech, rumal rech che ri ewajyuq'ab' are kkiyuq'uj kib' e'are' e man kekiyuq'uj taj ri ejupuq nuchij, ⁹¡utz b'a' ri! ri ix, ix ajuq'ab', chitatab'ej b'a' ri utzij ri Yahweh. ¹⁰Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Je' nak'ut, ri in k'olik ri' che kik'ule'laxik ri e'ajyuq'ab'. Ri in ke'ink'am ub'i ri' pa kiq'ab' ri ejupuq nuchij e ke'intoqij ub'i ri' chkech arech ma kekiyuq'uj ta chik. Xa jek'uri', ri e'ajyuq'ab' man kkiyuq'uj ta chi kib' ri'. Ke'injik' ub'i ri' ri enuchij pa ri kichi' e ma kekichap ta chi jumal ri' arech kekitijo.

¹¹Rumal rech che jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Je' nak'ut, ri in ke'inkunaj na ri' ri ejupuq nuchij, e ke'inchajij na ri' ri e'are'. ¹²Jeri' jacha kub'an jun ajuq' che ke'riliq ri ejupuq' uchij, aretaq chi' ri are' k'o chkixo'l ri e'uchi'j che xaq jawije' kijub'um wi kib', jeri' kinb'an na in chkichajixik ri enuchi'j. Ke'ink'am na uloq ri' pa ronojel k'olb'al jawije' xkijub'uj wi kib' pa ri uq'ijil ri taq sutz' e ri taq q'equ'mal. ¹³Ke'inwesaj na uloq ri' pa taq ri tinimit, ke'inmulij uloq ri' pa taq ri amaq', ke'inmulij na uloq ri' pa ri kaxlan taq tinimit e ke'ink'am ub'i ri' pa ri kulew. Ke'inyuq'uj na ri' puwi' ri jetaq ujuyub' ri Isra'el, pa taq ri siwan e pa ronojel k'olb'al k'o chuwachulew. ¹⁴Ke'inyuq'uj ri' pa jun utzalaj q'ayes e puwi' ri nima'q taq ujuyub' ri Isra'el kk'o'ji' wi ri' ri kik'olb'al. Chila' ri' ke'uxlan wi, pa jun utzalaj kik'olb'al; kkitij na ri' ri utzalaj taq q'ayes puwi' ri taq ujuyub' ri Isra'el. ¹⁵Xas in wi ke'inyuq'uj na ri' ri enuchi'j e ke'ink'an na ub'i ri' arech ke'uxlanik, utzij ri Ajawxel Yahweh. ¹⁶Ri in kintzukuj na ri' ri jun chij che sachinaq ub'ik, kintzalejisaj uloq ri' ri jun che xujal ub'e, kinkunaj na ri' ri jun che soktajinaq, kinya' uchuq'ab' ri' ri jun che yawab' k'olik. Ri are' che jun chom e utz uwach, kink'is tzij ri' puwi' ri are'. Ke'inyuq'uj na ri' ruk' suk'il.

¹⁷K'atek'uri', chiwech ri ix, che ix nuchi'j in, jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri in kinb'an na ri' q'atojtzij puwi' jun chij e jun chij chik, puwi' ri jun ama' chij e jun ama' k'isik. ¹⁸¿La man nim ta chiwach che ixkanajinaq chiwach pa utzalaj taq q'ayes che xaq kitak'alb'ej chi kanoq ri nik'aj q'ayes chik?, ¿la man nim taj chiwach che kiqu muj utzalaj ja', k'atek'uri' kitz'ilob'isaj ruk' ri iwaqan ri nik'aj taq ja' chik? ¹⁹Ri enuchij, rajawaxik che kkitij na ri

q'ayes che xaq xkixaq'alb'ej kanoq e kkiqumuj ri' ri ja' che xkitz'ilob'isaj kanoq ruk' ri kaqan. ²⁰Utz b'a' ri'! Rumal k'uwa', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: In ri kinb'an na q'atojtzij puwi' ri chom chij e puwi' ri b'aq chij. ²¹Rumal rech che ri ix k'ax xixch'ikmanik ruk' ri ub'o'jal iwij e ruk' ri iq'ab' e xixtoq'onik ruk' ri taq iwuk'a' chkech konojel ri chij che xaq etuqa'r e xixkowin ub'ik chkech arech xkijub'uj ub'i kib', ²²ri in kinpe na ri' che kik'olik ri enuchi'j, arech man k'o ta chi jun elaq'om keralaq'aj ub'ik, ri in kinb'an na ri' q'atojtzij puwi' jun chij e jun chik chij.

²³Ri in, kinb'an na ri' arech kwa'laj uloq jun ajuuq' che kk'o'ji' chkiwach e ke'uyuuq'uj na ri', are ri' ri nupataninel David: are ri are' ri' ke'uyuuq'uj ri e'are' e are are' ri' ri jun ajuuq' chkech. ²⁴In ri in Yahweh in Kidyos ri', e ri nupataninel David jun winaq ri' che nim ub'antajik chkixo'l ri e'are'. In, in Yahweh xinb'ij weri'.

²⁵Kinb'an na ri' kuk' ri e'are' jun chapb'alq'ab' rech utzil, kinsach kiwach ri' cho we ulew ri' ri jetaq chikop che eb'anal taq k'ax. Ruk' ja'maril ri' kekanaj kan pa ri tz'inalikalaj ulew e kewar na k'uri' chuxe' ri taq k'ache'alaj. ²⁶Ri e'are' e ri kik'olb'al chunaqaj ri nujujub' ri' kek'o'ji' wi e kintaq uloq ri' ri jab' aretaq chi' q'älaj e we jab' ri' jun tewchi'b'al ri'. ²⁷Ri jetaq che' rech ri uwachulew kuya' na ri' ri uwach e ri ulew kuya' na ri' ri jetaq tiko'n; ri e'are' ja'maril ri' kek'o'ji' pa ri kulew. K'atek'uri', keta'maj na ri' che in ri in Yahweh aretaq chi' kinq'ip ub'ik ri jetaq che' che ximital cho kijolom e aretaq chi' ke'intur pa kiq'ab' ri keb'anow k'ax chkech. ²⁸Ri e'are' man ekich'ako'j ta chi ri' ri jetaq amaq', e ri eb'anal taq k'ax chikop rech ri ulew man kekitij ta chi ri'. Kejeqi' na ri' pa ri ja'maril e man k'o ta chi jun k'ax ri' kkiriqo. ²⁹Kink'iyisaj na ri' pa ri kulew jun utzalaj che'; man k'o ta chi jun ri' che kkam rumal wi'jal pa ri amaq' e man ketz- elaj ta chi iwach ri' kumal ri jetaq tinimit chik. ³⁰K'atek'uri', keta'maj na ri' che in ri in Kidyos in k'o kuk' e'are', e ri e'are', ri erachoch ri Isra'el, e'are' enusiwantinimit ri'. Utzij ri Ajawxel Yahweh. ³¹K'atek'uri', ri ix, che ix nuchi'j, ix jupuq winaq che kixinyuq'uj na ri' ri in, k'atek'uri', in ri' ri Inidyos, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri jetaq tzij puwi' ri jetaq ujuyub' ri Edom

³⁵¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri': ²Uk'ojol achi chasuk'ub'a' apanoq ri apalay chuwach ri juyub' Se'ir e chab'ana q'atojtzij puwi' ri are'. ³Kab'ij na ri' chech: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Kinb'ij jun k'ule'lanik tzij paw'i at, at juyub' rech ri Se'ir, e kinlik' na ri nuq'ab' paw'i; kinb'an na chawech at jun tz'inalikalaj ulew ruk' k'ax. ⁴Kink'is na tzij pakiwi' ri jetaq atinimit. At jun tz'inalikalaj ulew ri' katkanaj kanoq e kaweta'maj na ri' che in ri in Yahweh. ⁵Rumal rech che ri at xatzuq ri junalikalaj ati'tik e xe'ajach ri e'ajisra'el chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j pa ri uq'ij ri nimalaj k'ax, pa ri uq'ij ri itzelalaj k'ixb'al, ⁶je' na k'uri'! rumal ri nuk'aslemal, utzij ri Ajawxel Yahweh, katinmub'a' kan ri' pa kik'el e ri kik'el xas katroqataj na ri' ri at. ⁷Kinb'an na ri' chrech ri juyub' Se'ir jun tolonik e tz'inalikalaj ulew e kinchup uwach ri' ri winaq che kb'ek e kpetik pa ri ulew ri'. ⁸Kinnojisaj na ri' ri taq ujuyub' chkech kaminaqib'; pa ri taq ajuyub', pa ri taq'aj taq awulew e pa ronojel ri jetaq asiwan, ketzaq na ri' ri kaminaqib' che kekam rumal ri ch'ich' rech ch'o'j. ⁹Kinb'an na ri' chawech at jun junalikalaj tz'inalik ulew, ri jetaq atinimit tolonik ri' kekanaj kanoq, e ri ix kiweta'maj na ri' che in ri in Yahweh.

¹⁰Rumal rech che at kab'ij: «Ri keb' taq amaq' e ri keb' taq tinimit ewech in ri', ri uj kujch'akan ri' pakiwi' e keqechb'ej ri'», k'atek'uri', ri Yahweh k'o chila', ¹¹utz b'a' ri'! Rumal nuk'aslemal, utzij ri Ajawxel Yahweh, ri in, jeri' na k'uri' kinb'an na jacha ri uq'aq'al awayowal e ri awachixom xab'an at pakiwi' ri e'are'. Ri in kinb'an ri' che keta'max na nuwach, aretaq chi' kink'ajisaj na awach at, ¹²e ri at kaweta'maj na ri', che in, in Yahweh,

xinta' ronojel ri yoq'ob'al taq tzij xab'ij puwi' ri taq ujuyub' ri Isra'el aretaq chi' xab'ij: «K'isinaq tzij puwi', xjach chqech jeri' jacha qecha' ri uj». ¹³Xitak'ata' iwib' chnuwach ruk' ri yoq'ob'al taq itzij, k'i taq ri itzij xib'ij e ri in xinta' ronojel. ¹⁴Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Jun ki'kotemal chrech ronojel we ulew ri', ri in kinb'an chawech at tz'inalikaj ulew. ¹⁵Jeri' jacha xab'an at che xatki'kotik aretaq chi' ri rechb'al ri rachoch ri Isra'el xk'is tzij puwi', ri in jeri' na kinb'an na chawech at. Katk'extajik na ri' pa jun tz'inalik ulew ri at, che at ujuyub' ri Se'ir, xoquje' ronojel ri Edom, e keta'maxik na ri' che in ri in Yahweh.

Ri jetaq tzij puwi' ri jetaq ujuyub' ri Isra'el

36¹K'atek'uri', ri at, uk'ojol achi, chaq'axej ri tzij puwi' ri jetaq ujuyub' ri Isra'el. Kab'ij na ri': Ri ix, ix ujuyub' ri Isra'el, chitatab'ej ri utzij ri Yahweh. ²Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Rumal rech che ri k'ulel xub'ij piwi' we taq tzij ri': «¡Ja! ¡Ja! ¡Ja! We junalik taq juyub' ri' xokik qechb'al uj», ³utz b'a' ri'! chaq'axej b'a' ri utzij ri Dyos. Kab'ij na ri': Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Rumal rech che xk'is tzij piwi' e xayix iwach xaq jawije' wi, k'atek'uri' xixkechb'ej nik'aj taq tinimit chik, rumal rech che kixtozjb'exik e tze'b'al iwach kumal ri winaq, ⁴utz b'a' ri'! ri ix ujuyub' ri Isra'el, chitatab'ej b'a' ri utzij ri Ajawxel Yahweh. Jewa' kub'ij ri Ajawxel chkech ri juyub', chkech ri e'alaj taq juyub', chkech ri jetaq siwan e ri lya'nik taq ulew, chkech ri etolonik kanoq e chkech ri tinimit che man jun chi winaq k'o chupam, che xejach chuwach ri elaq' e chech ri ketzalexik kiwach kumal ri jetaq amaq' che kik'ulja'. ⁵Rumal k'uwa', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri in kinch'aw na pa ri uq'aq'al ri wachixom, kinb'ij na jun tzij chkech ri enik'a taq tinimit chik, chrech ronojel ri Edom, ri are' che ruk' ki'kotemal pa ranima' e nimal chrech pa ri ruxlab'al, xkikoj kib' chuwach ri wulew, xkechb'ej arech kkiya' ri uq'ayes pa ri elaq'.

⁶Rumal weri', chaq'axej ri tzij puwi' ri rulew ri Isra'el. Kab'ij na ri' chkech ri taq juyub', ri alaj taq juyub'; chkech ri taq siwan e ri lya'nik taq ulew: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Ri in kinch'awik rumal ri wachixom e rumal ri uq'aq'al woyowal; rumal rech che xik'axk'ob'ej ri yoq'ob'al xkib'an ri jetaq amaq' chiwech, ⁷rumal k'uwa' jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Nuwa'lisa'm ri' ri nuq'ab' aretaq chi' kinjikib'a' ub'ixik ri nutzij, che ri jetaq amaq' che xixkiyoq'o, kqaj ri' ri kiyooq'ab'al pakiwi' ri e'are'. ⁸K'atek'uri', ri ix, ix ujuyub' ri Isra'el, kk'iy ri' ri jetaq iq'ab' e kiya ri' ri jetaq iwach chkech ri enusiwantinimit Isra'el, rumal rech che xas tzalezem kub'ano. ⁹Ri in, xinpe iwuk', iwuk' ix xintzaliq uloq, ktik na iwach ri' e kixchakux na ri'. ¹⁰Ri in kinpoq'isaj kiwach ri' sib'alaj winaq piwi', ri ix, ix rachoch ri Isra'el. Pa taq ri tinimit kek'oji' winaq ri' e kyakitaj chi na jumul ri' ri k'isinaq tzij puwi'. ¹¹Kinpoq'isaj kiwach ri' ri winaq e ri jetaq awaj pa ri awulew, sib'alaj ke'alk'uwa'nik na ri'. Kinb'an na ri' che kek'yarik ri esiwantininit jacha ri ojer kanoq, sib'alaj utz chi na ri' kinb'an chiwech chuwach ri ojer kanoq e ri ix kiweta'maj ri' che in ri in Yahweh. ¹²Kinb'an na ri' ri achijab' che enuwinaq Isra'el, keb'inik pa ri iwulew. Ri at, at kech ri' e at kechb'al ri' e man kawesaj ta chi jumul ri' chkech ri ekalk'uwa'l.

¹³Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Rumal rech che xtzijox paw'i ri at: «che ke'atij winaq, e che aq'ilom ri atinimit arech ke'alk'uwa'la'nik», ¹⁴utz b'a' ri'! Ri at man ke'atij ta chi ri' ri winaq, ma ke'aq'il ta chi ri' ri atinimit arech ke'alk'uwa'lanik, utzij ri Ajawxel Yahweh. ¹⁵Man kinya' ta chi alaj ri' che katyoq' kumal ri jetaq tinimit chik, man kak'axk'ob'ej ta chi ri' che ri winaq ketze'n chawij, e ma ke'aq'il ta chi ri' ri atinimit arech ke'alk'uwa'lanik. Utzij ri Ajawxel Yahweh.

¹⁶Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri'! ¹⁷Uk'ojol achi, ri e'uwinaq ri rachoch ri Isra'el che ejeqel pa ojer pa ri kulew, xkib'an itzel chrech ri ulew rumal ri kib'e kuk'am e rumal ri kik'aslemaj, jeri' jacha ri utz'ilal jun ixoq che k'o ri uch'ajo'n, jeri' ri kik'aslemaj

chnuwach in. ¹⁸K'atek'uri', xinq'ejej ri uq'aq'al woyowal pakiwi' rumal ri kik'el che xkiq'ejej cho ri ulew e rumal ri jetaq mes che ruk' xketzelay uwach ri ulew. ¹⁹Xe'injub'uj ub'i ri e'are' chkixo'l ri jetaq amaq'. K'atek'uri', xejeqi' kan pa kaxlan taq tinimit. Ri in xinb'an q'atojtzij pakiwi' rumal ri kib'e kik'amom ub'ik e rumal ri kichak. ²⁰Chkixo'l ri jetaq amaq' jawije' xe'opan wi, xketzelay ri tyoxlaj nub'i, are kkaj kb'ix pakiwi' ri e'are': «E'are' ri uwinaq ri Yahweh, tek'uri' rajawaxik xe'el uloq pa ri kitinimit». ²¹K'atek'ut, ri in xintoq'ob'isaj uwach ri tyoxlaj nub'i, che ri tinimit Isra'el xretzelaj uwach chkixo'l ri jetaq tinimit jawije' xe'opan wi. ²²Utz b'a' ri! Chab'ij b'a' chkech ri rachoch ri Isra'el: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Man xa ta toq'ob'isab'al iwach ri ix che kinb'an in weri', ix rachoch ri Isra'el, xane rumal kintoq'ob'isaj ri tyoxlaj nub'i, che ri ix xiwetzelay uwach chkixo'l ri jetaq tinimit jawije' xixopan wi. ²³Ri in kintyoxrisaj na ri' ri nimalaj nub'i' che xetzelay uwach pa ri jetaq tinimit, che ix ri xiwetzelay uwach chkixo'l ri e'are'. K'atek'uri', ri jetaq amaq' keta'maj na ri' che in ri in Yahweh –utzij ri Ajawxel Yahweh– aretaq chi' ri in, rech utoq'ob'isaxik iwach ix, xink'ut ri tyoxlaj nub'i chkiwach e'are'. ²⁴K'atek'uri', kixink'am na uloq ri' chkixo'l ri jetaq amaq', kixinmulij na uloq ri' pa ronojel ri kaxlan taq ulew e kixintzalejisaj na ri' pa ri iwulew. ²⁵Kinchikij na ri' piwi' jun saqalaj ja' e ri ix, ix ch'ajch'oj ri' kixkanajik; kixinch'ajch'ob'ej na ri' chrech ronojel ri iwitzel ri itz'ilal e che ronojel ri jetaq imes. ²⁶K'atek'uri', kinya' na ri' chiwech jun k'ak' iwanima', kinkoj na ri' piwi' jun k'ak' uxlab'al, kinwesaj na ri' pa ri iti'ojalil ri jun ab'ajalaj iwanima', e kinya' na ri' chiwech jun ti'j iwanima'. ²⁷Kinkoj na ri' ri wuxlab'al piwi' ix e kixinb'ensaj ub'i ri' pa taq ri nupixab' e kik'aslemaj na ri' ri jetaq nutzij. ²⁸Kixjeqi' ri' pa ri ulew che in xinya'ow chkech ri itat. Ix ri' ix nuwinaq e in ri' Inidyos. ²⁹Ri in kixinkol na ri' chuwach ri jetaq imes; kinsik'ij na ri' ri triko e kinb'an na ri' ri arech sib'alaj uwach kuya'o, e man kixinya ta chi jumul ri' pa ri wi'jal. ³⁰Kinb'an na ri' che ri jetaq che' e ri uwach ulew sib'alaj uwach kuya'o, arech ri ix man kixk'ix ta chi jumul chkiwach ri jetaq tinimit rumal ri wi'jal kiriqo. ³¹Tek'uri', kna'taj ri' chiwech ri itzel ib'e e ri ichak che man utz taj. E kpe ixab' ri' chiwech ix rumal ri jetaq imak e ri jetaq iwetzelay. ³²Man rumal ta iwech ix kinb'an in weri' –utzij ri Ajawxel Yahweh –qas utz reta'maxik chib'ana' weri'. Chixk'ix b'a' e china'a' b'a' iwib' chuwach ri ib'antajik, ri ix che ix rachoch ri Isra'el.

³³Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Pa ri jun q'ij che ri in kixinch'ajch'o'b'ej chrech ronojel ri imak, kinb'an na ri' che ek'o sib'alaj winaq pa ri jetaq tinimit e kyakitaj chi na jumul ri jetaq k'olb'al che xk'is tzij puwi'; ³⁴ri ulew che nimalaj k'ax xb'an kan chrech, ktik chi na jumul uwach ri', che tolonik xkanaj kanoq chkiwach konojel ri winaq che keq'ax chila'. ³⁵K'atek'uri', kb'ix na ri': we jun ulew ri' che nimalaj k'ax b'anom kan chrech, xk'extajik pa jun utzalaj ulew rech ri Eden, e ri jetaq tinimit che xk'is kan tzij pakiwi', xewilix kanoq e k'aj xb'an kan chkech, kamik ri' ko itak'al chik e ejeqel chi winaq chupam. ³⁶K'atek'uri', ri jetaq amaq' che ek'o naqaj chiwech ix, keta'maj na ri' che in, in Yahweh xinyakowik ri k'isinaq tzij puwi' e che xinyak chi jumul ri xwilix kanoq. In in Yahweh xinb'ij weri' e kinb'an wa'.

³⁷Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: kinya' na alaj chkech ri rachoch ri Isra'el arech kinkitzukuj; arech kinb'an na chkech weri': kinpoq'isaj kiwach ejacha jun jt'ub' winaq ³⁸jacha ejupuq chikop che etyoxrisam, jacha ejupuq chikop che kimulin kib' pa ri Jerusalem pa taq ri uq'ij ri q'ijlanik. Jewa' unojisaxik ri jetaq atinimit che k'isinaq kan tzij pakiwi', e keta'maxik ri' che in ri in Yahweh.

Ri chaqi'j taq b'aq

37¹Ri uq'ab' ri Yahweh xopan panuwi', e xinuk'am ub'i ruk' ri ruxlab'al e xinuya panik'aj ri taq'ajalaj ulew che nojinaq chrech k'i taq b'aq. ²Xub'ano chwech kinq'ax chuxo'l ri b'aq pa ronojel k'olb'al. K'atek'uri', sib'alaj k'i ri b'aq k'o cho ri taq'aj ulew, e ri b'aq, chaqi'j taq b'aq. ³Kub'ij chwech: «Uk'ojol achi, ¿la loq' lo kek'astajik we b'aq ri'»? Ri in kinb'ij: «Ajawxel Yahweh, at aweta'm wa' weri'». ⁴Kub'ij chwech: «Chaq'axej ri utzij ri Dyos puwi' we jetaq b'aq ri'. Kab'ij na ri' chrech we chaqi'j taq b'aq ri', chitatab'ej ri utzij ri ajawxel Yahweh. ⁵Jewa kub'ij ri Ajawxel Yahweh chrech we taq b'aq ri': Je' nak'ut, ri in kinokisaj na ri' ri uxlab'axel iwuk' ix k'atek'uri' kixk'astajik na ri'. ⁶Kixinch'uq na ri' ruk' ri ib'och'il, kink'iyisaj na ri' iti'ojal, kixinch'uq na ri' ruk' itz'umal, kinya' na ri' iwuxlab'al e kixk'asi' na ri', e ri ix kiweta'maj na ri' che in ri in Yahweh». ⁷Xinq'axej ri utzij ri Dyos jacha ri taqanik xya' chwech. K'atek'uri', k'o xjaninik aretaq chi' kinq'axej ri utzij ri Dyos, chi xaqte' k'o jun nimalaj xib'rikil e ri jetaq b'aq e xkiriq kib'. ⁸Qas xinka'yik e xinwilo che xech'uqtajik ruk' taq ib'och'il, kk'iy uloq ri ti'ojal e puwi' ulik'em rib' ri uz'umal, tek'ut, man k'o ta uxlab'al pakiwi' ri b'aq. ⁹Kub'ij chwech: «Chaq'axej ri utzij ri Dyos ri uxlab'axel, chaq'axej ri utzij ri Dyos uk'ojol achi. Kab'ij na ri' chrech ri uxlab'axel: jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Chatpet uloq uxlabxel, pa ri kijeb' kyaqiq' uloq, che'axut'uj we kaminaqib' ri' arech kek'asi'k». ¹⁰Xinq'axej ri utzij ri Dyos jacha ri taqanik xya' chwech e ri uxlab'axel xpe pakiwi', xek'astajik, k'o kik'aslemal e xetak'i'k: ejun nimalaj ejt'ub' winaq.

¹¹K'atek'uri', xub'ij chwech: Uk'ojol achi, we taq b'aq ri', e'are wa' konojel ri e'ajuparachoch ri Isra'el. Ri e'are' tajin kkib'ij: «Chaqi'j ri taq qab'aq', k'isinaq tzij puwi' ri qeye'b'al, ri uj k'isinaq tzij paqawi'». ¹²Rumal weri' chaq'axej ri utzij ri Dyos. Kab'ij na ri' chkech ri e'are': Jewa'a' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Je' nak'ut, ri in kinjaq ri imuqub'al; ri in kinb'an na ri' che ri ix kixel na uloq pa taq ri imuqub'al, ri ix che ix nusiwantinimit, e kixintzalejisaj ub'i ri' cho ri rulew ri Isra'el. ¹³Ri ix kiweta'maj na ri' che in ri in Yahweh, aretaq chi' kintor ri imuqub'al e aretaq chi' kinb'an na che ri ix kixel uloq pa taq ri imuqub'al, ri ix, ix siwan nutinimit. ¹⁴Kinkoj na ri' ri wuxlab'al piwi' e ri kixk'asi' ri', e kixinjeqeb'a' na ri' cho ri iwulew, e ri ix kiweta'maj na ri' che in ri in Yahweh, in ri xinya'ow ub'ixik weri' e kinb'ano, utzij ri Yahweh.

Ri Juda e ri Isra'el xa

jun ajawib'al kib'anom

¹⁵Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri': ¹⁶K'atek'uri', ri at, at uk'ojol achi, chak'ama' ukoq jun ch'aqap che' e chatz'ib'aj puwi': «Juda e ri e'ajisra'el che ek'o ruk' are'». Chak'ama' chi ukoq jun chik ch'aqap che' e chatz'ib'aj chuwach: «Ri Jose (che uche'al ri Efra'im) e ronojel ri rachoch ri Isra'el che ek'o ruk' are'». ¹⁷Xa jun chab'ana' chkech ri keb' ch'aqap che' arech xa jun kub'an paq'ab' ri keb' ch'aqap che'. ¹⁸K'atek'uri', aretaq chi' ri e'uk'ojol ri siwantinimit kkib'ij na ri' chawech: «¿La man kab'ij ta chqech ri ucholaj weri'»? ¹⁹Chab'ij b'a chkech: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Je' nak'ut, ri in kink'am na ri' ri che' che rech ri Jose (ri k'o pa ri uq'ab' ri Efra'im) e ri jetaq ujuq'at ri Isra'el che ek'o ruk' are', kinkoj na puwi' ri jun che' che rech ri Juda, xa jun uch'aqapil che' ri' kinb'an chrech, e xa jun ri' kub'an pa nuq'ab'. ²⁰Ri ch'aqap taq che' jawi' xatz'ib'aj weri', chawuk'aj pa'q'ab' chkiwach ri e'are', ²¹k'atek'uri' chab'ij chkech: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri in ke'ink'am na ub'ik ri e'ajisra'el chkixo'l ri jetaq tinimit jawi' xeb'e ub'i wi. Ke'inmulij na ri' ri e'are' chi pa ronojel taq k'olb'al uloq e kinb'an na ri' arech ketzalej cho ri kulew. ²²Kinb'an na ri' chkech xa jun chi amaq' pa ri taq rulew Isra'el, e xa jun ri' ri ajawinel

chkech konojel ri e'are'; man kkiwok ta chi kib' ri' che ekeb' amaq', man kkijach ta chi kib' ri' pa keb' ajawib'al. ²³Man kkitzelaj ta chi kib' ri' ruk' ri kimes, ruk' ri nimalaj taq ketzelal e ruk' ronojel ri kamisanik kkib'ano. Ri in ke'inkol na ri' ri e'are' chuwach ronojel ri kimak xkib'ano e ke'inch'ajch'ob'ej na ri', k'atek'uri', ri e'are' enuwinaq ri' e ri in in kidyos ri'. ²⁴Ri nupataninel David are ajawinel ri' pakiwi' ri e'are' e are are' ri' jun chi ajuuq' chkixo'l konojel; kkinimaj ri' ri jetaq nutzij, kkib'an na ri' ri taq nupixab' e qastzij ri' kkik'aslemaj. ²⁵Kejeqi' na ri' pa ri ulew che ri in xinya' chrech ri nupataninel Jakob', jawije' xejeqi' wi ri itat. Pa junalik kejeqi' na ri' chila', ri e'are', ri ekalk'uwa'l e ri ekalk'uwa'l ri eri' taq kiman. Ri nupataninel David, are jun winaq ri' che pa junalik nim ub'antajik kuk' e'are'. ²⁶Kinb'an na ri' kuk' ri e'are' jun chapb'alq'ab' rech nimalaj utzil, che jun junalikaj chapb'alq'ab' ri' chkiwach e'are'. Ke'injeqeb'a' na ri' ri e'are', kinpoq'isaj na kiwach ri' e pa junalik kinkoj na ri' ri tyoxlaj nuk'olb'al chkixo'l. ²⁷Ke'injeqeb'a' ri', kinpoq'isaj na kiwach ri' ri e'are', e pa junalik ri' kinkoj na ri tyoxlaj nuk'olb'al chkixo'l ri e'are', in ri' in Kidyos e ri e'are' esiwan nutinimit ri'. ²⁸K'atek'uri', ri jetaq amaq' keta'maj na ri' che in ri in Yahweh, ri kutyoxrisaj ri Isra'el, aretaq chi' pa junalik kk'o'ji' ri tyoxlaj nuk'olb'al chkixo'l.

Ri jetaq tzij puwi'

ri Gog rajawinel ri Magog

38¹Ri utzij ri Yahweh xpe wuk', jewa' we taq tzij ri': ²Uk'ojol achi, chasuk'ub'a' apanoq ri apalay chuwach ri Gog, jela' apanoq pa ri utinimit ri Magog, winaq nim ub'antajik, kinimal ri Meshek e ri Tub'al, e chaq'axej ri utzij ri Dyos puwi'. ³Kab'ij na ri': Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Ri in kinb'ij jun tzij paw'i' Gog, winaq nim ub'antajik, kinimal ri Meshek e ri Tub'al. ⁴Kinb'an na ri' che ri at kasutij awib', kinkoj na ri' jetaq ch'ich' chachi' e katinwesaj ub'i ri' ri at kuk' konojel e'awajch'ojab', ri kej e ri ekejb'enaq ri kej, konojel kikojom ri to'b'al kib', sib'alaj ek'i, kuk'am ri to'b'al kech e ri utzalaj taq kich'ich' rech ch'o'j.

⁵Ri Persi'a, ri Kush e ri Put, k'o kuk' ri e'are', konojel kuk'am ri to'b'al kech e ri ch'uqb'al kkikojo. ⁶Ri Gomer ruk' konojel ri erajch'o'jab', ri B'et-Togarma pa ri uk'isb'al ri uroxkut kaj ruk' konojel ri erajch'o'jab', ek'i taq tinimit ek'o awuk'. ⁷Chasuk'umaj awib', utzalaj usuk'umaxik awib' chab'ana', ri at e konojel ri e'awajch'o'jab' che kimulim kib' chawij e chinapataniy ri in.

⁸Aretaq chi' q'axinaq chi sib'alaj q'ij, kopan na ri' awuk' nik'aj taq taqanik. Aretaq chi' q'axinaq chi k'i taq junab', ri at katpe na ri' pa ri tinimit, jawi' ri siwantinimit xe'animaj ub'i chuwach ri ch'ich' rech ch'o'j e xemuluxik chkixo'l ek'i taq tinimit pa taq ri juyub' rech ri Isra'el, che ek'i taq junab' k'isinaq tzij puwi'. Chi aretaq chi' etastalik apan chkech ri enik'aj taq tinimit chik, ri e'are' ekanajinaq pa ja'maril. ⁹Ri at katpaqi' na ri', katb'e na ri' jeri' jacha at jun nimalaj kyaqiq', at jeri' na k'uri' jacha jun sutz' che kuch'uq uwi' ri ulew, ri at e konojel ri e'awajch'o'jab' e ri ek'i taq siwantinimit che ek'o awuk'.

¹⁰Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Pa we jun q'ij ri', kpe ri' pa awanima' nik'aj taq chomanik, e kachomaj na ri' itzel taq chomanik. ¹¹Kab'ij na ri': «Ri in kinpaqi' na ub'i ri' chrij jun ulew che man k'o ta erajch'o'jab', kinb'e ub'i ri' chkij nik'aj winaq che ja'maril ek'olik e che ejeqel pa nimalaj utzil. Konojel e'are' ejeqel pa nik'aj taq tinimit che man k'o ta utapya, man k'o ta ch'ich' taq uchi' ri jetaq tinimit e xoquje' man k'o ta utz'apib'al ri jetaq tinimit». ¹²Ri at, katb'e na chrech ri elaq' e chrech ub'anik ri ach'akoj, kakojo' na ri' aq'ab' pakiwi' nik'aj taq tinimit che ek'o chi winaq chuwach aretaq chi' k'isinaq kan tzij pakiwi' e pakiwi' ri winaq che emulim uloq chkixo'l ri jetaq amaq', ri e'are' e'ajyuq'ab' e e'ajk'ayib', ri e'are' che ekanajinaq xas pa uk'u'x ri uwachulew. ¹³Ri Sheb'a, ri Dedan, ri e'ajk'ayib' rech ri Tarsis e konojel ri e'alaj taq koj kkib'ij na ri' chaweche: «¿La atpetinaq

chrech ri elaq'? ¿La xa kab'ana' ri ach'akoj at che ke'amulij ri e'awajch'ojab'? ¿La are kawaj kak'am ub'i ri q'an pwaq e ri saq pwaq, arech kawechb'ej ri ejupuq taq awaj e ri taq jastaq, arech kk'oji'k jun nimalaj ach'akoj?».

¹⁴Rumal weri', chaq'axej ri utzij ri Dyos ri at che at uk'ojol achi. Kab'ij na ri' chrech ri Gog: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. ¿La man tzij taj che pa we jun q'ij ri', aretaq chi' ri e'nuwinaq Isra'el ejeqel pa ri ja'maril, ri at katb'e ub'i ri'? ¹⁵Kaya' kan ri' ri awachoch pa ri nimalaj Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij, ri at e ek'i taq tinimit ri' kepe awuk', konojel ri' kikejb'em ri kej, ek'i e'ajch'o'jab' che man loq' taj ke'ejalaxik. ¹⁶Katpaqi' b'i ri' chrij ri nutinimit Isra'el, jeri' at jacha jun sutz' che kuch'uq' uwi' ri uwachulew. Pa ri uk'isb'al ri taq q'ij, ri in katink'am uloq ri' chrij ri nutinimit arech ri jetaq amaq' keta'maj nuwach, aretaq chi' kink'ut na ri' nutyoxil chkiwach, xas rumal awech at Gog.

¹⁷Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ojer kanoq ri in xinb'ij jun tzij paw'i ri at kumal ri enupataninel ri eq'axel taq utzij ri Dyos rech ri Isra'el, ri e'are' che xkiq'axej ri utzij ri Dyos pa we taq junab' ri', che ri in kinb'an na arech katpe pakiwi' ri e'are'. ¹⁸Pa we jun q'ij ri', aretaq chi' ri Gog kb'e puwi' ri rulew ri Isra'el –utzij ri Ajawxel Yahweh– kink'is ri' uq'aq'al woyowal chiwij. Pa ri uq'aq'al woyowal, ¹⁹pa ri wachixom, pa ri k'ax kinna'o kinb'ij weri': pa we jun q'ij ri', kinjikib'a' ub'ixik weri', che k'o jun nimalaj kab'raqan ri' puwi' ri rulew ri Isra'el. ²⁰K'atek'uri', keb'irb'it na ri' chnuwach ri jetaq kär ek'o pa ri polow e ri echikop ajuwokaj, ri echikop rech ri uwachulew, konojel ri ekumatz che kkijuruj kib' cho ri ulew e konojel ri winaq ek'o chuwachulew. Ketzaq uloq ri' ri jetaq juyub', ketzaq uloq ri' ri nimalj taq ab'aj, ketzaq uloq ri' cho ri ulew ri jetaq tapya. ²¹Kinsik'ij na ri' puwi' ri are' ronojel uwach k'ax, kinsik'ij na ri' sib'alaj ch'ich' rech ch'oj e kkikoj na ri' ri ch'ich' chb'il kib'. ²²Kink'ajisaj na uwach ruk' ri b'innelyab'il e ri kik'el, kinpetisaj uloqo ri' jun nimalaj jab', jun saqtew, jun q'aq' e ri asufre, puwi' ri are', pakiwi' ri erajch'o'jab' e pakiwi' ri ek'i taq ajch'o'jab' che ek'o ruk' ri are'. ²³Kink'ut na ri' nunimal e ri nutyoxil, kink'ut na wib' ri' chkiwach ek'i taq amaq', k'atek'uri' keta'maxik na ri' che in ri in Yahweh.

39¹K'atek'uri' ri at, at uk'ojol achi, chaq'axej utzij ri Dyos puwi' ri Gog. Kab'ij na ri': Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Ri in, in ko waral chawach arech katink'ule'laj, ri at che at Gog, ri at che at winaq nim ab'antajik, ri at che at kinimal ri Meshek e ri Tub'al. ²Ri in kinb'an na ri' che kattzalij uloq ri' pa ri ab'e, kin k'am ab'e, kinb'an na ri' che ri at katpaqi' uloq pa ri nimalaj Rikyaq'ab' ri Relb'alq'ij e kink'an ub'i ab'e ri' pa ri taq ujuyub' ri Isra'el. ³Kinq'ip na ri' ri ach'ab' pa ri umox aq'ab' e kinb'an na ri' che pa ri awikyaq'ab' ktzaq ub'i ri taq ak'yaqb'al. ⁴Katqaj na ri' pa taq ri juyub' rech ri Isra'el, ri at, konojel ri e'awajch'ojab' e ri jetaq tinimit che eb'enaq ub'i awuk'. Katinjach chkiwach ri chikop ajuwokaj che eb'anal k'ax arech katkitijo, katinjach chkiwach ri chikop eb'anal taq k'ax che ek'o chuwachulew: ⁵Katqaj na ri' pa unik'ajal ri ulew, rumal rech che ri in xinb'in weri', utzij ri Ajawxel Yahweh. ⁶Kintaq na ub'i q'aq' ri' puwi' ri Magog e pakiwi' ri ja'maril ejeqelik pa ri ch'aq'ap taq ulew ek'o pa ri polow, e ri e'are' keta'maj na ri' che in ri in Yahweh. ⁷Kink'ut na ri' ri tyoxlaj nub'i chkixo'l ri nutinimit Isra'el, man kinya' ta chi alaj ri' che ketzelax chi jumul ri tyoxlaj nub'i, e ri jetaq amaq' keta'maj na ri' che in ri in Yahweh, in tyox pa ri Isra'el.

⁸Je' nak'ut, weri' kpetik, e qastzij wa' che kb'antajik –utzij ri Ajawxel Yahweh– are wa' ri jun q'ij che nuya'om ub'ixik. ⁹K'atek'uri', ri e'siwantinimit pa ri Isra'el ke'eluloq ri' che uporoxik pa ri q'aq' ri jetaq ch'ich' rech ch'o'j, ri jetaq nima'q e ko'lik taq tob'al ib', ri jetaq ch'ab' e ri jetaq k'yaqb'al, ri ikyaq e ri k'yaqb'al ch'ich'. Kkib'an na ri' jun q'aq' ruk' weri' wuqub' junab'. ¹⁰Man keb'e ta chi ri' che utzukuxik si' chuxe' taq che', man k'o ta chi che' ri' kkijikaj pa ri k'ache'laj, rumal rech che kkib'an na ri' ri q'aq' ruk' ri jetaq ch'ich' rech ch'oj.

Kkib'an na ri' ri elaq' chkech ri xe'kelaq'aj ri e'are', kkik'am na ub'i ri' ri ch'akoj chkech ri jachintaq xekelaq'aj ri e'are', utzij ri Ajawxel Yahweh.

¹¹Pa we jun q'ij ri', kinya' na ri' chrech ri Gog ri umuqub'al pa ri Isra'el, jun k'olb'al che nim ub'antajik, are ri jun taq'aj k'o pa ri rulew ri Ob'erim, pa ri relb'alq'ij pa ri polow, ri taq'aj ulew che kuram kib'e jachintaq keb'in chila'; chila' kinmuq na ri' ri Gog e ri ek'i taq uwinaq, k'atek'uri' kb'ix na ri' chrech we taq'aj ulew ri': Taq'aj ulew rech ri Hamon-Gog. ¹²Ri rachoch ri Isra'el ke'umuq na ri' arech kuch'ajch'ob'ej ri ulew wuqub' ik'. ¹³Konojel ri siwantinimit ke'ok il ri' chkimuqik, e weri' kuya' nimalaj kib'i pa ri jun q'ij che ri in xink'ut ri nuq'ijil, utzij ri Ajawxel Yahweh. ¹⁴Kkicha' enik'aj achijab' ri', ri kichak are ri' che amaq'el keb'e chutzalexik ri ulew e kekimuqu ri kaminaqib' che ekanajinaq kan pa taq ri ulew, arech kkich'ajch'ob'ej uwach ri ulew. Aretaq chi' q'axinaq chi wuqub' ik' kkichaplej chi utzukuxik jumul ri'. ¹⁵Aretaq chi' we winaq ri' ketzukun pa ri ulew, we jun chkech kril jetaq b'aq rech winaq, kukoq na ri' chutzal jun ab'aj, chi k'ate' na ri emuqul kaminaqib' kkimuqo pa ri taq'aj ulew rech ri Hamon-Gog, ¹⁶(xoquje' Hamona ub'i jun tinimit), kb'an weri' arech kch'ajch'ob'ej ri uwachulew.

¹⁷E paw'i ri at, at uk'ojol achi', jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Chab'ij b'a' chkech ronojel kiwach ri chikop ajuwokaj e chkech konojel ri chikop rech uwachulew: Chimulij b'a' iwib' chixpet uloq, chi pa ronojel k'olb'al chimulij uloq iwib' rumal ri tab'al toq'ob' che kinya' na in chiwech, jun nimalaj tab'al topq'ob' puwi' ri jetaq juyub' rech ri Isra'el, kitij na ti'j ri' e kiqu muj na kik'el ri'. ¹⁸Kitij na ri' kiti'ojal ri e'utzalaj taq ajch'o'jab', kiqu muj na ri' ri kikik'el ri winaq che nim kib'antajik cho ri uwach ulew. Konojel ri e'are' e'ama' ta chij, e'alaj taq chij, e'ama' taq k'isik, echom taq ama' wakax ek'o pa ri B'asan. ¹⁹Ri ix kinojisaj iwib' ri' chrech sib'alaj xepo chi k'ate' na man kiwaj ta chik e kiqu muj na ri' ri kik'el xas k'ate' na ix q'ab'arel chik, weri' kib'ano pa we tab'al toq'ob' che ri in kinya' na chiwech. ²⁰Ri ix kinojisaj ipam ri' cho ri numexa, chrech ri jetaq kej e chkech xkikejb'ej ri kej, chkech utzalaj taq ajch'o'jab' e chkech konojel kiwach ajch'o'jab', utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri uk'isb'alil

²¹Jeri' na k'uri uk'utik ri nuq'ijil kinb'ano chkiwach ri jetaq amaq' e konojel ri jetaq amaq' che ek'ulja' apanoq, kkil na k'uri' ri q'atojtzij kinb'an na e ri nuq'ab' che kinkoj na pakiwi' ri e'are'. ²²K'atek'uri', ri rachoch ri Isra'el kreta'maj na ri' che in ri in Yahweh Inudyos chi pa we jun q'ij ub'ik ri' e pa junalik. ²³Xoquje', ri jetaq amaq' chik keta'maj na ri' che rumal ri umak ri rachoch ri Isra'el chnuwach in, xek'am ub'i pa nik'aj taq tinimit chik, e rumal rech che ri e'are' man xkijikomaj ta ri kitzij chwech, ri in xink'u' ri nupalaj chkiwach e xe'injach pakiq'ab' ri ekik'ulel, e konojel xeqaj chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j. ²⁴Ri in xinb'an chkech jeri' jacha ri taqal chkij rumal ri ketzalal e ri kimak, k'atek'uri' xink'u' ri nupalaj chkiwach. ²⁵Rumal k'uwa' jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Uchanim ri' ke'intzalej na ri e'uwinaq ri Jakob', winaq che xek'am ub'i pa nik'aj taq amaq' chik, kintoq'ob'isaj na uwach ri' konojel ri rachoch ri Isra'el, k'atek'uri', kink'ut na ri' che in achixom chrech ri tyoxlaj nub'i.

²⁶Ri e'are' man kkina'taj ta chi ri' ri kik'ixb'al e ronojel ri keb' kanima' xkib'an chwech, aretaq chi' ruk' ja'maril kejeqi' kanoq pa ri kitinimit, e man k'o ta jun winaq ri' kub'an chi k'ax chkech. ²⁷Aretaq chi' ke'intzalejisaj uloq in pa taq ri tinimit e ke'inmulij uloq pa taq ri kitinimit ri ekik'ulel, kinq'alajisaj na ri' ri nutyoxil kuk' ri e'are' chkiwach ek'i taq amaq', ²⁸e keta'maj na ri' che in ri in Yahweh Kidyos -aretaq chi' xek'amtajik ub'i wumal pa taq nik'aj tinimit chik, k'atek'uri', ke'inmulij chi uloq ri' ri e'are' pa ri kulew, e ma k'o ta jun ri'

kinya' kanoq jela'. ²⁹Man kink'u' ta chi jumul ri' ri nupalaj chkiwach, rumal rech che kinq'ejej na ri' ri wuxlab'al pakiwi' ri rachoch ri Isra'el, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri k'ak' Nim Rachoch ri Dyos

40¹Aretaq chi' juwinaq job' junab' chik che ri uj ujk'amom chi ub'ik pa jun tinimit chik, pa ri uchaple'xik k'ak' junab', pa ri lajuj q'ij rech ri ik', kajlajuj junab' chi aq'anoq che tzaqinaq chi ri tinimit, xas pa we jun q'ij ri', ri uq'ab' ri Ajawaxel xpe panuwi'*⁴⁰. Xinuk'am ub'i jela'. ²Pa taq tyoxlaj taq ichik', xinuk'am ub'i ri Dyos pa ri utinimit ri Isra'el e xinuya' koq puwi' jun nimalaj juyub', e puwi', jacha yakom jun tinimit pa ri umox relb'alq'ij. ³Xinuk'am ub'i jela', k'atek'uri' k'o chila' jun achi jeri' ri uwachb'al jacha ri saq ch'ich'. K'o puq'ab' jun k'am rech lino e jun che' che rech etab'al, tak'al chuchi' ri tinimit. ⁴Ri achi xub'ij chwech: «Uk'ojol achi', utz rilik chab'ana', utz utatab'exik chab'ana, qas chatak'b'a' ri axikin chrech ronojel ri jastaq che kink'ut na chawach, rumal rech che xatink'am uloq waral arech kink'ut weri' chawach. Kaya' ub'ixik chrech ri rachoch ri Isra'el ronojel ri jastaq kawilo».

Ri jun tapya che k'o chrij ri ja

⁵K'atek'uri', ri Nim Rachoch ri Dyos ronojel sutul rij ruk' jun tapya. Ri jun achi che k'o jun che' rech etab'al puq'ab', kretaj waqib' q'ab' ruk' ri jun uq'ab' chik. Xretaj ri upimal ri jun tapya: jun etab'al, e ri raqan: jun etab'al.

Ri rokib'al ja pa ri relb'alq'ij

⁶K'atek'uri', xpe uloq pa ri rokib'al ri Ja che kka'y apan chuwach ri relb'alq'ij, xel ub'i chuwach ri kmukal e xretaj ri rokib'al ub'ik ri uchi' ri Ja: jun vara ri uqajib'al ub'i pa ri ulew.

⁷Ri k'olib'al: kretaj jun vara ri raqan che ktzale'ik e jun vara ri uwach, ri raqan taq ja che k'o chuxo'l taq ri k'olib'al: kretaj job' xk'ab', e ri rokib'al ri uchi' ri Ja, chutzal ri q'axeb'al jun uchi'ja chik, chupam ri k'olib'al: kretaj jun vara. ⁸Xretaj ri q'axeb'al jun uchi'ja chik, chupam uloq: kretaj jun vara. ⁹Xretaj ri q'axeb'al jun uchi'ja chik: wajxaqib' xk'ab'; ri raqanja keb' xk'ab'; ri q'axeb'al jun uchi'ja chik xkanaj kan chupam. ¹⁰Ri taq uk'olib'al ri uchi' Ja che k'o pa ri relb'alq'ij, oxib' k'olik chujujunal chrech ri utzaltmal, junam unimal chi oxib'; ri jetaq raqanja, xoquje' junam ri unimal pa ronojel taq ri utzaltmal. ¹¹Xretaj ri uwach ri rokib'al ri uchi' ri Ja: lajuj xk'ab', e ri raqan, oxlajuj xk'ab'. ¹²K'o jun toq'b'al xan chuwach taq ri k'olib'al, chujujunal taq ri toqb'al xan kretaj jun xk'ab' pa taq ri utz'altmal e ri k'olib'al waqib' xk'ab' ri unimal chujujunal utzaltmal. ¹³Xretaj ri uchi' Ja, kumajij ub'i chupam e kopan chupam ri jun ch'aqap chik, ri uwach juwinaq job' xk'ab', ri rokib'al jun k'o chuwach ri jun chik. ¹⁴Xretaj ri q'axeb'al jun uchi'ja chik juwinaq xk'ab', ri okib'al kusutij rij ri uchi' ri Ja. ¹⁵Qas chuwach ri uchi' Ja jawi' k'o wi ri okib'al che kopan chupam ri q'axab'al jun uchi'ja chik che k'o chupam ri okb'al: kawinaq lajuj xk'ab'.

¹⁶Ri alaj taq k'olib'al chupam ri ja, k'o taq uwantana. Xoquje' ri q'axeb'al jun uchi'ja chik k'o uwantana. Ri jetaq raqanja rech ri q'axb'al jun uchi'ja chik wiqom ruk' ramux pa ronojel utzaltmal.

Ri uwaja che k'o chuwach ri Ja

¹⁷Xinuk'am ub'i cho ri uwaja che k'o chuwach ri Ja, e chila' xinwil nik'aj nimja e nik'aj taq ab'aj che nuk'um e che usutim rij ri uwaja, kawinaq lajuj nimja k'olik. ¹⁸Ri jetaq ab'aj nuk'um, k'olik pa ronojel utzaltmal ri uchi' taq Ja, ri ab'aj b'enaq pa ri ulew jacha b'enaq pulew ri jetaq uchi' Ja, are wa' ri nuk'um ab'aj che k'o ikim. ¹⁹Xretaj ri uwach ri k'ayb'al, qas pa ri uwachb'al ri uchi' Ja che k'o ikim e kopan pa ri uwach ri k'ayb'al che k'o uloq chupam, chrij kretaj o'k'al xk'ab' (pa ri relb'alq'ij e pa ri urox uxkut kaj).

Ri uchi'ja pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij

²⁰Ri uchi' Ja rech ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij, che k'o puwi' ri k'ayb'al che k'o uloq chrij, xretaj ri raqan e ri uwach. ²¹Ri oxib' uk'olib'al che k'o chjunal utzaltmal, ri raqanja e ri uq'axeb'al jun uchi'ja chik junam unimal ruk' ri nab'e uchi' Ja: kawinaq lajuj xk'ab' ri raqan ktzale'ik e juwinaq job' ri uwach. ²²Ri jetaq uwantana, ri uq'axb'al jun uchi'ja chik e ri uramux junam ri unimal ruk' ri uchi'ja che kujaq rib' pa ri relb'alq'ij. Kb'an ub'i paqalem chila' pa wuqub' kmuk e ri uq'axeb'al jun uchi'ja chik k'o chupam. ²³K'o jun uchi'ja pa ri jun k'ayb'al che k'o chupam, chuwach ri uchi'ja rech ri Rikyaq'ab' ri relb'al q'ij, jeri' jacha ri uchi'ja k'o pa ri relb'alq'ij. Xretaj ri uxol' k'olik chech jun uchi'ja e chech jun chik: ok'al xk'ab'.

Ri uchi'ja pa ri Umox ri relb'alq'ij

²⁴Xinuk'am ub'i pa ri Umox ri relb'alq'ij: K'o chila' jun uchi'ja chuwach ri rikyaq'ab' ri relb'alq'ij; xretaj ri taq k'olib'al, ri raqanja e ri q'axeb'al jun uchi'ja chik, junam ri unimal k'olik. ²⁵Ri uchi'ja k'o jetaq uwantana jacha ri q'axeb'al jun uchi'ja chik, k'o ri taq wantana pa ronojel k'olib'al, jeri' jacha ri nik'aj taq wantana chik; ri uchi'ja kretaj kawinaq lajuj xk'ab' ri raqan ktzale'ik e juwinaq job' ri uwach, ²⁶e ri kmuk aq'anb'al k'o wuqub' ukmukal; ri q'axeb'al jun uchi'ja chik chupam uloq k'o wi, e k'o ramux, jun ramux chjunal utzaltmal puwi' ri jetaq raqanja. ²⁷K'o jun uchi'ja pa ri k'ayb'al che k'o uloq chupam, chuwach ri umox relb'alq'ij, xretaj ri uxol' k'olik chuxol' chjunal uchi'ja ruk' jun chik, pa ri umox relb'alq'ij: k'o o'k'al xk'ab'.

Ri k'ayb'al che k'o uloq chupam.

Ri uchi'ja k'o pa ri Umox relb'alq'ij

²⁸K'atek'uri' xinuk'am ub'i pa ri k'ayb'al che k'o uloq chupam, xinuk'am ub'i pa ri jun uchi'ja che k'o pa ri umox ri relb'alq'ij, xretaj ri uchi'ja chuwach ri umox relb'alq'ij, junam ri unimal; ²⁹ri taq uk'olib'al, ri raqan taq ja, e ri q'axb'al jun uchi'ja chik, junam ri unimal k'olik. Ri uchi'ja e ri q'axb'al jun uchi'ja chik, k'o jetaq uwantana pa ronojel utzaltmal; kretaj kawinaq lajuj xk'ab' ri raqan ktzale'ik e juwinaq job' ri uwach. ³⁰E ri uchi' ri ja q'axeb'al pa jun chik ja, kretaj juwinaq job' xk'ab' ri uwach e ri q'e'lik raqan. ³¹Ri q'axb'al jun uchi'ja chik ktortajik chuwach ri k'ayb'al che k'o uloq chrij. K'o uramux chuwach ri jetaq raqanja e ri ukmuk aq'anb'al wajxaqib' ukmukal k'olik.

Ri uchi'ja k'o pa ri Relb'alq'ij

³²Xinuk'am ub'i pa ri k'ayb'al che k'o uloq chupam chuwach ri relb'alq'ij e xretaj ri uchi'ja; junam ri unimal k'olik; ³³ri taq uk'olib'al, ri raqan taq ja e ri q'axb'al jun uchi'ja chik junam ri unimal k'olik. Ri uchi'ja e ri uq'axb'al jun uchi'ja chik k'o jetaq uwantana pa ronojel utzaltmal; k'o kawinaq lajuj xk'ab' ri raqan ktzale'ik e juwinaq job' ri uwach. ³⁴Ri uq'axb'al jun uchi'ja chik ktortajik chuwach ri k'ayb'al che k'o uloq chrij. K'o ramux chuwach ri jetaq raqanja pa ronojel utz'altmal, e ri ukmuk aq'anb'al wajxaqib' ukmukal k'olik.

Ri uchi'ja k'o pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij

³⁵K'atek'uri', xinuk'am ub'i pa ri jun uchi'ja che k'o chuwach ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij e xretaj, junam ri unimal k'olik; ³⁶ri taq uk'olib'al, ri raqan taq ja, ri q'axb'al jun uchi'ja chik junam ri unimal k'olik. Ri uchi'ja k'o jetaq uwantana pa ronojel utzaltmal; kawinaq lajuj xk'ab' ri raqan ktzale'ik e juwinaq job' ri uwach. ³⁷Ri q'axb'al jun uchi'ja chik ktortortajik chuwach ri k'ayb'al che k'o uloq chrij. K'o ramux chuwach ri raqan taq ja, chuwach chjujunal utz'altmal, e ri ukmuk aq'anb'al k'o wajxaqib' ukmukal.

Ri taq rachi'l ri jetaq uchi'ja

³⁸K'o jun nimja, che ri rokib'al k'o pa ri uq'axb'al jun uchi'ja chik kuriq rib' ruk' ri unimal uchi'ja. Waral ri' kch'aj ub'ik ri tzujb'al rech ri jetaq holokosto. ³⁹K'atek'uri', pa ri q'axeb'al jun uchi'ja chik, k'o pa ronojel utz'altmal keb' mexa arech kech'ol ri jetaq tzujb'al rech ri jetaq holokosto, ri jetaq tab'al toq'ob' rumal ri makaj e ri taq tab'al toq'ob' rumal ri jetaq makaj che man chub'anik taj xb'anik. ⁴⁰Pa ri utz'altmal che k'o kanoq chrij, jawi' ke'aq'an ub'ik ri winaq che keb'e pa ri rokb'al ri uchi'ja pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij, k'o keb' mexa e pa ri utz'altmal ri q'axeb'al jun uchi'ja chik, k'o keb' mexa chik. ⁴¹K'o kijeb' mexa pa jun utz'altmal e kijeb' mexa chik pa ri jun chik utz'altmal ri uchi'ja, weri' kub'an wajxaqib' mexa, e are wa' kkojik aretaq chi' kekamisaxik ri jetaq chikop. ⁴²Xoque' k'o kijeb' ab'aj mexa, chakum ri ab'aj, rech ri jetaq holokostos, ri raqan ktzale'ik jun xk'ab' ruk' nik'aj, ri uwach jun xk'ab' ruk' nik'aj e ri raqan jun xk'ab', puwi' weri' kya koq ri jetaq chukb'al che kokisaxik che kikamisaxik ri jetaq chikop rech ri holokosto e ri tab'al toq'ob'. ⁴³K'o taq tzaqb'al kik'el, ri uwach kretaj jun q'ab'aj, jeri' ronojel ri usutum rij. Puwi' we taq mexa ri' kya koq ri ti'ij rech ri sipanik.

⁴⁴K'atek'uri', xinuk'am ub'i pa ri k'ayb'al che k'o uloq chupam; chila' k'o keb' nimja pa ri k'olib'al che k'o uloq chupam, ri jun k'o cho ri utz'altmal ri Rikyaq'ab' relb'alq'ij chuwach ri umox relb'alq'ij, ri jun chik k'o cho ri utz'altmal ri uchi'ja rech ri Umox relb'alq'ij kka'y apanoq chuwach ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij. ⁴⁵Xub'ij chwech: «We nimja ri' che k'o chuwach ri rikyaq'ab' ri relb'alq'ij kech ri echuchqajawib' che kkipatanjij ri Nim Rachoch ri Dyos. ⁴⁶K'atek'uri', ri nimja che k'o chuwach ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij kech ri echuchqajawib' che kkipatanij ri tab'al toq'ob. E'are ri e'uk'ojol ri Sadok, ri e'are', ek'o chkixo'l ri e'uk'ojol ri Levi, che keqeb' ruk' ri Yahweh che upatanaxik ri Are'».

Ri k'ayb'al che k'o uloq chupam ri Nim Rachoch ri Dyos

⁴⁷Xretaj ri k'ayb'al, o'k'al xk'ab' ri raqan ktzale'ik e o'k'al xk'ab' ri uwach. Weri' kijeb' utzaltmal junam ketanik, e ri ab'aj rech tab'al toq'ob' k'o chuwach ri Nim Rachoch ri Dyos.

**Ri Nim Rachoch ri Dyos. Ri Ulam on
ri q'axb'al jun uchi'ja chik**

⁴⁸Xinuk'am ub'i pa ri Ulam rech ri Nim Rachoch ri Dyos, e xretaj ri raqan taq ja rech ri Ulam: job' xk'ab' chjunal utz'altmal, e ri uwach ri uchi'ja rech ri Ulam, oxib' xk'ab' chjunal utz'altmal. ⁴⁹Ri unimal ri raqan ktzale'ik rech ri Ulam juwinaq xk'ab', e ri uwach kab'lajuj xk'ab': K'o lajuj ukmukal arech ke'aq'an ub'i ri winaq, k'atek'uri' k'o jetaq raqanja chunaqaj ri raqan taq ja, k'o jun chjunal utz'altmal.

Ri Hekal on ri Tyoxlaj K'olb'al

41¹Xinuk'am ub'i pa ri Hekal e xretaj ri raqan taq ja: kretaj waqib' xk'ab' ri uwach che jun ri utzaltmal e waqib' ri jun chik utz'altmal. ²Ri unimal uwach pa ri rokib'al ri Hekal lajuj xk'ab', e ri jetaq xan pa ri rokib'al ri Hekal: job' xk'ab' pa jun ri utz'altmal e job' xk'ab' pa ri jun chik utzaltmal. Xretaj ri raqan ktzale'ik: kawinaq xk'ab' e ri uwach juwinaq xk'ab'.

Ri Deb'ir

³Kok ub'ik e xretaj ri raqanja che k'o pa ri okib'al ub'ik. Kretaj keb' xk'ab'; k'atek'uri', ri okib'al: waqib' xk'ab' e ri jetaq uxan ri okib'al: wuqub' xk'ab'. ⁴Xretaj ri raqan ktzale'ik: juwinaq xk'ab' e ri uwach: juwinaq xk'ab' pa ri jun utz'altmal che k'o chuwach ri Hekal; k'atek'uri', xub'ij chwech: «Are wa' ri Tyoxlaj K'olb'al chkiwach ri Tyoxlaj taq K'olb'al».

Ri utzaltmal ri Nimja

⁵K'atek'uri', xretaj ri utapya ri Nim Rachoch ri Dyos: waqib' xk'ab'. Ri unimal ri uwach ri utz'altmal, kretaj kijeb' xk'ab', ronojel ri utzaltmal ri Nim Rachoch ri Dyos. ⁶Ri jetaq nimja ek'o nik'aj puwi' chik, paqalinaq oxib' taq ja, chjunal ja k'o juwinaq lajuj unimja. Ri jetaq nimja e'okinaq pa ri utapya, we tapya ri' are ri' ri uxanal ri jetaq nimja, nojimal knitz'ar ub'ik; k'atek'ut, man knitz'ar ta ub'ik pa ri utapya ri Nim Rachoch ri Dyos. ⁷Ri uwach ri jetaq nimja knimar ub'ik chjunal, jeri' jacha ri unimal che kk'am ub'ik ruk' ri xan, weri' pa ronojel utzaltmal ri Nim Rachoch ri Dyos.

⁸K'atek'uri', xinwilo che ri Nim rachoch ri Dyos pa ronojel utzaltmal jun vara qajinaq pulew: ri uqajb'alil ri ab'aj kretaj waqib' xk'ab'. ⁹Ri upimal ri xan che k'o chrij ri jetaq nimja kretaj job' xk'ab'. K'o jun b'e chuxo'l ri jetaq nimja rech ri Nim Rachoch ri Dyos ¹⁰e ri jetaq nimja, kretaj ri uwach juwinaq xk'ab' pa ronojel taq ri utzaltmal ri Nim Rachoch ri Dyos. ¹¹Ri okib'al pa taq ri nimja che ek'o pa ri utzaltmal, pa ri jun q'axeb'al k'o jun okib'al pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij e jun okib'al pa ri Umox ri relb'alq'ij. Ri uwach ri jun q'axeb'al, kretaj job' xk'ab' pa ronojel utzaltmal.

Ri Ja k'o pa ri uqajib'alq'ij

¹²Ri ja che k'o chunaqaj ri k'ayb'al chuwach ri uqajib'alq'ij kretaj ri uwach oxk'al lajuj xk'ab', ri upimal ri uxanal ri Ja kretaj job' xk'ab', pa ronojel utzaltmal, e ri raqan ktzale'ik kretaj jumuch' lajuj xk'ab'. ¹³Xretaj ri Nim Rachoch ri Dyos, ri raqan ktzale'ik: ok'al xk'ab'.

Ri k'ayib'al, ri ja, e ri jetaq uxanal, ronojel ri raqan ktzale'ik weri' kretaj o'k'al xk'ab'. ¹⁴Ri unimal ri uwach ri uwachb'al ri Nim Rachoch ri Dyos, e ri jun k'ayb'al che k'o pa ri relb'alq'ij: o'k'al xk'ab' kretaj. ¹⁵Xretaj ri raqan ktzale'ik ri ja pa ri utzaltmal ri k'ayb'al, chrij uloq, e ri uq'axeb'al, che k'o pa taq ri utz'altmal; o'k'al xk'ab'.

Ri wiqo'nb'al chupam ri Hekal

Chupam ri Hekal ri taq q'axb'al jun uchija' chik ri okib'al, ¹⁶ri taq uchi'ja, ri jetaq wantana k'o to'l rech, ri jeta'q q'axeb'al pa ri oxib' utzaltmal, chuwach ri uchi' ri Ja, k'o nik'aj che' puwi' ronojel utzaltmal, kmajtaj ub'ik pa ri ulew e kopan cho jetaq ri wantana e ri jetaq watana k'o to'l kech. ¹⁷Qas pa ri okib'al ub'ik kopan chupam ri Nim Ja, xoquje' chrij e cho taq ri uxanal pa ronojel utzaltmal, ri ek'o chupam e ri ek'o chrij, xb'an jun k'olib'al ¹⁸arech ktz'aj chila' jetaq e'anjelib' e jetaq ramux, jun ramux panik'aj chkixo'l ekeb' anjelib'; chjunal anjelib' k'o keb' upalaj: ¹⁹jun upalaj achi ri kka'y apan chuwach ri ramux e jun upalaj koj ri kka'y apan chuwach ri jun ramux chik, k'o weri' pa ri Nim Rachoch ri Dyos pa ronojel utzaltmal. ²⁰Ri jetaq anjelib' e ri jetaq ramux xt'iqtajik cho taq ri xan, kmajtaj ub'i pa ri ulew e kopan ajsik chrech ri okib'al. ²¹Ri uk'olib'al jawi' kok wi ri uchi'ja rech ri rokib'al ri uchi' ri Hekal, che kijeb' utzaltmal junam ketanik.

Ri tab'al toq'ob' che b'anom ruk' tz'alam taq che'

Chuwach ri tyoxlaj k'olib'al k'o jun sutaq che jacha ²²jun tab'al toq'ob' b'anom ruk' tz'alam che', ri raqan kpaqi'k oxib' xk'ab', ri raqan ktzale'ik kretaj keb' xk'ab' e ri uwach kretaj keb' xk'ab'. K'o jetaq ujutz', jun utikb'alil, k'o ri jetaq utzaltmal b'anom ruk' tz'alam che'. Xub'ij chwech: «Are wa' ri mexa che k'o chuwach ri Yahweh».

Ri jetaq uchi'ja rech ri Hekal

²³Ri Hekal k'o jun uchi'ja chrech, che keb' uxaq k'olik e ri tyoxlaj k'olib'al ²⁴k'o jun uchi' ja chrech, che keb' uxaq k'olik. We uchi'ja ri', ksilob'ik. ²⁵T'iqtalik chuwach, (chuwach ri uchi'ja rech ri Hekal), nik'aj taj anjelib' e nik'aj taq ramux, jeri' jacha ri t'iqtalik cho taq ri xan. Ajsik chrech ri uchi'ja che k'o jun upekpik b'anom ruk' tz'alam che', chuwach ri Ulam, chrij uloq, ²⁶k'o wantana ruk' to'l rech, k'o jetaq ramux pa jun utzaltmal e pa ri jun utzaltmal chik, pa ri jetaq ri utzaltmal ri Ulam, e pa ri jetaq nimja e ri pekpik che k'o ajsik chech ri uchi'ja.

Ri jujun taq k'olb'al chunaqaj ri Nim Rachoch ri Dyos

42¹K'atek'uri', xinuk'am ub'ik pa pa ri k'ayb'al che k'o uloq chrij, chuwach ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij e xinuk'am ub'i pa ri nimja che k'o chuwach ri alaj k'ayb'al che k'o chuwach ri Ja, chuwach ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij. ²Puwi' ri uwachb'al, ri unimal ri raqan ktzale'ik, o'k'al xk'ab' chuwach ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij, ri uwach kawinaq lajuj xk'ab'. ³Chuwach ri juwinaq xk'ab' che k'o chuwach ri k'ayb'al che k'o uloq chupam e chuwach ri nuk'um taq ab'aj rech ri jun k'ayb'al che k'o uloq chrij, k'o jun uq'axeb'al che k'o chuwach ri oxib' taq q'axeb'al chik ⁴e, chuwach ri jetaq nimja k'o jun q'axeb'al, ri uwach kretaj lajuj xk'ab' pa ri

utzaltmal che k'o uloq chupam, e ri unimal ri raqan ktzale'ik o'k'al xk'ab' kretaj, ri taq uchi'ja keka'y apan chuwach ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij. ⁵Ri nim taq ja che k'o ajsik latz' upam, rumal rech che ri taq q'axeb'al puwi' xb'an wi, are elatz' chi na chuwach ri ek'o ikim e ri ek'o panik'aj chrech ri ja; ⁶xa k'u jeri' jachom uwach pa oxib' taq ja, e man k'o ta raqan taq ja jacha ri ek'o pa ri k'ayb'al. Rumal k'uwa' are' elatz' chuwach ri ek'o ikim e ri ek'o panik'aj chrech ri ja che kmajtaj uloq pa ri ulew. ⁷Ri uxanal chrij che k'o chkiwach ri jetaq nimja che ek'o chunaqaj ri k'ayb'al che k'o chrij, che k'o chuwach ri jetaq nimja, ri unimal ri raqan ktzale'ik kawinaq lajuj xk'ab'. ⁸Rumal rech che ri raqan ktzale'ik, ri jetaq nimja rech ri k'ayb'al che k'o chrij, kretaj kawinaq lajuj xk'ab', e ri taq nimja che k'o chuwach ri nimja rech ri Nim Rachoch ri Dyos kretaj o'k'al xk'ab'. ⁹Chuxe' ri taq nimja, k'o jun rokib'al che petinaq uloq pa ri relb'alq'ij, e che kok ub'ik pa ri k'ayb'al che k'o chrij.

¹⁰Puwi' ri uwach ri unimal ri utapya ri k'ayb'al, ri kka'y apan pa ri Umox relb'alq'ij, ri k'o chuwach ri alaj k'ayb'al e chuwach ri ja, k'o jetaq nimja. ¹¹K'o jun b'e kq'ax chuwach ri jetaq nimja ri', xoquje' jeri' pa ri jetaq nimja che k'o pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij, junam ri unimal ri raqan ktzale'ik e junam ri uwach, junam ri rokib'al, junam ri ucholexik, junam taq ri rokib'al. ¹²Chuxe' ri jetaq nimja k'o pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij, k'o jun okib'al jawi' kumajij chijujunal b'e, chuwach ri uxanal, kka'y apan chuwach ri Relb'alq'ij pa ri rokib'al. ¹³Xub'ij chwech: «Ri jetaq nimja k'o pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij e ri jetaq nimja ek'o pa ri Umox relb'alq'ij che k'o chuwach ri k'ayb'al, are wa' ri jetaq unimja ri tyoxlaj k'olib'al, jawi' ri echuchqajawib' ri keqeb' ukoq ruk' ri Yahweh, kkitij ri' ri sib'alaj tyoxlaj taq jastaq. Waral ri' kkikoj na ri sib'alaj tyoxlaj taq jastaq, ri sipanik, ri tab'al toq'ob', ri sipanik rumal ri makaj, ri tab'al toq'ob' rumal ri makaj che man chub'anik taj xb'antajik, rumal rech tyoxalaj k'olib'al. ¹⁴K'atek'uri', aretaq chi' ri echuchqajawib' kepe na, man ke'el ta uloq ri' pa ri tyoxlaj k'olib'al, ke'el uloq ri' chi k'ate' ri k'ayb'al che k'o chrij, k'atek'ut waral kkesaj wi ri' ri katz'yaq rech ri q'ijlanik, rumal rech che we taq atz'yaq ri' tyoxlaj taq atz'yaq, e kkikoj na ri' nik'aj taq atz'yaq chik arech keqeb' ukoq pa ri taq k'olib'al jawi' ek'o wi ri winaq».

Ri jetaq unimal ri k'ayb'al

¹⁵Aretaq chi' xuk'is retaxik ri Nim Rachoch ri Dyos chupam uloq, xinresaj ub'ik, xinuk'am ub'ik qas chuchi' ri Rachoch che kka'y apan pa ri Relb'alq'ij, e xretaj ri k'ayb'al pa ronojel utzaltmal. ¹⁶Xretaj ri utz'altmal che k'o pa ri relb'alq'ij ruk' ri retb'al: juq'o' ok'al (500) xk'ab', ruk' ri retb'al, xretaj ronojel utzaltmal. ¹⁷K'atek'uri', xretaj ri utz'altmal che kka'y apan pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij: juq'o' ok'al (500) xk'ab' kretaj ruk' ri retab'al, kretaj ronojel ri utzaltmal. ¹⁸K'atek'uri', xretaj ri utz'altmal che k'o pa ri Umox relb'alq'ij: juq'o' xk'ab', ruk' ri retab'al, ¹⁹pa ronojel utzaltmal. K'atek'uri' pa ri jun utz'altmal che k'o pa ri uqajib'alq'ij, xretaj juq'o' ok'al xk'ab' ruk' ri retab'al. ²⁰Cho ri kijeb' utz'altmal xretaj ri uxanal che k'o chrij, ronojel utzaltmal: ri raqan ktzale'ik juq'o', e ri uwach juq'o', arech ktastajik apanoq ri tyoxlaj ub'antajik ruk' ri man tyoxlaj ta ub'antajik.

Ri utzalejem ri Yahweh

43¹Xinuk'am ub'i pa ri uchi' ri Rachoch, ri jun uchi'ja che kka'y chuwach ri Relb'alq'ij, ²k'atek'uri', ri uq'ijil ri Udyos ri Isra'el xpe uloq pa ri Relb'alq'ij. Ri uch'ab'al jeri' jacha k'i taq ja' kchojojik, e ri ulew kchupli'n che ri uq'ijil. ³We jun wachb'al ri' jeri' jacha ri jun xinwilo aretaq chi' xinpetik che rilik ri k'ax xpe chrij ri tinimit, xoquje' jeri' jacha ri jun

wachb'al che xinwil chuchi' ri nimaja' Keb'ar. K'atek'uri', kinqaj puwi' ri ulew, ruk' ri nupalaj pulew.

⁴Ri uq'ijil ri Yahweh xok pa ri Nim Rachoch ri Dyos pa ri uchi' ri Rachoch, che kka'y apan chuwach ri Relb'alq'ij. ⁵K'atek'uri', ri uxlab'axel xinuwa'lisaj ub'ik e xinrokisaj ub'i pa ri jun k'ay'b'al che k'o chupam ri Rachoch, e ri uq'ijil ri Yahweh unojisam ri Nim Rachoch ri Dyos. ⁶Ri in xinto che k'o jun kinuch'ab'ej qas pa ri Nim Rachoch ri Dyos uloq, e ri jun achi tak'al chinnaqaj ri in. ⁷Jewa' xub'ij chwech: Uk'ojol achi, are wa' ri uk'olb'al ri nutem, are wa' ri jun k'olib'al jawi' kintak'ab'a ri upawaqan. Waral wa' pa junalik kinkanaj kanoq chkixo'l ri e'ajisra'el; ri rachoch ri Isra'el xoquje' ri ekajawinelab' man ketzalaj ta chi jumul ri' ri tyoxlaj nub'i ruk' ri kemakunik kuk' enik'aj e'esal taq uwach dyos chik e ruk' ri kaminaq taq kib'aqil ri e'kajawinelab' aretaq chi' kekamik, ⁸aretaq chi' kkikoj ri rokib'al kimuqb'al chunaqaj ri wokib'al ri in, e ri jetaq che' chunaqaj ri wech in, e xa jun tapya chkixo'l ri e'are' e ri in. Ri e'are' xketzelaj ri tyoxlaj nub'i ruk' ri itzel xkib'ano, rumal k'u weri', ri in xink'is ri woyowal chkij. ⁹Qas we uchanim ub'ik ri' naj kkiya wi ri kimak kkib'ano che erech nim ch'uti'n ruk' taq e'esal uwach taq dyos e naj kkiya apanoq ri kib'aqil ri ekajawinelab' e ri in pa junalik ri' kinjeqi' kanoq chkixo'l ri e'are'.

¹⁰K'atek'uri', ri at, at uk'ojol achi, cha- tzijoj ri uwachb'al we Nim Rachoch ri Dyos ri', chkech ri rachoch ri Isra'el, arech ri e'are' kekyaqarik che kik'ixb'al rumal ri ketzelal xkib'ano e chketaj b'a' ri ub'antajik ri Nim Rachoch ri Dyos. ¹¹K'atek'uri', we kekyaqarik che kik'ixb'al rumal ri kib'e kib'anom, chak'utu' chkiwach ri uwachb'al ri Nim Rachoch ri Dyos e ri ub'antajik, ri jetaq rokib'al e ri relb'al ub'ik, ri ub'antajik, e ronojel ujastaq k'olik, ri uwachb'al e ronojel ri jetaq upixab'. Chatz'ib'aj ronojel weri' chkiwach ri e'are', arech qas tz'aqat rilixik ronojel ri upixab' e qas kkib'an ronojel weri'. ¹²Are wa' ri Utzij ri Nim Rachoch ri Dyos: puwi' uloq ri juyub', ronojel ri ulew usutim rij che k'o chunaqaj chrech, jun tyoxlaj k'olb'al ri'. Are wa' ri Utzij ri Nim Rachoch ri Dyos.

Ri tak'alik ab'aj rech tab'al toq'ob'

¹³Are wa' ri unimal ri ab'aj che rech ri tab'al taq toq'ob', ri unimal pa taq xk'ab' e ri unimal uwach q'ab'aj: jun xk'ab' ri raqan e jun xk'ab' ri uwach; ri uk'olib'al jawi' ktix ub'i ri kik', ronojel ri setesik che k'o chrij, unimal jun empam (empam es una medida).

Are wa' ri uchi' ri tak'alik ab'aj rech tab'al toq'ob': ¹⁴Qas kmajtaj ub'i ruk' ri utak'alb'al pa ri ulew e kb'e ub'ik ikim, keb' xk'ab' e jun xk'ab' ri uwach; qas ri alaj ab'aj chuxe' kopan ruk' ri nim ab'aj, kijeb' xk'ab' e jun xk'ab' ri uwach. ¹⁵Ri uk'olib'al ri q'aq' unimal kijeb' xk'ab', e puwi' ri uk'olib'al q'aq' k'o kijeb' ruk'a' wakax. ¹⁶Ri uk'olib'al ri q'aq', ri raqan ktzale'ik kretaj kab'lajuj xk'ab' e kab'lajuj xk'ab' ri uwach, e weri' kijeb' utz'altmal. ¹⁷Ri ab'aj: kajlajuj xk'ab' ri raqan ktzale'ik e ri uwach xoquje' kajlajuj xk'ab': kijeb' utzaltmal. Ri uchi' che kusutij rij ronojel, panik'aj che jun xk'ab', e ri utak'alb'al: jun q'ab' pa ronojel utzaltmal. Ri alaj kmukal kka'y apan pa ri Relb'alq'ij.

Utyoxrisaxik ri ab'aj rech tab'al toq'ob'

¹⁸K'atek'uri', xub'ij chwech: Uk'ojol achi, jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Are wa' ri tzij puwi' ri ab'aj rech ri tab'al toq'ob', pa ri q'ij che kk'is uyakik arech ktzujuxik ri jetaq holokosto e kq'ejex kik'el chrij, kaya jun alaj wakax rech ri tab'al toq'ob' chuwach ri makaj ¹⁹chkech ri echuchqajawib' ri e'ajlevita –ri erija'al ri Sadok ri keqeb' wuk' chrech nupatanaxik ri in, utzij ri Ajawxel Yahweh– jun alaj ama' wakax rech tab'al toq'ob' rumal ri makaj. ²⁰Kak'am na koq ri ukik'el e kachikij ri' puwi' ri kijeb' ruk'a' wakax, puwi' ri kijeb'

ujutz' ri jun ab'aj e chuchi' ronojel ri usutim rij. Xaq jenak'uri' kachup uwach ri makaj e kab'an kuyb'al mak ri' puwi'. ²¹K'atek'uri', kak'am ukoq ri' ri jun alaj ama' wakax rech ri tab'al toq'ob' rumal ri makaj: kporox ri' pa jun k'olb'al pa ri Nim Rachoch ri Dyos, naj chrech ri tyoxlaj k'olb'al. ²²Pa ri ukab' q'ij, kachi'ij na ri' jun ch'ajch'ojlaj ama' k'isik rech tab'al toq'ob' rumal ri makaj e ksachitaj ri' ri makaj cho ri jun ab'aj rech tab'al toq'ob' jacha xb'antajik ruk' ri alaj ama' wakax. ²³Aretaq chi' xk'istaj usachik ri makaj awumal, kachi'ij na ri' jun ch'ajch'oj alaj ama' wakax e jun ch'ajch'oj ama' chij rech ri jupuq. ²⁴Kachi'ij wa' weri' chuwach ri Yahweh, e ri echuchqajawib' kkik'yaq na ri' atz'am chrij e kekichi'ij na ri' chrech ri Yahweh jacha holokosto. ²⁵Wuqub' q'ij ri' kachi'ij na ri jun ama' k'isik jacha tab'al toq'ob' rumal ri makaj, chjunal taq q'ij, xoquje' kchi'ix na ri' jun ama' wakax e jun ch'ajch'oj ama' chij rech ri jupuq. ²⁶Jewa' kb'anik wuqub' q'ij rech sachb'al makaj cho ri ab'aj rech ri tab'al toq'ob', kch'ajch'ob'exik e ktyoxrisaxik kanoq arech utz kkanajik. ²⁷Aretaq chi' ok'owinaq chik we taq q'ij ri', pa ri uwajxaq q'ij chi aq'anoq, ri echuchqajawib' kkichi'ij na ri' cho ri ab'aj rech ri tab'al toq'ob' ri jetaq iholokosto e ri jetaq tab'al itoq'ob' rech utzil. E ri in utz ri' kixinwil ri ix, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri uchi' Rachoch pa ri Relb'alq'ij

44¹Xinuk'am ub'i pa ri tyoxlaj k'olb'al pa ri jun uchi' Rachoch che k'o chrij, ri jun che kka'ya apan chuwach ri Relb'alq'ij. Tz'apitalik. ²K'atek'uri' ri Yahweh xub'ij chwech: We jun uchi'ja ri' tz'apitalik wa', man ktor taj, man k'o ta jun kq'ax pa ri are', rumal rech che ri Dyos rech Isra'el xq'ax chila'. Ttz'apitalik wa' we are'. ³K'atek'ut, ri winaq che nim ub'antajik, ri are' kk'o'ji' na ri' pa we k'olb'al ri' arech kutij ri uwa chuwach ri Yahweh. Kok ub'i ri' pa ri rokib'al ri uchi' Rachoch e qas kel uloq ri' pa we k'olb'al ri'.

Ri jetaq pixab' rech kuya'o kb'an okib'al pa ri Nim rachoch ri Dyos

⁴Xinuk'am chi b'i pa ri uchi' Rachoch pa ri Rikyab' relb'alq'ij, chuwach ri Nim rachoch ri Dyos. Xinka'yik e xinwilo ri uq'ijil ri Yahweh che unojisam ri Nim Rachoch ri Yahweh, k'atek'uri' xinqaj cho uwachulew ruk' ri nuwach puwi' ri ulew. ⁵K'atek'uri' ri Yahweh xub'ij chwech: Uk'ojol achi, utz rilik chab'ana', qas chanik'oj rilik e utz utatab'exik kab'ano ronojel ri jastaq che kinb'ij na chawech, ronojel ri taq tzij rech ri Nim rachoch ri Dyos e ronojel ri upixab'. Utz unik'oxik chab'ana' jas ri rajawaxik, arech kb'an okem pa ri Nim Rachoch ri Dyos e jachintaq etastalik kanoq che man ke'ok taj pa ri tyoxlaj k'olb'al. ⁶Kab'ij na ri' chkech ri man enimanel taj, ri rachoch ri Isra'el: Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh. Xq'axik ri sib'alaj iwetzelal ix rachoch ri Isra'el, ⁷aretaq chi' xe'iwokisaj nik'aj k'axlan taq winaq che ma q'atom ta uwi' ri kikowil e ri kanima', arech kuya'o ke'ok pa ri tyoxlaj nuk'olb'al e xiwetzelaj ri wachoch aretaq chi' xichi'ij jacha wa chwech in, ri xepo e ri kik'el e xa jeri' xit'oqopij ri chapb'al nuq'ab' ruk' ronojel ri iwetzelal! ⁸Man xipatanij ta ri tyoxlaj jastaq wech, ri ix xita' chkech nik'aj chik arech kepatanijik pa ri tyoxlaj ri nuk'olb'al pa ik'exwach ix. ⁹Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Man k'o ta jun kaxlan winaq che man q'atom ta uwi' ri ukowil e ri ranima' kok pa tyoxlaj nuk'olb'al, man k'o ta jun chkech ri kaxlan taq winaq che k'o chkixo'l ri e'ajisra'el kokik pa ri tyoxlaj nuk'olb'al.

Ri e'ajlevi

¹⁰Ri e'ajlevi, che naj xeb'e wi chnuwach, pa taq ri q'ij che ri Isra'el xusutij rib' chnuwach e naj xb'e wi, aretaq chi' xe'uterneb'ej ub'i ri e'esal taq uwach dyos, ri e'are' kya'taj na ri' chkech ri ra'lal ri kimak. ¹¹Ri e'are', pa ri tyoxlaj nuk'olb'al, e'are echajinel ri' chuchi' ri Ja e epataninelab' ri' pa ri Nim rachoch ri Dyos. Ri e'are' kkikut ri' ri uq'ul ri awaj rech ri holokosto e ri jun sipanik che kya' pakiwi' konojel ri winaq, ri e'are' kekipatanij ri' ri winaq arech kinkipatanij ri in. ¹²Weri', rumal rech che xe'kipatanij ri e'esal taq uwach dyos, e xe'kitaqchi'j ri winaq ri erachoch ri Isra'el pa ri makaj, rumal weri', ri in kinyak ri nuq'ab' pakiwi' e'are' –utzij ri Ajawxel Yahweh– e kkiq'i' ri' ri ra'lal ri kimak. ¹³Man keqeb' ta chi ukoq ri' wuk' arech kinkipatanij jacha echuchqajawib', on che uchapik ri tyoxlaj jastaq wech, on ri jastaq wech che sib'alaj tyox chi na: kkiq'i' ri' ri ra'lal ri kik'ixb'al rumal ri ketzelal xkib'ano. ¹⁴Kinchilb'ej na ri' chkech ri upatanaxik ri Nim Rachoch ri Dyos, e kkib'an ri' ronojel ri chak patan rajawaxik pa ri Ja.

Ri echuchqajawib'

¹⁵K'atek'uri', ri echuchqajawib' che e'ajlevi, ri e'uk'ojol ri Sadok, ri xkipatanij ri tyoxlaj nuk'olib'al aretaq chi' ri e'ajisra'el xkisutij kib' e naj xeb'e wi chnuwach in, ri e'are' keqeb' na ri' wuk' arech kinkipatanij, ri e'are' kek'oji' ri' chnuwach arech kkichi'ij chwech ri xepo e ri kik', utzij ri ajawxel Yahweh. ¹⁶Ri e'are' ke'ok na ri' pa ri tyoxlaj nuk'olb'al e keqeb' ri' ruk' ri numexa arech kinkipatanij ri in; kkichakuj ri' ri nupatan in. ¹⁷Aretaq chi' ke'ok pa ri jun uchi'ja' che k'o chupam ri Ja pa ri k'ay'b'al, ri katz'yaq kkoj ub'ik, lino ri'; man kkoj ta b'i ri' katz'yaq rismal chi'j, aretaq chi' kepatanajik pa ri taq uchi'ja' che k'o chupam ri Ja pa ri k'ay'b'al e pa ri Nim Rachoch ri Dyos. ¹⁸Ri e'are' kkoj ub'i ri' ch'uqb'al kijolom che b'anom ruk' lino, xoquje' lino ri' ri kisaka'w kkojo, k'atek'ut man kxim ta ri' arech man kel ta kik'atan, man k'o ta jun atz'yaq kkoj b'ik che kresaj uloq ri kik'atanal. ¹⁹Aretaq chi' ke'el uloq pa ri k'ay'b'al che k'o chrij ri Ja, jawi' ek'o wi ri siwantinimit, kkesaj ri' ri katz'yaq che xkikojo aretaq chi' xkib'an ri kipatan e kkiya' kan ri' pa ri jetaq k'olib'al rech ri Tyoxlaj K'olb'al, e kkikoj ub'i jun chik katz'yaq ri' arech man kekityoxrisaj ta ri siwantinimit ruk' ri katz'yaq. ²⁰Man tz'ontz'oj taj kkib'an chrech ri kijolom, xoquje' man kkik'iyisaj ta ri kiwi', k'atek'ut nojimal ri' e utzalaj usokaxik kkib'an ri kiwi'. ²¹Man k'o ta jun chuchqajaw kutij ri amaja' pa ri jun q'ij che rajawaxik kok ub'i chupam ri Ja pa ri k'ayb'al. ²²Man kek'uli' ta ruk' jun malka'n ixoq on ruk' jun ixoq che jachom kan rumal ri rachajil, xane kek'uli' ri' ruk' jun q'apoj ali che rija'alil ri Isra'el; xuwi' kuya' ri' kek'uli' ruk' jun malka'n ixoq we rixoqil kan jun chuchqajaw. ²³Kkik'ut na ri' chkiwach ri nusiwantinimit jachike ri tyoxlaj e jachike ri man tyox taj e kkik'ut na ri' chkiwach jachike ri tz'il e jachike ri ch'ajch'oj. ²⁴Aretaq chi' k'o jun ch'o'j e'are ri e'are' eq'ataltzij kkib'ano; kkib'an na ri' ri q'atojtzij jeri' jacha ktaqan ri nupixab'. Kkib'an na ri' pa ronojel taq nimaq'ij che wech in, ri nupixab' e ri nutzij, e kkityoxrisaj na ri' ri jetaq nusab'ados. ²⁵Man keqeb' ta k'uri' ruk' jun kaminaq arech man kkitz'ilob'isaj ta kib', k'atek'ut, loq' ri' kkitz'ilob'isaj kib' ruk' jun tatzel, ruk' jun nanxel, ruk' jun kimi'al, ruk' jun kik'ojol, ruk' jun kachalal o jun kanab' che man k'ulan taj. ²⁶Aretaq chi' xch'ajch'ob'ejtajik rib', kajlax wuqub' q'ij, ²⁷k'atek'uri', ri q'ij che kok pa ri Tyoxlaj K'olb'al, chupam jawi' k'o wi pa ri k'ay'b'al arech kpatanejik chuwach ri Tyoxlaj K'olb'al, kuchi'ij ri' ri utab'al toq'ob' rumal ri makaj, utzij ri Ajawxel Yahweh. ²⁸Ri e'are' man k'o ta jun kechb'al ri': in ri' inkechb'al. Man kiya' ta chkech jun kechb'al pa ri Isra'el, in ri' ri in kechb'al. ²⁹E'are' ri are' ketijowik ri sipanik, ri tab'al toq'ob' e ri tab'al sachb'al makaj. Ronojel ri kuya' ri Isra'el chrech ri anatema (kamikal), kya' ri' chkech ri e'are'.

³⁰Ri sib'alaj utz nab'e taq uwach tiko'n e ronojel uwach sipanik che kichi'ij na, kya ri' chkech ri echuchqajawib'; e ri nab'e utzalaj taq k'aj che kike'j, kiya' ri' chkech ri echuchqajawib' arech kkanaj ri tewchi'b'al puwi' ri iwachoch. ³¹Ri echuchqajawib' man kkitij ta uti'ojilal jun chikop ajuwokaj on jun awaj che kaminaq kanoq, on che tijom kanoq rumal jun awaj chik.

Ri ujachik ri ulew. Ri rechb'al ri Yahweh

45¹Aretaq chi' kiweta'maj ujachik chiwach we ulew ri', jeri' jacha iwechb'al, ri ix kitas kan ri' chrech ri Yahweh jun tyoxlaj ch'aqap ulew, kito' kan ri' chrech oxchuy kaq'o lajujk'al (25.000) xk'ab' raqan ktzale'ik e kachuy lajuj q'o' (20.000) xk'ab' ri uwach. We ulew ri', tyoxlaj ri' pa ronojel ri lik'ilik uwach. ²Pa we ulew ri' kk'am ukoq kije'b' utzaltamal junam ketanik, juq'o' k'al (500) xk'ab', rech ri tyoxlaj k'olib'al, pa ri setesik rij kkanaj kanoq kawinaq lajuj xk'ab'. ³Qas ruk' we ulew ri' kawetaj na ri' oxchuy kaq'o lajujk'al xk'ab' raqan ktzale'ik e ri uwach chuy joq'o' (10.000) xk'ab', waral ri' kk'o'ji' wi ri tyoxlaj k'olib'al, ri tyoxlaj k'olib'al chkiwach konojel tyoxlaj taq k'olib'al. ⁴Are wa' ri tyoxlaj ch'aqap ulew tasatalik chkech ri echuchqajawib', che kkipatanij ri tyoxlaj k'olib'al e keqeb' ruk' ri Yahweh arech kkipatanij ri are'. Kech wa' ri e'are' we k'olib'al ri' e kuya ri' kkiyak ri kachoch chila', xoquje' pa we ulew ri' k'o ri' rax taq kiq'ayes ri kawaj. ⁵Jun ch'aqap ulew che kretaj oxchuy kaq'o lajujk'al (25000) xk'ab' ri raqan ktzale'ik e ri uwach chuy joq'o' (10000), weri' kech ri e'ajlevitas, che epataninelab' chech ri Nim Rachoch ri Dyos, xoquje' kkechb'ej na ri' ri taq tinimit arech kejeqi' chila'. ⁶Ri ix kiya' kan ri' ri ulew jawi' kk'o'ji' wi ri tinimit; kab'lajuj q'o' kajuj k'al (5.000) xk'ab' ri uwach e oxchuy kaq'o lajujk'al ri raqan ktzale'ik, weri' kiya' kan chunaqaj ri ch'aqap rech ri tyoxlaj k'olib'al, we ulew ri' kech konojel ri rachoch ri Isra'el.

Ri ch'aqap rulew ri winaq che nim ub'antajik

⁷Ri winaq che nim ub'antajik k'o jun rulew ri', kk'o'ji' ri' pa ronojel ri utz'altmal ri jun ch'aqap che tastalik kanoq chech ri tyoxlaj k'olib'al e ri ulew jawi' kk'o'ji' wi ri tinimit, chuchi' ronojel ri raqan ktzale'ik ri ch'aqap che tastalik chech ri tyoxlaj k'olib'al e chuchi' ri raqan ktzale'ik ri ulew rech ri tinimit, pa ri uk'ulb'a't ri uqajib'alq'ij e kopan chuwach ri uk'ulb'a't ri relb'alq'ij, ri raqan ktzale'ik ri ulew xa junam pa ri ronojel uch'aqapil, kmajtaj pa ri uk'ulb'at ri uqajib'alq'ij kopan pa ri uk'ulb'at ri relb'alq'ij, che kech chkijununal taq ujuq'at ri tinimit. ⁸Are wa' ri rulew rech ri winaq nim ub'antajik pa ri Isra'el. Xa jek'uri', ri nuwinaq che nim kib'antajik man kkib'an ta chi k'ax ri' chkech ri enuwinaq; kkiya' kan ri' ri ulew chkech ri rachoch ri Isra'el e chkech e'ujuq'at.

⁹Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: jXq'ax uwi' ri xib'ano ix winaq che nim ib'antajik pa ri Isra'el! Chiya' b'a' kan ri k'ax e ri elaq' kib'ano, chib'ana' b'a' ri suk'il e ri jikomal, mib'an chi k'ax chech ri siwan nutinimit ruk' taq ri alkab'al kitoq'ij chkech, utzij ri Ajawxel Yahweh. ¹⁰Chikojo' ri tz'aqatalaj taq pajb'al, suk' taq pajb'al eqa'n, chikojo' suk' taq etab'al. ¹¹Junam b'a' ri ra'lal ri pajb'al e ri etab'al kikojo. Ri etab'al kruk'aj jun ulajuj uch'aqapil ri muid (muid es una medida). ¹²Ri siklo (es un tipo de moneda) kruk'aj ri' juwinaq rejas (rejas es otro tipo de moneda). Juwinaq job' siklos, ruk' o'lajuj siklos kub'an ri' jun mina (mina es otra moneda que equivale a 60 siclos).

Ri sipanik chrech ri q'ijlanik

¹³Are wa' ri sipanik che kitasij chrech ri q'ijlanik: jun uwaq che jun pajb'al e jeri' chrech chjujunal pajb'al rech salwa't. ¹⁴Ri alkab'al chech ri ase'ite: jun etab'al rech ri ase'ite, jun pajb'al ase'ite chech lajuj pajb'al, wa' weri', jun pajb'al che lajuj pajb'al kb'e chupam, xa junam ruk' jun eqa'n, rumal che lajuj pajb'al kub'an jun eqa'n. ¹⁵Ktas jun chij chech chjujunal jupuq chij che lajuj k'al (200) chij ruk'am, che ri ek'o pa ri usoq'linb'al ri Isra'el, we jun chij ri' rech ri sipanik kya'ik, rech ri holokosto e ri tab'al toq'ob' rech utzil, weri' rech sachb'al makaj, utzij ri Ajawxel Yahweh. ¹⁶Konojel ri winaq rech ri Isra'el, rajawaxik kkitasij we alkab'al ri' chech ri nimalaj ub'antajik rech ri Isra'el. ¹⁷Ri winaq nim ub'antajik, are ri are' ke'erlawachij e kya'owik ri holokostos, ri sipanik, e ri taq ja', pa ri jetaq nimaq'ij, pa ri k'ak' ik', pa ri taq sab'ados, e pa ronojel mulin ib' rech ri rachoch ri Isra'el. Ri are' kuya' na ri' ri tab'al toq'ob' chech ri makaj, ri sipanik, ri holokosto e ri taq tab'al toq'ob' rech utzil jacha sachb'al makaj rech ri rachoch ri Isra'el.

Ri nimaq'ij rech ri Paxku'a'

¹⁸Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Pa ri nab'e ik', pa ri nab'e q'ij rech ri ik', kak'am ub'i ri' jun alaj ch'ajch'oj ama' wakax, arech kresaj ri makaj pa ri tyoxlaj k'olib'al. ¹⁹Ri chuchqajaw kuk'am ku ri' ri ukik'el ri kaminaq awaj rumal ri makaj e kukoj ri' cho taq ri uche' ri Uchi' ri Nim Rachoch ri Dyos, pa ri kijeb' ujutz' ri jun ab'aj che k'o ikim, rech tab'al toq'ob', e cho ri taq che' rech ri uchi'ja ri jun k'ayb'al che k'o chupam. ²⁰Xoquje' jeri' kab'ano pa ri wuqub' q'ij chech ri ik', rech utoq'ob'isaxik kiwach konojel ri kemakunik, rumal che man xkich'ob' taj on man xkichomaj taj ri kkib'ano. Xa jeri' na k'uri' ub'anik kib'ano ri sachb'al makaj pa ri Nim Rachoch ri Dyos. ²¹Pa ri kajlajuj q'ij chech ri nab'e ik', are nak'uri' ri nimaq'ij rech ri Paxku'a' chiwach ix. Wuqub' q'ij kitij na ri' kaxlanwa che man k'o ta uch'amilal. ²²Pa we jun q'ij ri', ri winaq che nim ub'antajik, kuchi'ij na ri' jun alaj ama' wakax rech utoq'ob'isaxik kiwach konojel ri winaq rumal ri makaj. ²³Pa ri wuqub' q'ij che rech ri nimaq'ij, kuchi'ij na ri' pa ri holokostos chech ri Yahweh, wuqub' ch'ajch'oj alaj taq ama' wakax e wuqub' ama' taq chij, kb'an weri' pa ri wuqub' q'ij; k'atek'uri', rech ri tab'al toq'ob' rumal ri makaj, ronojel ri wuqub' q'ij kchi'ix jun ama' k'isik'. ²⁴Rech chjujunal sipanik, kuchi'ij na ri' jun pajb'al k'aj rech ri alaj ama' wakax e jun pajb'al k'aj rech ri ama' chij, e ri ase'ite, ksipaxik jun uwaq che ri pajb'al rech chjujunal pajb'al k'aj.

Ri nimaq'ij rech ri tz'um taq ja

²⁵Pa ri wuqub' ik', pa ri o'lajuj q'ij che ri ik', pa ri nimaq'ij, xoquje' kub'an wa' weri', wuqub' q'ij, kuchi'ij na ri' ri tab'al toq'ob' rech sachb'al makaj, ri holokosto, ri sipanik e ri ase'ite.

K'i taq uwach pixab'

46¹Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Ri rokb'al ri k'ay'b'al che k'o chupam ri Nim Rachoch ri Dyox, ri kaka'y chuwach ri relb'al q'ij, tz'apitalik pa ri waqib' q'ij rech chak. K'atek'ut, pa ri q'ij Sab'ado kjaq na ri', xoquje' kjaq ri' pa uq'ij ri k'ak' ik', ²k'atek'uri', ri winaq che nim ub'antajik kok uloq ri' pa ri jun okib'al che k'o chrij ri Ja e ri are' ktak'i' kan ri' chunaqaj ri taq che' che k'o chuchi' ri Ja. E ri echuchqajawib' kkichi'j na ri' ki' holokosto e tab'al toq'ob' rech utzil. Ri are' kxuki' na ri' pa ri rokb'al ri uchi' Ja e kel ub'i ri' e man ktz'apix ta ri' we

jun okib'al ri' xas k'ate' na chaq'ab'. ³Ri siwantinimit rech we amaq' ri' kuqasaj rib' ri' cho ri ulew chuwach ri Yahweh pa ri rokb'al rech ri uchi' Rachoch ri Dyos pa taq ri q'ij sab'ado e pa taq ri q'ij rech k'ak' taq ik'. ⁴Ri holokosto kuchi'j ri winaq nim ub'antajik chrech ri Yahweh pa ri q'ij sab'ado, are ewaqib' alaj taq ch'ajch'oj chij ri' e jun ch'ajch'oj ama' chij, ⁵e ri sipanik, jun pajb'al k'aj chech jun ama' chij, e ri sipanik rech ri e'alaj taq chij, ri ka'jawaxik ri', e ri ase'ite jun uwaq che jun pajb'al. ⁶Pa ri q'ij rech ri k'ak' taq ik', jun ch'ajch'oj alaj ama' wakax, waqib' ech'ajch'oj alaj taq chij e jun ch'ajch'oj ama' chij. ⁷Kusipaj na ri' jun pajb'al rumal ri ama' wakax e jun pajb'al rumal ri ama' chij, e ri sipanik rumal ri e'alaj taq chij, ri kraj are'; ri sipanik rumal ri ase'ite, jun uwaq chrech ri jun pajb'al.

⁸Aretaq chi' ri winaq nim ub'antajik kub'an okem, kok ub'i ri' pa ri jun okb'al rech ri uchi' Rachoch ri Dyos e xoquje' chila' ri' kel uloq.

⁹E aretaq chi' ri siwantinimit rech ri amaq' kpetik e kumulij rib' chuwach ri Yahweh, ri kkib'an okem pa ri okb'al k'o pa Rikyaq'ab' relb'alq'ij chech ri mejelem xukulem, ke'el na ub'i ri' pa ri elib'al k'o pa ri Umox relb'alq'ij e ri kkib'an okem pa ri okb'al che k'o pa ri Umox relb'alq'ij ke'el ub'i ri' pa ri Rikyaq'ab' relb'alq'ij. Man k'o ta jun winaq ri' kel chi ub'ik pa ri uchi'ja jawi' xok wi uloq. Rajawaxik kel ub'ik pa ri elb'al che k'o chuwach. ¹⁰Ri winaq nim ub'antajik kkanajik ri' chkixo'l ri e'are': kok ub'i ri' jacha ri winaq e kel ub'i ri' jacha ri e'are'.

¹¹Pa ri taq q'ij rech nimaq'ij e rech mulin ib, ri sipanik kb'anik, jun pajb'al rumal jun toro, jun pajb'al rumal jun ama' chij, e chkech ri e'alaj taq chij, ri ka'jawaxik, e ri ase'ite, jun uwaq ri pajb'al. ¹²Aretaq chi' ri winaq nim ub'antajik kuchi'j na chrech ri Yahweh jun holokosto che kraj ri are' on jun tab'al toq'ob' rech utzil che kraj are', kjaq na ri' chuwach ri are' ri okib'al che k'o chuwach ri Relb'alq'ij, e kuchi'j na ri' ri uholokosto e ri utab'al toq'ob' rech utzil jeri' jacha pa ri q'ij Sab'ado, k'atek'uri' kel ub'i ri' e chanim ri' ktz'apixik ri okib'al ' aretaq chi' xeltajik ub'ik ri are'. ¹³Kuchi'j na ri' ri are' ronojel q'ij pa ri holokosto chrech ri Yahweh jun ch'ajch'oj alaj chij che jun ujunab' k'olik: kuchi'j ri' ronojel taq aq'ab'il. ¹⁴Xoquje' kuchi'j na ri' ronojel taq aq'ab'il, jun sipanik, weri' jun uwaq jun pajb'al, e ri ase'ite, chech ri jun uwaq pajb'al xa jun urox che ri pajb'al yob'ib'al ri k'aj. Are wa' ri sipanik chech ri Yahweh, e weri' jun junalikalaj tz'ib'atalik, e rech ronojel taq junab'. ¹⁵Kchi'x na ri' ri chij, ri sipanik e ri ase'ite, ronojel taq aq'ab'il e pa junalik jeri' kab'anik.

¹⁶Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: We ri winaq che nim ub'antajik kuya jun sipanik chrech jun chkech ri e'uk'ojol, che kuk'am koq pa ri rechb'al, we sipanik ri' kech ri' ri e'uk'ojol rumal rech che xuk'am ukok pa ri kechb'al. ¹⁷K'atek'ut, we k'o kusipaj chrech jun chkech ri e'upataninel che rech ri rechb'al, we sipanik ri' rech ri' ri ajpataninel chi k'ate' na ri jun junab' che ktzaqopix ub'ik, e ktzali'j ri' chrech ri winaq che nim ub'antajik. Xaq xuwi chkech ri e'uk'ojol kuya'o kkanaj kan ri rechb'al ruk'. ¹⁸Ri winaq nim ub'antajik, man loq' ta ri' kutoqij ri kechb'al ri siwantinimit e kub'an rech chech; xuwi ri jastaq rech are' kuya'o kuya' kanoq kechb'al ri e'uk'ojol, arech man k'o ta jun chkech ri esiwana nutinimit ktoqix ri rechb'al.

¹⁹K'atek'uri', xinuk'am ub'ik pa ri jun okb'al che k'o chunaqaj ri uchi' Rachoch ri Dyos, pa ri taq uk'olb'al ri Tyoxlaj Ub'antajik, che tasom chkech ri echuchqajawib', ri jetaq k'olb'al che kka'y apan chuwach ri Rikyaq'ab' relb'alq'ij. Chila', pa ri utzaltmal ri relb'alq'ij k'o jun jun k'olb'al. ²⁰Xub'ij chwech: «Are wa' we k'olb'al ri' jawi' ri echuchqajawib' kkitzak na ri ech'olom taq awaj che xkichi'j pa ri tab'al toq'ob', ri makaj e ri k'ax, arech man k'o ta kk'am ub'ik pa ri jun k'ayb'al k'o chrij e xaq jeri' wene man ketyoxrisaxik taj ri winaq».

²¹K'atek'uri', xinuk'am chi ub'ik pa ri jun k'ayb'al che k'o chrij e xub'ano arech ri in kinq'ax koq pa ri kijeb' ujutz' ri k'ayib'al, ²²pa ri kijeb' ujutz' ri' k'ayb'al k'o jun alaj k'olb'al

che ri urab'arik ktzale'ik kretaj kawinaq xk'ab' e juwinaq lajuj ri uwach, xas junam chi ekijeb'. ²³Jun tapyia kusutij rij chi ekijeb', e ikim chech ri jun tapyia sutulik rij chrech jetaq uk'olb'al q'aq'. ²⁴Xub'ij chwech: «Waral pa taq we uk'olb'al q'aq' ri', kkitzak na ri e'ajpataninel rech ri Nim Rachoch ri Dyos, ri jetaq tab'al toq'ob' kech ri siwantinimit».

Ri b'ulb'ux rech ri Nim Rachoch ri Dyos

47¹Xinuk'am chi ub'ik pa ri rokb'al ri Nim Rachoch, k'atek'uri' chuxe' ri okb'al kel uloq joron che kka'y apan pa ri Relb'alq'ij, rumal rech che ri uwach ri Nim Rachoch ri Dyos kka'y apan chuwach ri Relb'alq'ij. Ri ja' kqaj uloq chi chuxe' ri rikyaq'ab' utz'altmal ri Nim Rachoch, pa ri umox ri ab'aj rech tab'al toq'ob'. ²Xinresaj uloq pa ri uchi'ja che k'o pa ri rikyaq'ab' e xinub'ensaj ub'ik chrij arech kinopan pa ri rokb'al che k'o chrij ri kka'y apan pa ri Relb'alq'ij, e ri ja' kb'ulb'utik uloq pa ri rikyaq'ab' utz'altmal. ³Ri jun achi kb'e ub'ik pa ri Relb'alq'ij; ruk' ri jun k'am che k'o puq'ab' xretaj kaq'o' lajuj k'al (1.000) xk'ab'; k'atek'uri', xub'ano arech ri in kinq'ax ub'ik chupam ri nimaja': ri ja' kopan pa taq ri ukux waqan. ⁴Xretaj chi kaq'o' lajuj k'al k'am e xub'an chik arech ri in kinq'ax ub'ik chupam ri nimaja': ri ja' kopan pa taq nuch'e'k. Xretaj chi kaq'o' lajuj k'al e xub'an chik arech ri in kinq'ax chupam ri nimaja': ri ja' kopan xe'nupam, cho taq ri nukinaq'. ⁵Xretaj kaq'o' lajuj k'al xk'ab' chik e weri' jun nimalaj ja' chik che ri in man xinkowin ta chik xinq'axej ub'ik, rumal rech che sib'alaj k'iyinaq chi ri ja' e sib'alaj naj b'enaq upam. ⁶K'atek'uri', xub'ij chwech: «¿La xawilo ri at at uk'ojol achi?». Xinuk'am ub'ik, k'atek'uri' xinutzalejisaj chuchi' ri nimaja'. ⁷K'atek'uri', aretaq chi' xintzalejik, xinwilo che pa ri keb' ch'aaq'p chrech ri nimaja' k'o k'ya taq che'. ⁸Xub'ij chwech: «We ja' ri' kb'e ub'ik ch'aaqap rech ri Relb'alq'ij, kqaj ub'i pa ri Arab'a e kopan pa ri polow; k'atekuri' kub'an utz ri ja'. ⁹Pa ronojel k'olb'al jawije' kb'in wi we ja' ri', ronojel k'ask'oj chikop ksilob' chupam, kk'asi' ri'. Kek'yar ri' sib'alaj taq k'ar, rumal rech che jawije' kopan wi we ja' ri', kub'an utz chrech, e kk'oji' sib'alaj k'aslemal ri' pa ronojel k'olb'al jawi' kb'in wi we nimaja' ri'. ¹⁰Kepe ri' ri e'ajchapal taq k'ar chuchi'. Kmajtaj pa ri En-Gaddi kopan pa ri En-Eglayim che klik'ik ri jetaq k'at chapb'al k'ar. Ri jetaq k'ar ejeri' na k'uri' jacha ri ek'o pa ri Nim Polow e sib'alaj ek'ya k'ar ri'. ¹¹K'atek'ut, ri suq e ri cho che ek'o chuchi' man e'utz ta ri', xas tza ri' kkanajik. ¹²Xas pa ri keb' ch'aaqap chech ri nimaja', kk'iy na ri' ronojel uwach taq tiko'n che ri uxaq man kchaqi'jar ta ub'ik e ri uwach man k'o ta uk'isik ri'. Ronojel taq ik' k'o k'ak' taq uwach ri', rumal rech che we ja'ri' petinaq uloq pa ri tyoxlaj k'olb'al. Ri taq uwach rech tzuqb'al ib' ri' e ri taq uxaq kunab'al ri'.

Ri retal ri rulew ri amaq'

¹³Jewa' kub'ij ri Ajawxel Yahweh: Are wa' ri retal ri ulew che kijach na chiwach ix ri ix kab'lajuj ujuq'at ri Isra'el, e keb' ch'aaqap kiya chrech ri Jose. ¹⁴Iwonojel ix juq'at junam ri' ri iwechb'al kiriqo, rumal rech che ri in xinjikib'a' ub'ixik chkech ri itat, che we ulew ri' kinya na chkech, e we ulew ri' iwech wa' rumal rech che iwechb'al wa'. ¹⁵Are wa' ri retal we ulew ri': Pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij kmajtaj ub'ik pa ri Nim Polow pa ri ub'e ri Hetlon, kujuk' ub'i pa ri rokb'al ri Hamat, Sedad, ¹⁶B'erota, Sib'rayim che k'o chuxo'l ri rulew ri Damasko e ri rulew ri Hamat, Jaser-ha-Tikon kopan pa ri rulew ri Ha'uran; ¹⁷ri retal ri ulew kmajtaj pa ri Hasar-Esan, pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij are kkanaj kan ri rulew ri Damasko e ri rulew ri Hamat. Are wa' ri retal pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij. ¹⁸Pa ri Reb'alq'ij, chuxo'l ri Ha'uran e ri Damasko, chuxo'l ri Gala'ad e ri Isra'el, are ri Jordan ri retal ulew qas kopan pa ri polow, kopan pa ri Tamar: Are wa' ri retal pa ri Relb'alq'ij. ¹⁹Pa

ri Umox ri Relb'alq'ij: kmajtaj ub'ik pa ri Tamar kopan pa ri uja' ri Merib'a rech ri Kades, kusuk' ub'i pa ri Nimaja' e kopan pa ri Nim Polow. Are wa' ri retal pa ri Umox ri relb'alq'ij. ²⁰Pa ri Uqajib'alq'ij: Ri retal are ri Ri Nim Polow, kopan pa ri rokb'al ri Hamat. Are wa' ri retal pa ri uqajib'alq'ij. ²¹Ri ix kijach wa' we ulew chiwach ri ix ujuq'at ri Isra'el. ²²Kijach na ri' we ulew chiwach jeri' jacha iwechb'al ri ix, xoquje' chkiwach ri ekaxlan taq winaq che xejeqe'ik chixo'l e che xe'alk'uwa'lanik chixo'l ix, ri ix kib'an na ri' chkech e'are' jacha kib'an chkech ri e'ajisra'elita che xe'alax chixo'l. Ke'ok chi-xo'l che uk'amik ri kechb'al, chkixo'l ri ejuq'at rech ri Isra'el. ²³Pa ri juq'at jawi' jeqel wi ri kaxlan winaq, chila' ri' kiya wi ri rechb'al chrech, utzij ri ajawxel Yahweh.

Ri ujachik ri ulew

48¹Are wa' ri kib'i ri ejuq'at. Pa ri nim Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij, pa ri ub'e ri Jetlon, kusuk'b'a' ub'ik pa ri rokb'al ri Hamat e Hasar-Enan, kkanaj kanoq retal ulew pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij ri rulew ri Damasko, chunaqaj ri Hamat; pa ri relb'alq'ij e kopan pa ri uk'isb'al ri Uqajib'alq'ij: kkanajkanoq jun ch'aqap rech ri Dan. ²Ri uk'ulb'at pa ri uk'isb'al ri Dan, kmajtaj ub'ik pa ri uk'isb'al ri relb'alq'ij e kopan pa ri uk'isb'al ri uqajib'alq'ij: jun ch'aqap chrech ri Aser. ³Ri uk'ulb'at pa ri Aser, kmajtaj ub'ik pa ri uk'isb'al ri relb'alq'ij e kopan pa ri uk'isb'al ri uqajib'alq'ij: jun ch'aqap chrech ri Neftali. ⁴Ri uk'ulb'at pa ri Neftali, kmajtaj ub'ik pa ri relb'alq'ij e kopan pa ri uqajib'alq'ij: jun ch'aqap chrech ri Manasses. ⁵Ri uk'ulb'at pa ri uk'isb'al ri Manasses, kmajtaj ub'ik pa ri uk'isb'al ri relb'alq'ij e kopan pa ri uk'isb'al ri uqajib'alq'ij: jun ch'aqap chrech ri Efra'im. ⁶Ri uk'ulb'at pa ri uk'isb'al ri Efra'im, kmajtaj ub'ik pa ri uk'isb'al ri relb'alq'ij e kopan pa ri uk'isb'al ri uqajib'alq'ij: jun ch'aqap chrech ri Rub'en. ⁷Ri uk'ulb'at chech ri uk'isb'al ri Rub'en, kmataj ub'ik pa ri uk'isb'al ri relb'alq'ij e kopan pa ri uk'isb'al ri uqajib'alq'ij: jun ch'aqap chrech ri Juda. ⁸Ri uk'ulb'at pa ri uk'isb'al ri Juda, kmajtaj ub'ik pa ri uk'isb'al ri relb'alq'ij e kopan pa ri uk'isb'al ri uqajib'alq'ij, chila' ri k'o wi ri ch'aqap che kitas kanoq rech tyoxlaj sipanik; ri uwach 25.000 xk'ab' e ri raqan ktzale'ik jeri' jacha unimal ronojel ri jetaq ch'aqap chik, kmajtaj ub'ik pa ri uk'isb'al ri relb'alq'ij e kopan pa ri uk'isb'al ri uqajib'alq'ij. Panik'aj ri' kkanaj wi' ri tyoxlaj k'olb'al.

⁹Ri jun ch'aqap che kitas kanoq chech ri Yahweh, ri raqan ktzale'ik unimal oxchuy kaq'o' lajujk'al (25.000) xk'ab' ri' e ri uwach chuy joq'o' (10.000) ri'. ¹⁰Are kech ri' ri e'are', ri echuchqajawib', ri tyoxlaj ch'aqap: pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij oxchuy kaq'o' lajujk'al (25.000) xk'ab' unimal e pa ri uqajib'alq'ij chuy joq'o' (10.000) xk'ab'; ri uwach pa ri relb'alq'ij chuy joq'o' (10.000) xk'ab', e pa ri umox relb'alq'ij ri unimal ktzale'ik oxchuy kaq'o' lajujk'al (25.000) xk'ab' ri'; e ri tyoxlaj uk'olb'al ri Yahweh kkanj kan ri' panik'aj. ¹¹Ri ch'aqap che xtastajik ri' are wa' ri kech ri echuchqajawib', kech ri e'uk'ojol ri Sadok ri e'are' che xinkipatanij, ri e'are' che man xeb'e taj pa ri itzel b'e aretaq chi' xkijal kib'e ri e'ajisra'el, jeri' jacha xkib'an ri e'ajlevi. ¹²Ri e'are' kech jun ch'aqap chech ri ulew che tastalik arech tyoxlaj ch'aqap ulew, chunaqaj ri kulew ri e'ajlevi. ¹³K'atek'uri', ri e'ajlevi, k'o kulew ri' che jeri' jacha ri kulew ri echu-chqajawib', oxchuy kaq'o' lajujk'al (25.000) xk'ab' ri raqan ktzale'ik e chuy joq'o' (10.000) ri uwach -ronojel ri unimal ktzale'ik oxchuy kaq'o' lajujk'al (25.000) xk'ab' e ri uwach chuy joq'o' (10.000)-. ¹⁴Man loq' ta ri' kkik'ayij e kkik'ex uwach ri ulew ri' e man loq' ta ri' kkisipaj jun ch'aqap chech we ulew ri', rumal rech che tastalik rech ri Yahweh. ¹⁵K'atek'uri', ri oxchuy kaq'o' lajujk'al (25.000) xk'ab' uwach che kkanaj kanoq, kkanaj kan ri' jun rulew chik ri tinimit, rech uk'olb'al taq ja e uk'olb'al q'ayes. Ri tinimit kkanaj kan ri' panik'aj. ¹⁶Are wa' ri retal ulew: pa ri rikyaq'ab' ri relb'alq'ij 4.500 xk'ab', pa ri umox relb'alq'ij 4.500 xk'ab'; pa ri relb'alq'ij 4.500 xk'ab', pa ri

uqajib'alq'ij 4.500 xk'ab'. ¹⁷Ri uyuq'b'al ri tinimit, pa ri rikyaq'ab' ri relb'alqij lajujk'al kawinaq lajuj (250) xk'ab', pa ri umox ri relb'alq'ij lajujk'al kawinaq lajuj xk'ab'; pa ri relb'alq'ij lajujk'al kawinaq lajuj xk'ab' e pa ri uqajib'alq'ij lajujk'al kawinaq lajuj. ¹⁸Kkanaj kanoq jun ch'aqap chuwach ri unimal ktzale'ik ri ch'aqap che tastalik, chuy joq'o' (10.000) xk'ab' pa ri relb'q'ij e chuy joq'o' (10.000) pa ri uqajib'alq'ij, pa ri unimal raqan ktzale'ik ri ch'aqap tastalik kanoq: ri uwach ri tiko'n pa we ch'aqap ulew ri' kich'akoj ri' ri ajachakib' pa ri tinimit. ¹⁹K'atek'uri', ri ajchakib' che kechakun pa ri tinimit, kecha' ri' chkixo'l konojel ri ujuq'at ri Isra'el. ²⁰Ri unimal ronojel ri ch'aqap che tastalik setelik ri' oxchuy kaq'o lajujk'al (25.000) xk'ab' unimal raqan ktzale'ik e oxchuy kaq'o lajujk'al (25.000) xk'ab' ri uwach. Chech kijeb' uch'aqapil, ri ix kitas na jun ch'aqap rech ri tinimit. ²¹Ri ulew che kkanaj na kanoq rech ri' ri winaq che nim ub'antajik, pa ri keb' uk'ulb'at ri ulew che tastalik e pa ri ch'aqap che rech ri tinimit, pa ri unimal ktzale'ik oxchuy kaq'o lajujk'al (25.000) xk'ab' pa ri relb'alq'ij e kopan ri' pa ri uk'isb'al ri relb'alq'ij, e pa ri uqaji'b'alq'ij pa ri unimal ktzale'ik oxchuy kaq'o lajujk'al (25.000) xk'ab', kopan pa ri uk'isb'al ri uqajib'alq'ij –rech ri Winaq che Nim Ub'antajik, kruk'aj ub'i rib' ruk' ri nik'aj taq ch'aqap chik. E panik'aj ri' k'o wi ri ch'aqap tastalik e ri tyoxlaj uk'olb'al ri Nim Rachoch ri Dyos. ²²Xa jek'uri', chi pa ri ch'aqap che kech ri e'ajlevi e ri ch'aqap che rech ri tinimit, ri k'o panik'aj chech ri ch'aqap che rech ri Winaq che Nim Ub'antajik, qas pa ri uk'ulb'at ri rulew ri Juda e pa ri uk'ulb'at ri rulew ri B'enjamin, rech ri Winaq che Nim Ub'antajik.

²³E ri enik'aj chik juq'at: Kmajtaj ub'ik pa ri uk'isb'al ri relb'alq'ij e kopan pa ri uk'isb'al ri uqajib'alq'ij: Jun ch'aqap rech ri B'enjamin. ²⁴Pa ri k'ulb'a't ruk' ri B'enjamin, kmajtaj ub'ik pa ri uk'isb'al ri relb'alq'ij e kopan pa ri uk'isb'al ri uqajib'alq'ij: Ch'aqap rech ri Sime'on. ²⁵Pa ri ukulb'a't ri Sime'on, kmajtaj ub'ik pa ri uk'isb'al ri relb'alq'ij, kopan pa ri uk'isb'al ri uqajib'alq'ij: Jun ch'aqap rech ri Isakar. ²⁶Pa ri uk'ulb'a't ri Isakar, kmajtaj ub'ik pa ri uk'isb'al ri relb'alq'ij e kopan pa ri uk'isb'al ri uqajib'alq'ij: Jun ch'aqap rech ri Sab'ulon. ²⁷Pa ri uk'ulb'a't ri Sab'ulon, kmajtaj ub'ik pa ri uk'isb'al ri relb'alq'ij e kopan pa ri uk'isb'al ri uqajib'alq'ij: Jun ch'aqap rech ri Gad. ²⁸E pa ri uk'ulb'at ri Gad, ukaj uxxut ulew, pa ri rikyaq'ab' ri relb'alq'ij, ri k'ulb'at kusuk' ub'i ri' pa ri Tamar e kopan pa ri taq uja' ri Merib'a rech ri Kades, ri jun nimaja' chi k'ate' pa ri Nim Polow. ²⁹Are wa' ri ulew echb'al che ri ix kijach na ri' chkech ri ujuq'at ri Isra'el, e jewa' ri uch'aqapil e ri ujachik kib'ano, utzij ri Ajawxel Yahweh.

Ri jetaq rokib'al e elb'al uloq pa ri Jerusalem

³⁰K'atek'uri', are wa' ri taq rokb'al ri tinimit: pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij, ketax na ri' 4.500 xk'ab'. ³¹Ri taq rokb'al ri tinimit, are kkojik ri kib'i ri ujuq'at ri Isra'el. Oxib' okib'al pa ri Rikyaq'ab' ri relb'alq'ij: jun rokb'al ri Rub'en; jun rokb'al ri Juda, jun rokb'al ri Levi. ³²Pa ri Relb'alq'ij 4.500 xk'ab' e oxib' rokb'al: jun rokb'al ri Jose, jun rokb'al ri B'enjamin, jun rokb'al ri Dan. ³³Pa ri Umox relb'aq'ij ketaxik na ri' 4.500 xk'ab' e oxib' rokb'al ri' ri tinimit: jun rokb'al ri Sime'on, jun rokb'al ri Isakar, jun rokb'al ri Sab'ulon. ³⁴Pa ri uqajib'alq'ij 4.500 xk'a'b e oxib' rokb'al: jun rokb'al ri Gad, jun rokb'al ri Aser e jun rokb'al ri Neftali. ³⁵Ronojel ri unimal 18.000 xk'ab' ri'. K'atek'uri', tza kamik ub'ik ri' ri ub'i ri tinimit, are wa' ri': «K'o ri Yahweh waral».